

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko kinologijo in varstvo narave
Letnik XCVI., št. 11
november – listopad

Lovec je z odločbo Ministrstva za kulturo RS, št. 61510-129-2009/8, od 6. 7. 2011 vpisan v razvid medijev pod zap. št. 1633.

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Priloga in tisk
Tiskarna Scwarz Print, d. o. o.,
v Ljubljani
Poštnina je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:

Predsednik
Arpad Köves

Odgovorni urednik
Boris Leskovic

Bojan Avbar, Franc Černigoj,
Edvard Lenarčič, Boštjan Pokorny,
in Branko Vasa

Lektorica in korektorica

Marjetka Šivic

Tehnični urednik Milan Samar
Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovec izhaja praviloma vsak mesec.
Ta številka je izšla v 24.000 izvodih.
Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC
obdavčeno po 9,5% stopnji.

Besedila za objavo obvezno pošljite
po e-pošti v Wordovem formatu,
uradne dopise pa podpisane in žigo-
sane naknadno tudi po navadni pošti.
Fotografije sprejemamo v formatu
jpg, in sicer v nezmanjšani resoluciji
(velikost 1–2 MB; 300 dpi); lahko
tudi na CD. Pošiljatelj naj pripiše
tudi svojo telefonsko številko.

Uredništvo glasila Lovec
Župančičeva 9 – p. p. 505
1001 Ljubljana
e-naslov: lovec@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Faks: (01) 24-10-927
Predstavitvene strani LZS:
http://www.lovska-zveza.si

Cene malih oglasov:
do 15 besed 4 €, od 15 do 25 besed
5 €, od 25 do 30 besed 6 €.
Za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.
Male oglase je treba poslati pisno
in plačati vnaprej na transakcijski
račun Lovske zveze Slovenije,
Župančičeva 9, Ljubljana,
pri NLB, d. d., Ljubljana:
02010-0015687097.

Foto: G. Bolčina

IZ VSEBINE:

A. Lukančič:	Kriza ali neizkoriščene možnosti!?	552
IZ DNEVNEGA TISKA		
B. Leskovic:	Nasprotujoča si strokovna mnenja o stanju volkov v Sloveniji	556
N. Pagon:	Kako v italijanskih Apeninih odlavljajo smrad za namene radiotelemetričnih raziskav	563
T. Štimec:	1. Rdeča pika – lovski pripomoček za pogone	567
PO LOVSKEM SVETU		
B. Krže:	Lovstvo v švicarskem kantonu Graubunden	569
J. Mehle:	Na kratko iz tujega tiska	570
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		
J. Tarman:	Srečati ga v divjini – privilegij	571
LOVSKA ORGANIZACIJA		
S. F. Kropce:	Še o predlogu sprememb in dopolnitev Uredbe o določitvi ...	573
I. Rožman:	LD Gornja Radgona podelila častna naziva	573
LZS:	Predstavnik LZS imenovan v Svet za trajnostni razvoj in varstvo okolja	574
A. Jarc:	Tabor mladih poleti tudi v ZLD Novo mesto	574
J. Gril:	Petnajsto Evropsko prvenstvo v oponašanju jelenjega rukanja	575
B. Krže:	Ženske v evropskem lovstvu	576
F. Krivec:	Podobni srečanja med lovci in kmetovalci – lastniki zemljišč	577
B. Krže:	O volku včeraj, danes in jutri	577
F. Rotar:	Praporščaki v naročju Uršlje gore	578
S. Štiberč:	Melodije rogov Branetu v spomin	579
F. Ekar:	Drugi Dan jezerskega lovstva	580
F. Rotar:	Lovsko društvo nad Mislinjo	580
G. O. Rettinger:	Strelska tekma LGB Lenart	581
M. T.:	Vlado Steinfelner že dvanajstič prepričljivo najboljši	582
T. Vrščaj:	Strelsko tekmovanje ZLD Bele krajine	582
D. Rožman:	Izbira tekmovanja ZLD Posavja v lovski kombinaciji 2013	583
M. T.:	Letošnji junaki Dobrave	583
T. Košar:	Posavska tekma na glinaste golobe	584
D. Rožman:	Posavska strelska liga veteranov in super veteranov	584
LZS:	Pokaži svojo lovsko izkaznico!	585
JUBILANTI		
LOVSKI OPRTNIK		
F. Černigoj:	Kapelica sv. Huberta na Očetovem griču v Grižah nad Godovičem	587
J. Tarfila:	Prvi lovski slikarski ektempore in Lovski večer LD Železniki	588
Š. Vesel:	Jazbečja mast je uporabna	589
O. Bakal:	LD Negova in Negovsko jezero	589
B. Žerdin:	Lovska maša v naravi	590
A. Koblar:	»Greva zvečer?!«	590
L. Bajc:	Nevsakdanja nesrečna smrt lisice	590
S. Korez:	»Šopek« zanimivih trofej iz lovišča LD Žetale	591
A. Knez:	Narava, čebele, lepota, umetnost, ljubezen, svoboda, mir ...	591
M. Ravbar:	Gun Coating, revolucionarna novost za nego orožja	591
V SPOMIN		
LOVSKA KINOLOGIJA		
J. Šumak:	Tečaj vodnikov krvosledcev v LD Dobrna	595
J. Nahtigal:	Srečanje predsednikov klubov za brak-jazbečarje v Avstriji	596
M. Avbar:	Tekma po krvni sledi – Žužemberk 2013	596
KZS:	Predvidena legla lovskih psov	597

SLIKA NA NASLOVNICI:

Volk – *Canis lupus*

Foto: M. Krofel

LOVNE DOBE:

Ur. list, 101/17. 9. 2004

Srna

srnjak, lanščak:

1. 5.–31. 10.

srna, mladici obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

mladica:

1. 5.–31. 12.

Navadni jelen

jelen:

16. 8.–31. 12.

košuta, teleta obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 12.

Damjak

damjak:

16. 8.–31. 12.

košuta in teleta obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 12.

Mufflon

oven, lanščaki obeh spolov in

jagnjeta obeh spolov:

1. 8.–28. 2.

ovca:

1. 8.–31. 12.

Gams

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Kozorog

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12. a

Divji prašič

merjasec:

1. 4.–31. 1.

svinja:

1. 7.–31. 1.

ozimci in lanščaki obeh spolov:

1. 1.–31. 12.

Poljski zajec

1. 10.–15. 12.

Kuna belica, kuna zlatica

1. 11.–28. 2.

Jazbec

1. 8.–31. 12.

Lisica

1. 7.–15. 3.

Rakunasti pes (enok)

1. 8.–31. 3.

Navadni polh

1. 10.–30. 11.

Alpski svizec

1. 9.–30. 10.

Pižmovka

1. 8.–31. 3.

Nutrija

1. 1.–31. 12.

Fazan

1. 9.–15. 1.

Poljska jerebica (gojena)

1. 9.–15. 11.

Raca mlakarica

1. 9.–15. 1.

Šoja

20. 8.–28. 2.

Sraka

1. 8.–28. 2.

Siva vrana

10. 8.–28. 2.

Medved in volk

Po veljavnem Pravilniku o odvzemu osebkov vrst rjavega medveda (*Ursus arctos*) in volka (*Canis lupus*) iz narave

Kriza ali neizkoriščene možnosti!?

Svetovna ekonomska kriza se širi v vse pore našega življenja; tudi pri nas. Namesto dobrih rešitev se kriza očitno samo še pogloblja in ji še ni videti konca. Vsi znaki pa kažejo, da to ni le gospodarska kriza, ampak da gre zlasti za krizo vrednot, človeške etike in morale. Zato tu ne gre toliko za neznanje in sposobnosti, ampak za bolezen, ki potrebuje hitro in odločno reševanje, sicer sledi neizogiben propad. Medtem ko se eni zavedajo, kaj to pomeni in to krepko občutijo, ko se borijo za vsak evro prihodka ter za dnevno preživetje (ne vedo več niti, kaj pomeni letni dopust), se drugi z vsemi sredstvi borijo za nadaljevanje svojih pridobljenih pravic iz proračuna (ne glede na trenutne neizkoriščene možnosti) in ne glede, od kje naj bi denar prišel. Reševanje z zadolževanjem v neskončnost pa pomeni lahko le eno: bankrot in propad.

Kaj pa lovstvo? Kot je znano, se je uspešno prebijalo skozi čase najrazličnejših družbenih razmer in je v tem pogledu v prednosti; borilo se je za obstoj in se obenem uspešno prilagajalo spremembam. S svojim načinom delovanja, svojimi nazori, hotenji in predvsem v obliki neplačanega dela svojega članstva – vedno v prid divjadi in njenega okolja – je naša organizacija lahko vzor mnogim drugim, kako je mogoče, tudi z odrekanji, uspešno opravljati svoje poslanstvo. Kljub temu pa lovci ves čas plačujemo tudi članarino, kajti zbrani denar potrebujemo za opravljanje svojih zahtevnih temeljnih nalog, s katerimi ne nazadnje razbremenjujemo državo, česar se le-ta morda še vse premalo zaveda. Pri tem mislim predvsem na upravljavke lovišč (lovske družine) z vsemi finančnimi obremenitvami, ki so vezane na skrb za divjad, t.j. upravljanje divjadi in lovišč. Prav zato je še kako pomembno, da tudi nadalje poskrbimo za najbolj racionalno in dovolj usklajeno delo organov na vseh ravneh naše organiziranosti.

Ker je pretežna večina nalog komisij LZS dogovorjena z letnim(i) načrt(i)om, se je v praksi pokazalo, da se med letom na sejah UO LZS obravnavajo le predlogi sklepov Komisije za finančno in gospodarsko področje (KFGP) in Komisije za odlikovanje. Zato menim, naj gre pobuda pri spremembi pravil LZS predvsem v smeri racionalizacije našega delovanja. Pri tem menim, da je v prvi vrsti treba zmanjšati število članov UO LZS in tudi članov posameznih komisij in sklicev sej vseh teh organov (o čemer se je pred časom, ko to še ni bilo tako nujno, že razpravljalo). V drugi točki pa preverimo tudi smiselnost in potrebo porabljenih sredstev za sklicevanje delnih občnih zborov pred rednim občnim zborom.

Korektno in odgovorno delo komisij pomeni, da je treba mnenja njihovih članov in sprejete sklepe tudi upoštevati. V danih razmerah je vedno treba vnovič oceniti, kaj je v tistem trenutku najpomembnejše in najbolj potrebno. Pri tem mislim predvsem na vsebine uveljavljenih programov, kjer bi opravili potrebne popravke glede na učinke, pri novih pobudah in idejah pa naj bi ocenili, kakšen naj bi bil želeni ciljni učinek.

Strinjam se s tistim delom trditve podpredsednika LZS, ki skrbi za področje delovanja komisij (glej septembrski uvodnik), da je delo le-teh zelo bogato in da so njihovi člani še polni idej; ne strinjam pa se z drugim delom, ko slovenskim lovcem predstavlja trditev, da t.i. variabilni del sredstev (možnost usklajevanja) zajema le delo komisij. Proračun LZS je

treba namreč obravnavati kot celoto, saj je vse odvisno od nas, kako bomo vse, kar zajema proračun, glede na potrebe članstva, razporedili, nato pa to korektno sprejeli in uspešno tudi uresničili.

Na KFGP neprestano prihajajo zahteve po nujnih spremembah, na kar opozarjajo številne pobude, tudi pobude posameznikov iz članstva LD. Ne nazadnje imamo glede tega sprejetih tudi kar nekaj sklepov z dosedanjih delnih OZ LZS!

Na to moramo najti odgovor v pomenu, da je treba potrebe vseskozi nadzorovati in usklajevati na medsebojnih sestankih in glede na konkretne potrebe poiskati nove rešitve.

Ob dejstvu nesporno dobrega dela komisij LZS bi morali tudi vnaprej obdržati maso tega namenskega denarja, od katerega ima širše lovstvo tudi največ. V sprejeti viziji LZS je predvideno, da 70 % sredstev dobimo z naslova prihodkov od članstva (ne le članarine), 30 % pa od pridobitne dejavnosti LZS. Pri tem je treba omeniti, da bi več morali storiti pri pridobivanju prihodkov, zlasti obljubljenih projektov; doslej je v tej smeri narejenega veliko premalo! Zavedam se, da v teh časih ni preprosto pridobivati sredstev, a je treba vložiti več naporov. Urediti je treba najemnine v za to obnovljenih prostorih doma LZS, odprodati zaloge starejših knjig ZK in SK, morda na novo urediti svojo trgovino (po vzoru hrvaške LZ) ... Dodatni vir prihodkov bi morali doseči s postopno prodajo priročnika Divjad in lovstvo (knjigarne in knjižnice), saj smo prav v ta namen povečali naklado, medtem ko so stroški izdaje za lastne potrebe že v celoti pokriti. Kot morebitna rezerva je tudi odprodaja objekta v našem nekdanjem lovišču Ljubljanski vrh, na Pokojišču in še bi se kaj našlo.

Ne nazadnje je treba urediti naloge na področju drugih postavk odhodkov zunaj dela komisij. Kot predsedniku KFGP mi je težko, ker mi ni znana vsebina nekaterih dokumentov ob kritiki, da se menda kar preveč vtikam v vse-bine. Toda brez tega vedenja mi je v funkciji predsednika vsako vodenje racionalnega finančnega gospodarjenja naše organizacije nepregledno, mi onemogoča lastne usmeritve in posledično postaja neodgovorno.

Ob naštetem pa se na neki način obravnava prihodke LZS podobno kot v sistemu sprejemanja državnega proračuna kot nekaj normalnega. S sklepom določimo višino letne članarine in poberemo denar, ki ga potem le še namensko delimo. Da bi povečali prihodke pridobitne dejavnosti nad 30 %, so bile težnje, da bi ob zamenjavi lovskih izkaznic in za organizacijo lovskočuvajskih tečajev le-te bremenili po veliko višji ceni, kot je njihova dejanska. Kot prvo to tja ne sodi, kot drugo pa to ni pravi način za pridobivanje dodatnih prihodkov. Nemalo prizadevanj je opravila KFGP, da se je uprla takemu načinu pritiskov na breme članstva.

Imamo pa še zalogo finančnih rezerv, saj se je z leti nabral dokajšen ostanek sredstev, ki so lahko tudi predmet premestitve in preživetja neke organizacije.

Na odhodkovni strani financ je stanje dokaj urejeno in poraba po komisijah LZS pregledna. A spremljati je treba prav vsak dokument, katerega posledica je določen odhodek. Predvsem si s funkcije predsednika finančno-gospodarske komisije želim res pretehtano in pošteno usklajevanje zadev, da bi se izognili

vsa kršnim nepotrebnim prehitrim odločitvam, ki posledično pomenijo prevelike in nepotrebne stroške.

Kljub vsemu naštetemu bi nekateri še kar počeli nekaj na splošno, širili, kar navadno nima kaj dosti skupnega s širšimi interesi lovstva in lovske javnosti. Tudi in predvsem tistim, ki delajo v sodelovanju oz., ki so v kooperativnem odnosu z LZS, je treba določiti zahtevo/obveznost, da bodo plačani po uspehu opravljenega dela.

Naj se dotaknem še stroškov, povezanih z obnovo vile Zlatorog na Zupančičevi 9 v Ljubljani. Vse dosedanje posege ocenjujem kot primerne. Posledično je že opaziti pri porabi sredstev pri upravljanju s stavbo. Večji posegi zaenkrat niso v načrtu, odprta vprašanja pa rešujemo sproti. Med najpomembnejšimi je vsekakor obnova oken, s čimer bi bile manjše energetske izgube v kurilni sezoni in prijaznejše razmere za delo v času poletne vročine.

In kje so ostale neizkoriščene možnosti?

Kot prvo je v teh časih upravičeno pričakovanje, da članstvo za manj dobi več. To je pač tržna zakonitost krize. Zato ob očiščenju stanja in upoštevanju nekaterih naštetih pobud vidim več možnosti za izpeljavo prednostnih nalog. Z bogatimi izkušnjami in veliko mero znanja je dovolj moči, da se z vso vnemo spopademo tudi z eno glavnih nalog: pomlajevanjem našega članstva. Prenos izkušenj in znanja nanj pomeni po-

roštvo za uspešno delo v prihodnje, ki pa vsekakor ne bo preprosto. Ob tej prednostni nalogi pa ne gre pozabiti na urejanje že začelih nalog s področja obravnave divjadi, kjer za visoko raven znanja skrbi strokovno-znanstveni svet LZS, medtem ko komisija za divjad skrbi za potrebno strokovno podporo med upravljavci lovišč in zunanjimi institucijami v državi in zunaj nje. V kinologiji potekajo dogovori v smeri reševanja in urejanja nalog in financiranja lovskih preizkušenj psov, izobraževanja vodnikov ter določenih programov na območni in državni ravni. V bogati lovski kulturi mora še več aktivnosti potekati v vlogi promocije, v strelstvu naj bo prvenstvena skrb namenjena skrbi za varno ravnanje članstva z orožjem. Na področju mednarodnega sodelovanja je na podlagi visokih ocen, ki nam jih pripisuje in priznava Evropa, potrebno ne le da imamo člane v njihovih organih, ampak da znamo to znanje in izkušnje tudi s pridom tržiti. Torej, izzivov in neizkoriščenih možnosti je še precej.

Da, kjer je volja, tam je tudi pot ... Verjamem, da bo pot lovstva še dolgo obstajala, da bodo po njej vzorno stopali tudi naši zanamci.

Pa vsem dober pogled!

Anton Lukančič,
predsednik Finančne in gospodarske komisije LZS

Foto: O. Nagjfest – Diana

AJDA, ZDRAVO ŽIVILO, KI NE TERJA VELIKO

Dnevnik, 3. 9. (Nik Flegar) – Prejšnji teden je Slovenija gostila dvanajsti Mednarodni simpozij o ajdi, ki je pritegnil več kot sto znanstvenikov, pridelovalcev, mlinarjev, trgovcev in ljudi raznih profilov in narodnosti, ki se tako ali drugače zanimajo za ajdo. Tradicionalno jo gojijo marsikje po svetu, načini pridelave, trženja in uživanja te vselej koristne rastline pa so različni. Ajdo po vsem svetu odkrivajo kot kulturno rastlino skromnih zahtev, predvsem pa kot zdravo in celo zdravilno živilo. Slovenci jo štejejo za neločljiv del svojega prehranskega izročila in kulturne krajine, celo za enega simbolov slovenstva.

»Največji izvoznici ajde sta Kitajska in Rusija, ki je na leto pridelata vsaka približno milijon ton, vse druge države pa skupaj ravno za en milijon,« je povedal dr. Ivan Kreft, donedavno redni profesor na Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani, ki je svojo znanstveno kariero večidel namenil ravno ajdi. V Sloveniji je po njegovih ocenah pridelamo okoli 2000 ton na leto.

DEŠIFRIRANJE ZNAMENITEGA ZVOKA DIVJINE

Delo, 5. 9. (Radovan Kozmos) – Zavijanje volkov je gotovo eden najbolj značilnih zvokov, ki

jih je mogoče slišati v naravi, toda biologi si še vedno niso povsem na jasnem, čemu natančno služi. Pravzaprav zanesljivo ne vemo niti tega, ali volkovi zavijajo hote ali je nemara na delu kateri izmed refleksov, ki jih lahko povzroči tudi stresna situacija.

Kognitivna etnologinja Friederike Range z dunajske univerze za veterino se je znašla v imenitni situaciji, da razvozla to uganko. Volkove v centru so razdelili v dve skupini, nato pa v obeh najprej natančno ugotovili hierarhični položaj vsake živali v skupini in tudi njihove medsebojne odnose. Volkovi v ujetništvu sicer v nasprotju s tistimi v divjini ne ustvarjajo »družine«, t. j. tropov, vsekakor pa se tudi v takšni skupini vselej vzpostavi jasna hierarhija. »Vsaka žival ima povsem očitno najljubšega partnerja (ali več njih), s katerim se igrata, ljubkujeja in spita drug ob drugem,« pripoveduje dr. Range. (Več, zlasti o lastnostih in navadah volkov, v Delu z dne 5. 9. 2013!)

ZADROGIRAN IN PIJAN HOTEL POBOŽATI ŽIRAFO PO NOGAH

Delo, 6. 9. (Jure Predanič, RTV SLO) – Iz ljubljanskega živalskega vrta so sporočili, da so morali posredovati, ko je moški preplezal ograjo in jarek, vstopil v ogrado in se približal eni izmed žiraf. Napadel ga je noj, a mu je življenje rešil oskrbnik. Mladenci

je pred policijo priznal, da je bil pod vplivom substanc. Reševanje je vodil vodja skupine oskrbnikov Robert Prašnikar, ki je preprečil morebitne poškodbe tako, da je stopil v ogrado in s kričanjem preusmeril pozornost žirafe.

PREŽIVETJE VRHUNSKEGA PLENILCA

Delo, 12. 9. (Tjaša Mazi, Zavedod za ekologijo Narava 2001) – Kragulj (*Accipiter gentilis*) je vrhunski plenilec. Ta srednje velika ujeda, pri kateri je samica z dobrimi 60 centimetri kar za tretjino večja od samca, je, povedano v prisposodbi, tiranozaver našega časa. Na njegovem jedilniku so ptice od velikosti tako rekoč nezatnega kraljička pa vse do velikosti (gozdnih) kur, pri sesalcih pa od miši in netopirjev do zajcev. Za tako spretnega letalca, kot je kragulj, je morda kar malo izpod časti, da se občasno loti tudi mrhovine.

Kragulj se je skozi evolucijo izoblikoval v izjemnega plenilca v vseh pogledih. V svojem življenjskem okolju, to je zvečine bolj ali manj prostran gozd, prepreden z jasami in odprto pokrajino, je kragulj razvil več tehnik lova. Precej pogosto preletava območje in opazuje svet pod sabo. Če zagleda primerno žrtev, nanjo dobesedno strmoglav.

Zadnjih dvajset let je kragulj popolnoma zavarovana vrsta. Vlada ga je namreč jeseni leta 1993 (v paketu z drugimi redkimi

in ogroženimi vrstami) popolnoma zavarovala, čeprav je njegov obstoj lahko negotov tudi iz ekoloških vzrokov.

GROZI MU IZUMRTJE!

Objektiv, 21. 9. (Viko Luskovec – besedilo in fotografije) – V Sloveniji se medvedom še nikoli ni godilo tako slabo, odkar imajo status ogrožene in trajno zavarovane vrste. Nikjer na svetu ne izvajajo tako radikalnega odstrela kot ravno v Sloveniji. Pobijejo jih dvakrat ali trikrat več kot takrat, ko so bili lovna divjad, povprečna starost pobitih kosmatincev pa znaša manj kot tri leta ... »Nenavadno se mi zdi, da medved še vedno prenese tako visok odstotek odstrela,« je bil v zadnjem desetletju že nekajkrat zgrožen dr. Boris Kryštufek iz Prirodoslovnega muzeja Slovenije in z Univerze na Primorskem.

Z razpadom domovine naših prednikov Avstro-Ogrske so se za populacijo rjavega medveda začeli slabi časi. Kraljevina Jugoslavija jih je ogrozila z izvajanjem agrarne reforme in razlaščenjem veleposestnikov. Stanje je bilo tako kritično, da so oblasti leta 1935 z odredbo prepovedale loviti medveda na območju takratnih srezov Kočevje, Črnomelj, Novo mesto, Logatec in Ljubljana. Leta 1940 so njegovo populacijo ocenjevali na 60 do 80 osebkov.

Medved se zelo zaveda, da je človek njegov največji sovražnik. Ko sreča človeka, je to zanj prvi-

loma izjemen šok. Nekatere raziskave v Skandinaviji so pokazale, da je medved lahko v šoku tudi še ves dan po srečanju s človekom. (Več v Objektivu, Dnevnik, 21. 9. 2013.)

PTICE KOT NA DLANI!

Delo, 26. 9. (Dragica Jaksetič) – Ornitološki atlas Slovenije je grafični prikaz razširjenosti in številčnosti ptic Slovenije, konec septembra pa bo začel delovati še spletni ornitološki portal oziroma atlas. Kdor koli bo z nekaj računalniškimi klikmi v Doppsovo podatkovno bazo vnesel podatke, katero ptico je videl, kdaj in kje, bo tako obogatil podatke o slovenskih gnezdkah, ki jih je približno 220 vrst, z razvojem portala pa bodo dostopni še drugi pomembni podatki.

JE MORILEC ŠTIRIH LJUDI UBIL TUDI MEDVEDA ROŽNIKA?

Slovenske novice, 24. 9. (Boštjan Celec) – Morilski pohod krivolovca Aloisa Huberja v avstrijski zvezni deželi Dolnja Avstrija je zaradi popolnoma druge zgodbe vzbudil zanimanje tudi v precej oddaljeni Koroški, saj so ga tam začeli povezovati s še enim kaznivim dejanjem, ki vse doslej ni dobilo epiloga: to je smrt slovenskega medveda Rožnika. Zaradi štirih človeških

smrtnih žrtev podivjanega 56-letnika dobiva zgodba o tem, ali je bil krvnik tudi našega najbolj znanega medveda Rožnika, zajeten ščepec priokusa bizarnosti. Toda v Avstriji nezakonita smrt živali očitno ni tako majhen greh kot na Slovenskem.

Medveda Rožnika je za legendo naredil 16. april 2009, ko so občila z vsega sveta poročala, da je malodane v središče ene od evropskih prestolnic prišla zver, ki je tja zablodila iz gozdov, ne pa, denimo, pobegnila iz živalskega vrta. Takrat skoraj še mladič, je namreč zašel na Rožnik in po tem hribu tudi dobil svoje ime.

GOBARJI PRESENETILI MEDVEDA

Delo, 19. 9. (Dragica Jaksetič) – Gobar, ki ga je v dlan ugriznil medved, najverjetneje ne bo utrpel hujših poškodb. Verjetno je medved napadel, ker je bil presenečen in se je branil. Na medveda v bližini vasi Bukovje na Postojnskem je tistega dne dopoldne naletela skupina petih mlajših ljudi iz Dornberka, ki so stikali za gobami. »Domnevamo, da je bil medved presenečen in se je branil. Medved je gobarja le ugriznil, nato pa spustil in odšel, kar kaže, da ne gre za agresivno žival,« je za Delo povedal Vlado Dekleva s postojnske enote Zavoda za gozdove Slovenije. Gobarja so oskrbeli na postojnske urgenci, nato pa so ga odpeljali v Klinični center Ljubljana.

»Zdaj je že skoraj vsa zahodna Slovenija življenjski prostor medveda, zato ne bo presenečenje, če se bo zgodilo še kakšno srečanje,« je še povedal Vlado Dekleva.

LOVEC JE STRELJAL ZARADI KONOPLJE

Dnevnik, 27. 9. (x abe) – Lovski čuvaj A. C. se je tisti četrtek odpravil na obhod po revirju svoje lovske družine nedaleč od Moravskih Toplic, ko je okoli 18. ure srečal Viljema P., ki se je, kot je pokazala preiskava tamkajšnjih kriminalistov, mudil v gozdu, ker je tam gojil konopljo. Član zelene bratovščine je želel ugotoviti, kdo je 46-letnik, le-tega pa je to tako razjezilo, da je 66-letniku iz rok iztrgal orožje in ga grdo premikastil s puškinim kopitom. Vse kaže, da se je pri tem puška, ki jo je napadalec držal za cev, sprožila, kroglja pa je Viljema P. zadela v trebuh. Ker je potreboval takojšnjo operacijo, so morali kriminalisti počakati, da so ga sploh lahko zaslišali.

TUDI ŽELVI ALI DELFINU JE TREBA ZNATI POMAGATI

Delo, 27. 9. (Boris Šuligoj) – Kaj storiti, če v morju nalletite na ranjeno ali nasedlo želvo ali delfina? Tistim, ki živijo z morjem, se vprašanje ne zdi odveč, saj je takšnih primerov vse več. Zato so včeraj na Univerzi

na Primorskem organizirali delavnico o ravnanju z ranjenimi ali nasedlimi želvami in praktičnim prikazom ravnanja. V Jadranu se namreč vsako leto v mreže in na trnke ujame več kot 11.000 morskih želv, v Sredozemlju pa več kot 130.000.

ENA STROKA BI VOLKA STRELJALA, DRUGA PA NE ...

Delo, 28. 9. (Dragica Jaksetič) – Zavod za gozdove Slovenije (ZGS) bi za prihodnje leto dopustil odstrel šestih volkov, Zavod Republike Slovenije za varstvo narave (ZRSVN) pa meni, da ni razloga za odstrel. Miha Krofel z BF pa opozarja, da se pravo vprašanje glasi: »Čemu volka sploh streljati, četudi bi stanje populacije to dopuščalo?«

Minister Dejan Židan je za Delo povedal, da je ministrstvo za kmetijstvo v težkem položaju. »Če stroka ne bo dosegla konsenza (dogovora oz. sporazuma), se moramo vprašati, kaj ti strokovnjaki počnejo,« je dejal Židan. Lani je minister Franc Bogovič podpisal predlog o odstrelu osmih volkov, za razliko od lanskega pa sta letošnji stališči o (ne)dopustnosti streljanja volkov ZGS in ZRSVN povsem nasprotujoči ...

Po pojasnilih z ministrstva za kmetijstvo in okolje se bodo z odločitvijo poskušali čim bolj približati sprejemljivemu družbenemu dogovoru, vendar bo ohranjanje populacije v ugodnem stanju še vedno prvi pogoj za vsako odločitev.

Vodomec – Alcedo atthis

Foto: T. Velikonja

Nasprotujoča si strokovna mnenja o stanju volkov v Sloveniji

SloWolf organizator mednarodne konference Varstvo volkov v kulturni krajini

V evropski kulturni krajini varstvo volkov temelji na poznavanju zapletenih povezav med okoljskimi in družbenimi dejavniki. Volkovi ne poznajo državnih meja, zato mora biti njihovo varstvo usmerjeno na obsežna življenjska območja in raven populacije, ki pa največkrat ne zajema le ene države. V njih vladajo za volka različne razmere, ki pogojujejo različno dinamiko razvoja delov ene ali več populacij in s čimer je povezano tudi njegovo varstvo. Tudi na konferenci so izrazili različna strokovna mnenja glede odstrela volkov, ki praviloma vsa izvirajo zaradi človeških interesov oziroma dejavnosti v skupnem življenjskem okolju.

Namen mednarodne konference **Varstvo volkov v kulturni krajini**, ki je potekala od 25. do 27. 9. 2013 v hotelu Epicenter v Postojni, je bila promocija mednarodnega sodelovanja na področju varstva volkov prek izmenjave znanja in izkušenj slovenskih in mednarodnih raziskoval-

cev volkov, upravljavcev in študentov. Konferenco je organizirala projektna skupina **SloWolf**, ki je o svojem delu v okviru tega projekta sproti poročala javnosti v Lovcu in drugih sredstvih javnega obveščanja. Njen projekt, ki ga je prijavila Univerza v Ljubljani (Skupina za ekologijo živali na Oddelku za biologijo

Biotehniške fakultete), je trajal štiri leta (od 1. 1. 2010 in se končuje 31. 12. 2013). Financirala ga je EU prek finančnega mehanizma LIFE+, MOP in MKGP v razmerju 70,92 % : 15,72 % in 7,86 %. Partnerja pri izvedbi projekta sta bila še Zavod za gozdove Slovenije (ZGS) in Društvo Dinaricum. Skupna vrednost projekta je 1.017.773,00 €.

Na konferenco se je prijavilo več kot 170 udeležencev iz dvaindvajsetih držav, svoje delo pa je predstavilo 62 avtorjev. Podprli so jih švicarski sklad *Bernd Thies Stiftung, Vectronic Aerospace, Omega, d. o. o., Trajanus, Pivovarna Laško* in *Notranjski muzej Postojna*.

Namen prirejanja mednarodnih konferenc o varstvu volkov v kulturni krajini je vzpostavljanje in nadaljevanje mednarodnega sodelovanja na področju varstva volkov prek izmenjave znanja in izkušenj

slovenskih in mednarodnih raziskovalcev biologije in ekologije volkov, upravljavcev in študentov.

Udeležence konference v Postojni sta v uvodu pozdravila in jo odprla minister za kmetijstvo in okolje mag. **Dejan Židan** in evropski komisar za okolje dr. **Janez Potočnik**. Prva dva dneva konference sta bila namenjena predavanjem in delavnicam, tretji dan pa terenskemu ogledu značilnega volčjega habitata v Sloveniji v LPN Jelen - Snežnik.

Seznanitev z raziskovalnim delom in varstvom volkov v sosednjih državah

Ob zaključku konference so ugotovitve posvetovanja povzeli povezovalci posameznih tematskih sklopov, ki so obravnavali predvsem glav-

ne vidike varstva volkov. O različnih načinih spremljanja populacij volkov in velikosti evropskih populacij je govorila dr. **Francesca Marucco** z Univerze v Torinu. Izmenjavo najnovejših izsledkov o bioloških značilnostih volkov (socialni sestavi tropov, vedenju volkov, demografskih značilnostih) je predstavila dr. **Petra Kaczensky** z Veterinarske univerze na Dunaju. O raziskovanju volkov tudi s pomočjo genetike in o uporabi genetike pri varstvu volkov je govoril dr. **Ettore Randi** z Inštituta za raziskovanje in varstvo okolja v Italiji. Mag. **Aleksandra Majić Skrbinšek** je povzela izsledke družbenega vidika varstva volkov. Zelo aktualno temo o učinkovitosti metod za preprečevanje konfliktov z volkovi pa je predstavil dr. **Đuro Huber** z Univerze v Zagrebu.

Dr. **Francesca Marucco**, z Oddeleka za biologijo Univerze v Torinu, je predavala o nujnosti spremljanja populacij volka (*Canis lupus*) v Evropi in poudarila, da je to nujni pogoj za strokovno upravljanje s populacijo, za realno opredelitev njihovega varstvenega statusa in kar je tudi obveznost Direktive o habitatih. To pa je zahtevna naloga, saj volkovi živijo na velikih območjih,

ki po navadi presegajo meje ene države, živijo v majhnih populacijskih gostotah in so zveri, ki jih redko vidimo. Zelo pomemben vidik spremljanja volčjih populacij je ponavljanje enakih meritev, vendar v različnih časovnih razmakih, saj le tako lahko ugotovimo nove spremembe, ki jih prinese čas. Spremljanje evropskih populacij volkov temelji na metodah, s katerimi živali ne motimo pri njihovih vsakodnevnih aktivnostih in jih tudi ne vznemirjamo. Mednje sodijo npr. sledenje v snegu, izzivanje tuljenja (volčjega zavijanja) in genetske analize neinvazivnih vzorcev iztrebkov, urina in sline. Pomembno je, da so metode spremljanja usklajene na celotnem območju, kjer živi populacija, ali celo širše, saj le-to omogoča celovitejši vpogled v varstveni status volkov. Zato je za usklajevanje in vrednotenje rezultatov potrebno mednarodno sodelovanje. V okviru konference Varstvo volkov v kulturni krajini so imeli raziskovalci volkov priložnost spoznati nekaj takih usklajenih mednarodnih raziskovalnih shem, ki potekajo na primer v Nemčiji, na Slovaškem in v alpskih ter fensokandinavskih državah.

Dr. **Petra Kaczensky** z Inštituta za ekologijo živali z

Veterinarske univerze na Dunaju je predstavila nekaj izsledkov o ekologiji in socialni biologiji volkov.

Znano je, je povedala raziskovalka, da so volkovi socialna bitja, ki živijo v družinskih skupnostih oziroma tropih. Večina študij volčjega vedenja temelji na opazovanju živali v ujetništvu, saj je volkove v njihovem naravnem okolju zaradi njihovega skrivnega načina življenja težko opazovati. Na konferenci Varstvo volkov v kulturni krajini je bilo predstavljenih tudi nekaj novih spoznanj o vedenju in odnosih med člani tropov prostoživečih volkov, ki so jih raziskovalci ugotovili s pomočjo videoposnetkov.

Znano je, da se volkovi kot

socialne zveri v kulturni krajini soočajo z mnogimi izzivi: iščejo zatočišča/skrivališča za vzrejo svojih mladičev, izogibajo se zakonitemu in nezakonitemu odstrelu in iščejo naravni plen, ki ga ponekod v kulturni krajini primanjkuje. Prepričana je, da smo že spoznali, da je nezakoniti odstrel, čeprav ga je težko odkriti, najverjetneje glavni razlog počasnejšemu okrevanju mnogih volčjih populacij v Evropi. Dejstvo, da volkovi za svoja zatočišča izbirajo ljudem težje dostopna mesta, ni zato nobeno veliko presenečenje. Presenetljivo pa je, da pri iskanju primerne prostora kažejo sposobnost širjenja tudi na zelo velike razdalje.

Foto: B. Ileskovic

Konference so se udeležili domači in tuji strokovnjaki s področja poznavanja volkov.

Foto: M. Krofel - SloWolf

Uvodni nagovor mag. Dejana Židana, ministra za kmetijstvo in okolje

Na konferenci so se udeleženci seznanili tudi z novimi spoznanji o odnosih volkov z drugimi plenilci, njihovim plenom in ljudmi: npr. povezave med volkovi, losi in lovci na Švedskem in volkovi, medvedi in risi v Sloveniji.

Dr. **Ettore Randi** z Inštituta za raziskovanje in varstvo okolja v Rimu je prisotne seznanil s svojim delom na področju genetike in molekularne ekologije volka. V zadnjih štiridesetih letih se populacije volkov vračajo na nekatera območja njihove nekdanje razširjenosti po Evropi in da danes volkovi živijo predvsem v kulturni krajini, kjer občasno prihajajo v konflikt z človekom zaradi človekovih aktivnosti, predvsem z živinorejo in lovstvom. Populacije volkov je zato treba neprestano spremljati in v ne-

katerih primerih z njimi aktivno upravljati. Prepričan je, da so nove metode molekularne genetike uporabno orodje za natančnejše spremljanje in dobra podlaga uspešnemu upravljanju populacij prostoživečih živali; tudi volčjih.

V različnih raziskavah po Evropi dandanes že spremljamo volčje populacije tudi s pomočjo neinvazivne genetike. To pomeni, da lahko z analizo DNK, ki jo pridobimo iz vzorcev volčjih dlak, iztrebkov, urina ali slin, in z uporabo molekularnih označevalcev (markerjev) prepoznamo posamezne volkove in njihov izvor. Na tak način lahko ugotovimo prisotnost posameznih volkov, ne da bi jih dejansko ujeli ali videli, lahko ocenimo njihovo razširjenost in število, velikost in sestavo tropov ter selitve (migracije) volkov.

Druga pomembna uporaba genetskih metod na področju varstvu volkov pa je razlikovanje med volkovi, psi in njihovimi medsebojnimi križanci. Križanje (hibridizacija) volkov in psov je zaradi dokajšnje razširjenosti potepuških psov (psov brez nadzora) v naravnem okolju ena izmed poglavitnih groženj populacijam volkov v kulturnih krajinah. Še do nedavnega je bila stopnja takšnega križanja podcenjena, zakonodaja na tem področju pa nedorečena. Novejše raziskave vedno bolj kažejo, da je stopnja hibridizacije večja, kot smo menili do zdaj. Prvi raziskovalni projekti LIFE, ki se ukvarjajo s križanci, so se začeli na Portugalskem in v Italiji.

Italijanski strokovnjak je povedal, da so genetske metode zelo uporabne tudi v forenziki pri prepoznavanju nezakonitega odstrela in trgovanja z volkovi ter pri določanju pravega povzročitelja škode na domačih živalih (ki jo lahko povzroči pes, volk ali križanec). Najpogosteje so za napade namreč najprej odkriveni volkovi. Genetski vzorci slin s smrtne rane na truplu pokončane domače živali omogočajo zelo natančno določitev plenilca, kar omogoča korektno izplačilo odškodnin in pravo izbiro metod zaščite domačih živali pred plenilci.

Dr. Đuro Huber, z Oddelka za biologijo Veterinarske fakultete v Zagrebu, je govoril o zmanjševanju in reševanju konfliktov z volkovi. V središču konfliktov med ljudmi in prostoživečimi živalmi je volk gotovo najbolj kontroverzna in obenem tudi najbolje proučevana živalska vrsta, ki ima tudi močan simbolni pomen. Volkovi kot pravi naravni plenilci tekmujejo z živinorejci in lovci za hrano. Vse, kar volkovi jedo, ljudje štejejo kot njim povzročeno škodo. V naravnih ekosistemih volkovi delujejo kot selekcijski mehanizem, ki ne ogroža populacij živali, ki

li. Odstrel zaradi zmanjševanja škode od volkov naj bi bil zato zadnji od mogočih ukrepov.

Pri upravljanju z volkom je pomembno vključevanje še drugih interesnih skupin, pa tudi predstavnikov ministrstev, odgovornih za varstvo narave. Glavni upravljavci namreč potrebujejo dober vpogled v učinkovitost svojih odločitev in pravočasna opozorila o potencialnih težavah. Pomemben je tudi pretok informacij vse do prebivalcev na lokalni ravni. K varstvu volkov lahko pripomore tudi razvoj turizma, ki v svojo ponudbo vključuje tudi velike zveri.

Foto: M. Krefel – SloWolf

Strokovnjaki so znanje in izkušnje izmenjali na predavanjih in delavnicah, kjer pa so se prav tako pokazala različna mnenja glede odstrela volkov.

mu pomenijo plen. V kulturni krajini zato stalno obstaja potreba po upravljanju z volkovi prek (1) ukrepov za preprečevanje škode, (2) povračilo odškodnin in (3) odstrela volkov. Ukrepi za preprečevanje škode so finančno najučinkovitejši način upravljanja. Taki ukrepi vključujejo uporabo pastirskih psov, ki pa morajo biti pravilno vzgojeni, vzdrževani in primerne pasme; učinkovite ograje (najbolj priporočljiva je 170 cm visoka mreža pod ustrezno električno napetostjo) in uporaba naprednih »volčjih« alarmov. Odškodnine za škodo od volkov naj bi izplačevali šele potem, ko usposobljen inšpektor potrdi pravega povzročitelja. Domače živali namreč plenijo tudi potepuški psi, najpogosteje pa so za to odkriveni volkovi. Pogoji za izplačilo odškodnine mora biti primerna zaščita domačih živa-

Mag. **Aleksandra Majjić Skr-binšek** z Oddelka za biologijo Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani je spregovorila o odnosu javnosti do volkov. Dolgoročno ohranjanje volkov je odvisno predvsem od nas samih. V ne preveč odmaknjeni preteklosti smo volkove aktivno iztrebljali, saj so veljali za škodljivce, zdaj pa smo kot družba v glavnem že sprejeli nove vrednote in opredelili nova pravila, ki volkove, tako kot tudi mnoge druge vrste rastlin in živali, varujejo pred izumrtjem. Posledično so se v zadnjih desetletjih evropske populacije volkov začele postopoma številčno krepiti in vračati v svoje nekdanje okolje. Vendar volkovi tudi dandanes pri različnih ljudeh vzbujajo različna čustva: nekateri se jih bojijo, nekateri jih sovražijo, ker jim povzročajo škodo, nekateri menijo, da jih

je preveč, spet drugi, da jih je premalo in da človek preveč posega v njihov življenjski prostor ...

Različne interesne skupine ljudi posledično iščejo in predlagajo različne rešitve, ki naj bi prispevale k izboljšanju stanja, a zgolj z njihovega zornega kota in tako neposredno prav tako vplivajo na upravljalvske odločitve. **Uspešno upravljanje z volkom je zato pogosto sestavljeno iz iskanja niza različnih kompromisov.** Proučevanje, razumevanje in spremljanje odnosa javnosti do volka in upravljanja z njim je podlaga tako za prepoznavanje konfliktov kot tudi za preverjanje uspešnosti upravljalvskih ukrepov, je povedala raziskovalka.

Tudi pri nas še vedno različna strokovna mnenja glede odstrela

Prav v dneh, ko je v Postojni potekala mednarodna konferenca o varstvu volka, sta se na slovenskem strokovnem področju soočili dve nasprotujoči mnenji glede potrebnosti odstrela volkov pri upravljanju s slovenskim delom enotne dinarsko-balkanske volčje populacije na ozemlju naše države, še posebno, zato ker se bo (je) 30. 10. 2013 končala veljavnost **Pravilnika o odstrelu velikih zveri**, ki ga je podpisal prejšnji minister **Franc Bogovič**, in po katerem je bilo pri nas odstreljenih osem volkov. Osnutek naslednjega je bil tedaj že v javni obravnavi, kjer sta se že izražali dve različni strokovni stališči o nedopustnosti oziroma dopustnosti odstrela volkov. Prvega je zagovarjal Zavod R Slovenije za varstvo narave, drugega pa Zavod za gozdove Slovenije. ZRSVN meni, da v Sloveniji za odstrel volkov ni razlogov, ker naj bi bilo stanje našega dela populacije odraz neizpolnjevanja enega od štirih pogojev, ki jih za odstrel določa evropska direktiva.

Nasprotnega mnenja so na ZGS, kjer menijo, da je slovenski populacijski del volkov stabilen, da pri svojem predlogu odstrela **šestih volkov**

(v obdobju od 1. 10. 2013 do 30. 9. 2014) ni v nasprotju z evropsko direktivo in slovensko uredbo, kar so utemeljili ZRSVN še v obširnejšem odgovoru na zavrnjeno stališče glede odstrela volka.

SloWolf: odstrel volkov ne preprečuje njihove škode

Škoda, ki jo volkovi povzročijo na drobnici, je ena glavnih težav pri upravljanju volka. V Sloveniji je bil vsaj doslej z odobreno letno kvoto legalen odstrel volkov eden izmed glavnih ukrepov za zmanjševanje te škode. Vendar pri nas še ni bila nikoli raziskana učinkovitost odstrela. Ekipa SloWolf je že oktobra 2011 na podlagi raziskav objavila izvirni znanstveni članek z naslovom Učinkovitost odstrela volkov (*Canis lupus*) kot ukrepa za zmanjševanje škode na domačih živalih; Zbornik gozdarstva in lesarstva, št. 95 (2011), str. 11–22 ali na spletni strani <http://www.volkovi.si/images/stories/Miha/krofel%20et%20al.%202011%20-%20effectiveness%20of%20wolf%20culling%20-%20zbgf.pdf>. V tej raziskavi so raziskovalci Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani in Zavoda za gozdove Slovenije v okviru projekta analizirali, ali je zakoniti odstrel 51 volkov v zadnjih desetih letih vplival na obseg povzročene škode. Njihova raziskava namreč ni pokazala nobenega vpliva odstrela volkov na zmanjšano število škodnih primerov. Po največjem odstrelu volkov leta 2006 se škoda ni zmanjšala, ampak celo povečala, medtem ko se je po letu 2008, ko odstrela volkov ni bilo, celo nekoliko zmanjšala, piše v njihovem povzetku širšega poročila.

Razlog za taka opažanja je treba najverjetneje iskati v zakonitostih socialnega življenja volkov. Volkovi brez človekovega poseganja namreč zaradi vrsti značilnega teritorialnega vedenja preprečujejo prisotnost tujih volkov na svojem teritoriju in tako lokalno sami uravnavajo

svojo številčnost. V primeru odstrela glavne živali oz. dominantnega osebka pa trop pogosto razpade in mlajši člani tropa oziroma drugi volkovi nadomestijo odstreljene živali. Ti volkovi, ki so pri lovu naravnega plena praviloma še manj izkušeni, pogosteje plenijo lažje ulovljive slabo oz. nezaščitene domače živali. Zato se, v nasprotju s pričakovanji, škoda po odstrelih včasih še poveča.

Na obseg škode pa precej pomembneje kot odstrel vplivajo drugi dejavniki, npr.: način varovanja živine, število glav (tropov) drobnice v življenj-

ZGS: Preudaren in zmeren odstrel volkov tudi v prihodnje ni v škodo vrsti in v nasprotju z naravovarstvenimi načeli

Na podlagi pisnega odklonilnega stališča ZRSVN k strokovnemu mnenju ZGS glede posega z odstrelom za volka se je sicer ZRSVN s pisnim stališčem ZGS strinjal in priznava, da je selektiven in omejen odvzem živali iz narave

čanja krivolova, zaradi česar je smiselno načrtovanje določene števila odvzema volkov iz narave z odstrelom. ZGS in ZRSVN se strinjata tudi, da bi bilo treba več pozornosti nameniti drugim ukrepom, kot je uvajanje ustreznih zaščitnih ukrepov in delo z javnostjo.

Kljub naštetim ugotovitvam pa strokovno mnenje ZRSVN bistveno odstopa od mnenja ZGS glede predlagane višine odvzema volkov, saj ZRSVN trdi, da je v Sloveniji populacija volkov trenutno v neugodnem stanju, kar ocenjuje tudi skupina SloWolf. Poleg tega glavnega odstopanja so

Foto: J. Papež – Grča

skem okolju volkov, prostorska razširjenost populacije volka, ne tako redko pa tudi načrtne zlorabe odškodninskega sistema nekaterih posameznih rejcev drobnice.

Kljub neučinkovitosti odstrela z namenom preprečevanja škode je odstrel v manjšem obsegu lahko smiseln za zmanjševanje nezakonitega odstrela, povečevanja strpnosti nekaterih skupin ljudi do volkov in odstranjevanje konfliktnih živali, če se te pojavijo (npr. s steklino obolelih živali in križancev s psi).

zaradi uravnavanja velikosti populacije z okoljem pod strogo nadzorovanimi pogoji in v omejenem številu mogoč. Kot utemeljitev tega so na ZGS navedli dejstvo, da je pri upravljanju volčje populacije treba upoštevati tudi »družbeno nosilno zmogljivost okolja«, ki je lahko bistveno manjša od biološke, kar je pri upravljanju z velikimi zvermi še posebno pomembno. Pomembno je tudi biti pozoren na odnos lovcev do volka, ki je sicer pozitiven, vendar bi popolno varstvo te vrste lahko pripeljalo do pove-

v povezavi s predlaganim odstrelom zapisali še nekatere druge ugotovitve, ki pa po mnenju ZGS napačno povzemajo objavljene raziskave ali pa nasprotujejo v okviru spremljanja stanja in drugih raziskav ugotovljenih značilnosti delovanja dela slovenske volčje populacije. Strokovnjaki ZGS so odgovore na navedene sporne ugotovitve in navedbe v pisnem stališču ZRSVN strnili v nekaj točk in jih utemeljili z nasprotnimi dejstvi, (16. 9. 2013), ki jih povzemamo.

1. ZRSVN navaja, da v

Sloveniji populacija volkov ni v ugodnem stanju in da bi odstrel stanje ohranjenosti še poslabšal ter da ugotovitev ne izpolnjuje merila iz prve alineje določbe ugodnega stanja vrste, kar je opredeljeno z Direktivo o habitatih.

ZGS ugovarja, da se je v preteklosti v času upravljanja z velikimi zvermi, tudi volkom, izkazalo, da je nemogoče zagotavljati ugodno stanje vrste v okviru vsake države posebej. Pri volku je razlog v velikih območjih, ki jih populacija potrebuje za ohranjanje svoje viabilnosti. Zato Slovenija tudi, če bi bila v celoti poseljena s teritorialnimi tropi, ne more izpolnjevati merila minimalne viabilne populacije, ki pri volkovih znaša okrog petdeset razmnoževalnih (dominantnih) živali, za kar mora biti v populaciji od 200 do 300 odraslih osebkov. Zato že dokument EU – *Guidance document on the strict protection of animal species of Community interests under Habitats directive*, (februar 2007) – strogo priporoča **obravnavo vrst na ravni celotne populacije**, iz česar izhajajo tudi smernice EU za velike zveri (2008). Ker so v Sloveniji volkovi le robni del dinarsko-balkanske populacije, je treba pri presojanju t. i. ugodnega stanja populacije upoštevati dejstvo, da so v Sloveniji volkovi v neposredni in stalni povezavi z volkovi na Hrvaškem in naprej, s celotno dinarsko-balkansko populacijo. Del te populacije volkov v Sloveniji izpolnjuje vse elemente, navedene v habitatni direktivi. V povezavi z drugimi deli dinarsko-balkanske populacije se dolgoročno ohranjajo sami, njihovo območje prisotnosti se ne zmanjšuje in tudi habitatni za dolgoročno ohranitev te vrste se prav tako dolgoročno ne poslabšujejo.

Na ohranitveno sposobnost številčnosti in prostorske razširjenosti volkov v Sloveniji kažejo tudi rezultati spremljanja stanja (monitoringa), kar še zlasti velja za zadnja tri leta. Po prepričanju ZGS podatki nikakor ne kažejo na slabšanje stanja. Podrobnejši rezultati stanja populacije volkov v ob-

dobju intenzivnega spremljanja, ki so povzeto predstavljene tudi v Strokovnem mnenju ZGS, kažejo, da je slovenski del dinarsko-balkanske populacije v jesenskem obdobju leta 2010, pred odstrelom, štel 42 odraslih živali v spomladanskem obdobju 2011, po odstrelu dovoljene kvote pa 32 odraslih živali. V sezoni 2011–2012 je bila številčnost volkov celo za nekaj živali večja kot v sezoni 2010–2011. V sezoni odstrela 2010–2011 je bilo odstreljenih devet volkov, kar pa ni povzročilo zmanjšanja številčnosti živali v Sloveniji. V pomladanskih in poletnih mesecih, ko se skotijo mladiči, se populacija precej poveča, vendar se do jeseni, ko se mladiči začnejo socialno dejavneje vključevati v populacijo, njihova številčnost nekoliko zmanjša zaradi naravne smrtnosti.

Edini razlog, na podlagi katerega bi torej lahko sklepali na zmanjšanje številčnosti populacije in posledično slabo stanje v njej, je »ocena« populacije volkov, ki je zapisana v *Strokovnem mnenju ZGS za leto 2011–2012*, je zapisal ZGS v odgovoru ZRSVN. V tem obdobju je bila populacija volkov ocenjena na 70 do 100 živali, vendar je bila to poletna ocena številčnosti, ki vključuje na novo skotene mladičev. V Strokovnem mnenju ZGS je bila številčnost odraslih volkov ocenjena na 50 živali, kar pa je ocena, ki je primerljiva tudi z oceno, ki so jo pridobili s pomočjo genetske raziskave volčjih vzorcev v sezoni 2011–2012; to je okrog 41 v zimskem obdobju oziroma okoli 35 živali pred poleganjem mladičev. Od leta 2012, ko so na voljo novi, zanesljivejši podatki, pridobljeni v okviru projekta SloWolf, so tudi te dosledno upoštevali v Strokovnem mnenju na ZGS. Zato trdijo, da se na podlagi novih ocen dejanska številčnost populacije ni zmanjšala. Spremenila se je zgolj metodologija ocenjevanja številčnosti in s tem točnost podatkov. Razlog, s katerim ZGS utemeljuje, da se številčnost volkov ni spremenila, je v teritorialnosti volkov, saj volčji tropi v letu 2013

zavzemajo enako veliko oziroma celo nekoliko razširjeno območje svoje prisotnosti. Iz svojstvenih značilnosti biologije volkov namreč tudi izhaja, da je številčnost volkov na nekem, s teritorialnim tropom zasedenem območju bolj ali manj uravnovešena, saj se na takšnem območju številčnost volkov uravnava z naravnimi mehanizmi (teritorialni trop ostale volkove iz svojega teritorija bodisi izžene ali jih ubije).

Na ZGS ugotavljajo, da so rezultati dolgoročnega spremljanja stanja volkov v Sloveniji v kombinaciji z najnovejšimi metodami, ki so jih uporabili v okviru raziskav projekta SloWolf pokazali, da se je populacija slovenskih volkov v ne tako oddaljeni preteklosti (zadnjih dveh desetletjih) povečevala, zadnjih nekaj let pa da je stabilna. V letu 2012 je bil ugotovljen nov trop na območju Trnovskega gozda, v letu 2013 pa je tudi nov trop na območju Menišije. Da je populacija volkov v Sloveniji stabilna, dokazuje tudi, da se tropi volkov na novo oblikujejo tudi tam, kjer jih v prejšnjih letih (še) ni bilo in bi lahko sklepali celo na večanje populacijske številčnosti. Kljub temu na ZGS opozarjajo, da je smiselno biti previden, saj lahko na nekaterih drugih območjih tropi sočasno tudi razpadajo ali izginjajo. Lani je bila redna prisotnost volkov zaznana tudi na drugih, doslej s tropi zasedenih območjih, kar potrjujejo podatki spremljanja stanja v okviru projekta SloWolf. Zato je ocena o neugodnem stanju populacije na podlagi treh alinej, ki jih navaja 1. člen Direktive o habitatih, neutemeljena.

2. ZRSVN ocenjuje, da se v Sloveniji lahko populacija po teoretičnem izračunu na leto poveča za 0 do 5 volkov. Pri tem se sklicujejo na podatke, navedene v Akcijskem načrtu (le-ti so povzeti po Meech in Boitani, 2003).

Strokovnjaki ZGS opozarjajo, da isti vir navaja, da je letno poseganje v populacijo od 20 do 30 % njene celotne številčnosti trajnostno vzdržno in kar še ne povzroči zmanj-

1. člen **Direktive o habitatih** določa, da je **stanje ohranjenosti v populaciji zavarovanih vrst ugodno** v naslednjih primerih:

- če podatki o populacijski dinamiki vrste kažejo, da se sama dolgoročno ohranja kot preživetja sposobna sestavina svojih naravnih habitatov,

- če se naravno območje razširjenosti vrste niti ne zmanjšuje niti se v predvidljivi prihodnosti ne bo zmanjšalo in

- če obstaja in bo verjetno še naprej obstajal dovolj velik habitat za dolgoročno ohranitev njenih populacij.

Vir: Direktiva o Habitatih (1992): Direktiva Sveta 92/43/EGS (21. 5. 1992) o ohranjanju naravnih habitatov in prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst. Ur. L. EU, št. L 206

ševanja številčnosti populacije. Razlog za navedbe visoke smrtnosti, ki jih za volkove navajata Meech in Boitani, je v dejstvu, da se v primeru večjega, povsem naravnega območja (divjine), ki je zasedeno s tropi volkov, populacija dejansko lahko številčno uravnava sama. Teritorialni volkovi volkove, ki se odseljujejo, preganjajo in ubijajo, zato je posledično tudi njihova smrtnost velika, na dolgi rok pa se prirastek populacije na takšnih območjih giblje okrog 0. Toda večina raziskav, ki jih povzemata Meech in Boitani, je bila opravljena v Ameriki, kjer so velika prostranstva divjine, ki so v celoti zasedena s teritorialnimi tropi in na katerih se lahko vzpostavljajo tudi za vrsto značilni mehanizmi samouravnovanja številčnosti.

Slovenija pa nasprotno predstavlja rob dinarsko-balkanskega dela populacije volkov, s tropi pa je zasedena zgolj petina ozemlja Slovenije. Zato je pričakovati, da bi se v primeru odsotnosti odstrela volkovi, ki se odseljujejo iz tropov, odselili na območja, ki so še nezasedena. Posledično bi bila njihova smrtnost bistveno manjša, kot je navedeno v knjigi Meech in

Foto: J. Popež – Grca

Boitani, 2003, populacija pa bi se širila. Hitro razširjanje volkov na nezasedene teritorije in posledično hitro povečanje številčnosti sta bila v Evropi in v Ameriki v zadnjih desetletjih že zabeležena, opozarjajo na ZGS. Kot primere navajajo, da se je v Nemčiji prvi trop oblikoval v letu 2000, populacija pa se je v desetih letih povečala na 60 do 70 volkov. Podobna dinamika povečevanja populacije je bila v zadnjih desetletjih zabeležena tudi na Švedskem, v Franciji in v ZDA – zveznih državah Wisconsin in Michingan ter v

Yellowstonskem nacionalnem parku. Prirast vseh naštetih populacij, ob osvajanju novih teritorijev/območij, je bil torej bistveno hitrejši od navedb, ki jih je navedel ZRSVN v pisnem stališču.

V Sloveniji lahko stanje volkov, ki predstavljajo robni del dinarsko-pindske populacije in zakonitosti razvoja populacije volkov pri nas, primerjamo z zakonitostmi pri navedenih hitro rastočih populacijah in ne z zakonitostmi večjih/velikih populacij, ki zasedajo obsežna, povsem naravna območja, kjer se v polni meri

lahko uveljavljajo mehanizmi samournavanja populacij. Po mnenju ZGS celotno območje Slovenije nikakor ni primerno za poselitve z volkovi, zato bo prostorsko razširjenost in posledično številčnost populacije treba uravnati dolgoročno tudi z odstrelom, kar pa navaja tudi veljavni *Akcijski načrt za volka v Sloveniji*.

3. Čeprav na ZRSVN trdijo, da z odstrelom, kot ga predlaga ZGS, ni mogoče ustaviti širjenja volkov na nova območja, podatki, pridobljeni v okviru SloWolf, kažejo, da se volkovi kljub večletnim odstrelom

selijo z območja redne prisotnosti.

V Stokovnem mnenju ZGS je opisan prostorski in številčni razvoj populacije volka v Sloveniji, kateremu ZRSVN ne oporeka. Slovenska populacija v Sloveniji se je po letu 1990 večala, nekako v zadnjih petih letih pa se je prostorsko in tudi številčno ustalila in je zdaj bolj ali manj uravnovešena, čeprav se v zadnjih letih prav tako redno opravlja odstrel. Že omenjeni razvoj volčjih populacij v Nemčiji, Franciji, na Švedskem ter v ZDA nakazuje, da se v primeru, če ne posegamo v populacije tudi z odstrelom, volkovi hitro razširijo na območja, s katerih so bili v preteklosti iztrebljeni, če le še ustrezajo njihovim habitatnim zahtevam. Zato se strokovnjaki ZGS ne morejo strinjati s tezo ZRSVN, da z odstrelom, ki ga je predlagal ZGS, širjenja volkov na nova območja ni mogoče zaustavljati (zavirati). V Sloveniji minula praksa upravljanja z volkom dokazuje, da se ob omejenem odstrelu nikakor ni zmanjšala številčnost populacije, temveč je praviloma nastala le omejitev prostorskega širjenja našega dela enotne volčje populacije.

Selitve (migracij) posameznih osebkov v prostoru ni mogoče docela preprečiti, saj je to pravzaprav del značilne ekologije volka. Namen preudarno določene višine odstrela tudi ni, da bi tovrstne selitve preprečili, saj je tudi izmenjavanje genov med volčjimi populacijami, kot je bil na primer evidentiran pri volku Slavcu (stik dinarsko-balkanske in apeninske populacije volkov), potrebno in zaželeno, ker le povečuje viabilnost populacij(e) in s tem zagotavlja razmere za dolgoročno ohranitev te vrste velike zveri v Evropi.

4. Z ZGS so napisali prigovor še o nasprotni trditvi ZRSVN, da uporaba razloga »preprečitev resne škode zlasti na posevkih, živini, gozdovih, ribiških območjih in vodi ter drugem premoženju« za zagovarjanje posegov z odstrelom ni mogoča/sprejemljiva.

Kot so napisali, se je ZGS pri pripravi mnenja za odstrel

skliceval izključno na 6. alinejo 7. člena Uredbe o zavarovanih živalskih vrstah. V okviru le-te pa med razlogi za uravnavanje populacije s stanjem okolja navajajo tudi razlog preprečevanja nastajanja škode na območjih, na katerih volk do zdaj ni bil prisoten.

ZRSVN se pri navajanju trditve, da škode ni mogoče preprečevati z odstrelom, sklicuje na članek, ki so ga v soavtorstvu pripravili prav predstavniki Biotehniške fakultete in ZGS. V članku ugotavljajo, da škode od volkov na območju redne prisotnosti volkov z odstrelom ni mogoče preprečevati, kar je navedeno tudi v Strokovnem mnenju ZGS. Toda zelo pomembno je dejstvo, da pa je mogoče s pomočjo odstrela škodo preprečevati na območju, kamor

se volkovi razširjajo, kar so na ZGS obrazložili tudi v omenjenem članku in v posebnem dokumentu – *Strokovnem mnenju ZGS*.

Ker se strokovnjaki (znanstveniki, raziskovalci in upravljavci) očitno še niso poenotili glede potrebnega poseganja v populacije volka z odstrelom, kar je ne nazadnje pokazala tudi posebna delavnica v okviru mednarodne konference, ostaja ta zadeva odprta tudi v prihodnje. Zato ni nič presenetljivega, da je Minister MKO, mag. **Dejan Židan**, ki bo (je) podpisal enoletno novelo *Pravilnika o odstrelu osebkov vrst rjavega medveda in volka iz narave* (ta je pravkar v javni razpravi) dejal, da je nujno treba doseči sprejemljivo in usklajeno strokovno stališče, dogovor, ki ga bo

Ministrstvo za kmetijstvo in okolje je 3. 9. 2013 izdalo **Sklep o spremembi Sklepa o ustanovitvi in delovanju STROKOVNE KOMISIJE ZA PODORO PRI NAČRTOVANJU UPRAVLJANJA Z VELIKIMI ZVERMI** (z dne 21. 12. 2009). V strokovno komisijo so imenovani: dr. **Marija Markeš**, MKO, predsednica; dr. **Peter Skoberne**, MKO, namestnik; **Alojz Marn**, MKO; **Marko Jonozovič**, ZGS; **Miha Marenče**, ZGS; **Damjan Vrček**, ZRSVN; dr. **Ivan Kos**, BF, Oddelek za biologijo; **Tomaž Skrbinšek**, BF, Oddelek za biologijo; dr. **Klemen Jerina**, BF, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire; dr. **Miha Krofel**, BF, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire; dr. **Gorazd Vengušt**, VF, Inštitut za zdravstveno varstvo in gojitev divjih živali, rib in čebel; **Mateja Blažič**, MKO, Agencija RS za okolje; **Blaž Krže**, Lovska zveza Slovenije.

upoštevala tudi politika (vir: Dragica Jaksetič, Delo, 28. 9. 2013). Ministrstvo očitno pod novim vodstvom ne želi več odločati zgolj politično, saj zagotovo gre za odgovorna strokovna vprašanja. Če v prihodnje ne bo mogoče prej dosežati sporazumnega do-

govora strokovnjakov, se res ni čuditi ministrovi pripombi, ki je bila prav tako z velikimi črkami objavljena v dnevnem tisku: »Če stroka ne bo dosegla konsenza, se moramo vprašati, kaj ti strokovnjaki počnejo.«

Boris Leskovic

Foto: Miha Krofel

Slika 1: Pravgar izpušeni srnjak, ki so ga italijanski biologi pred tem ulovili v mreže in opremili z VHF-telemetrično ovratnico in ušesnimi značkami.

Kako v italijanskih Apeninih odlavljajo srnjad za namene radiotelemetričnih raziskav

Znanstvene raziskave srnjadi v severovzhodnih Apeninih na robu Toskane, severno od mesta Arezzo na območju Casentino, opravljajo že dve desetletji. Velik korak naprej v raziskavah biologije vseh prostoživečih živali, ne le srnjadi, je omogočila uporaba telemetričnih VHF- in GPS-ovratnic. V omenjenem delu Apeninov so jih začeli nameščati na srnjad pred približno desetletjem in pol in so vsekakor pomembno prispevale k pridobivanju dodatnega in natančnejšega znanja o ekologiji srnjadi. Raziskovalni ekipi sem se pridružila z nalogo, da bi spremljala srnjad, označeno z radiotelemetričnimi ovratnicami. A najprej je bilo treba srnjad odloviti in opremiti, da bi jo nato sploh lahko telemetrično spremljali. V prispevku bom opisala, kako smo to leto za letom tudi počeli.

Kadar me dandanašnji pot spet zanese v tiste gozdove, se mi med sprehodom navadno pridružijo spomini izpred nekaj let: tiho in počasi

stopam po gozdu, obračam glavo na vse strani in kukam izpod zelenega vejevja. Na tem območju se namreč zadržuje "naša" srna "F640" z rdečo ovratnico in rumenimi

značkami v obeh uhljih (slika 2). Vsakič ko jo zagledam tako okrašeno, se mi čez obraz razleze nasmešek. Pomislim, da taka pa res ne upravičuje svojega ljubkovalnega imena Gora, ki sem ji ga nadela v trenutku, ko sem prvič v življenju prisostvovala odlovu srne z mrežami. Kar štirje biologi so se namreč trudili obvladati njeno gibčno telo, ona pa je medtem glasno nasprotovala namestitvi rdeče telemetrične ovratnice okoli njenega vitkega vratu. Ko so jo po nekaj minutah izpustili, je še vedno bavkala nad njimi, nato pa se je z dolgimi skoki hrupno oddaljila. Tako je Gora postala del znanstvenih raziskav o vedenjski ekologiji in biologiji srnjadi v hribovitem območju Alpe di Catenaia (slika 3) v osrednji Italiji, ki jih je ob pomoči območne administracije province Arezzo opravljala raziskovalna skupina biologov z Univerze v Sassariju.

Zakaj telemetrično spremljati srnjad?

V tamkajšnjem delu Apeninov so z raziskavami srnjadi vrsto let ugotavljali njeno relativno populacijsko gostoto s pomočjo štetja kupčkov iztrebkov, hodili po stalno določenih poteh (transektih) in šteli, katere starostne in spolne razrede opazijo, iskali in označevali so mladiče itn. Raziskovalna ekipa biologov že ves čas dobro sodeluje tudi z lokalnimi lovci, od katerih dobijo čeljustnice odstreljene srnjadi za nadaljnje analize. Še posebno pa brez njihove pomoči ne bi bile mogoče raziskave razmnoževalnega potenciala in dinamike srnjadi, saj vsaki odstreljeni srni odvzamejo maternico s preostalimi

nja velikosti domačih okolišev in rabe prostora smo na označeni srnjadi lahko opravljali tudi druge raziskave, ki brez ovratnic ne bi bile mogoče; npr. primerjave razlik v obnašanju med srnami, ki so bile v določenem letu matere, in tistimi, ki so bile takrat brez mladičev. Srni, ki je oddajala telemetrični signal, smo se namreč lahko tako približali, da smo ugotavljali, ali ima v bližini mladiča ali ne. Še posebno zanimivo je bilo spremljati sezonske premike srn in srnjakov ali pa njihove značilne mladostniške odselitve (disperzije) z območij, kjer so se skotili, na nova območja.

Sama sem s pomočjo označenih živali še posebno intenzivno ugotavljala, kako si je srnjad razporejala svojo aktivnost v

posameznem delu dneva in v posameznem letnem času ter zakaj je tako ravnala. A več o tem v naslednji številki revije. Najprej spoznajmo, kako smo raziskovalci srnjad sploh uspeli odloviti in opremiti s telemetričnimi ovratnicami.

Priprave na odlov srnjadi na gozdnatem območju

Srnjad smo odlovljali v marcu na natančno organiziranih skupinskih pogonih, za katere nam je izdala dovoljenje Območna administracija Toskane in nam tudi odobrila postopke ravnanja z odlovljenimi živalmi. Posamezni pogon v gozdnem okolju je v povprečju zajel območje od 100 do 200 hektarov, ki smo ga poskušali zaobjeti na eni strani z dva metra visokimi mrežami, na nasprotni s premikajočo se linijo gonjačev in na vmesnih straneh z linijama stojišč, ki so morebitno bežečo srnjad usmerjali proti mrežam in ne zunaj obkroženega območja (slika 5). Enako metodo pravzaprav uporabljajo tudi za ocenjevanje številčnosti populacij ali ponekod za lov nekatere divjadi, le da v takih primerih namesto mrež uporabijo stojišča s popisnimi listi ali pa strelce s puškami.

Predhodna označitev območja pogona je bila ključnega pomena za uspešen pogon in je večkrat vzela precej več časa in energije kot sampogon. Najprej je bilo treba očistiti in pripraviti dovolj široko linijo za postavitve mrež, saj se v nasprotnem primeru podrti mreža ne omota le okrog ujete živali, temveč tudi okrog grmovja in odpadlega vejevja. To pa bi povzročilo težje reševanje živali iz mreže in nepotrebno podaljševanje zadrževanja živali pod stresom. Poleg naštetega se ob neočiščeni liniji mreža ne podre na ustrezen način

Foto: Shane White

Slika 2: Kombinacije barv in oznak na ušesnih značkah in ovratnici služijo za vidno prepoznavanje označene srnjadi med srečanji v gozdu. Tako smo med terenskim delom za trenutek zagledali srno "F640" – Goro, ki sta ji sledila njena mladiča.

razmnoževalnimi organi. Le-te natančno mikroskopsko pregleda veterinar in opravi meritve morebitnih zarodkov. K pridobivanju pomembnega in natančnejšega znanja o ekologiji srnjadi je pripomogla tudi uporaba radiotelemetričnih ovratnic. VHF-oddajniki so v teh ovratnicah neprestano oddajali radijski signal vsak na svoji točno določeni frekvenci, tako da smo lahko lokacije označenih živali vsak dan določali z ročnimi antenami in sprejemniki (slika 4). Z metodo triangulacije (na treh različnih točkah določimo smer, od koder prihaja signal, in presečišče teh smeri s pomočjo kompasa poiščemo na zemljevidu) smo določili, kje je bil vsak osebek v danem trenutku. Zabeležili smo si tudi, ali je bil takrat aktiven ali mirujoč. Na tak način smo telemetrično spremljali srnjad ob različnih časih dneva in noči ter tako ugotavljali, kje se označeni osebki nahajajo v celotnem 24-urnem obdobju in v vseh letnih časih. Poleg ugotavlja-

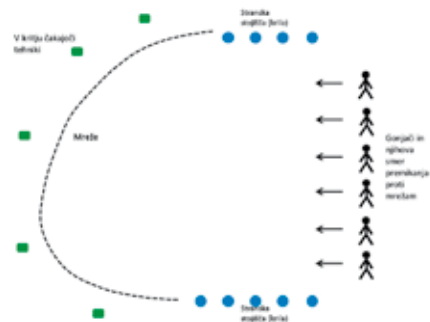
Foto: Nives Pogon

Slika 3: Zelo razgiban in gozdnat teren območja Alpe di Catenaia, Casentino v severovzhodnih Apeninih v Italiji, kjer smo opravljali raziskave srnjadi.

in živali morda celo uspe, da se reši, še preden jo tehniki uspejo imobilizirati.

Na očiščeno linijo nato zapičimo ustrezno visoke rogovile ali kole s pritrjenimi žebli (izkoristimo seveda tudi ustrezno postavljena drevesa), kamor zjutraj na dan pogona obesimo mrežo z odprtini, velikimi za otroško dlan (*slika 6*). Zvečer pred pogonom mrežo previdno odvijemo in pravilno orientirano razprostremo na gozdna tla, tako da jo zjutraj samo dvignemo in natakemo na kole ali drevesa.

Izbira trase za mreže je bila pravo »poznavaško« delo, ki smo ga po prvih slabih izkušnjah z veseljem prepustili lokalnim pomočnikom. Mreža, postavljena na ponesrečeno izbrani lokaciji, lahko namreč prispeva k manjšemu odlovu srnjadi, saj jo živali prezgodaj zagledajo in se pred njo ustavijo ali pa imajo še dovolj časa, da jo na kaki »šibki točki« preskočijo. Še posebno je to težavno na zelo razgibanem terenu z veliko jarki in grapami. Tudi trasa mreže ni nikoli v ravni liniji, temveč

Slika 5: Shematičen prikaz postavitve območja pogona za namene odlova žive srnjadi z navpičnimi mrežami.

Slika 6: Nameščena navpična mreža za odlov žive srnjadi med skupinskimi pogoni. Ko se bo bežeč osebek z leve zaletel vanjo, se bo snela z žebličkov in padla nanj. V kritju na desni čakajo tehniki, ki ga bodo takoj ročno imobilizirali.

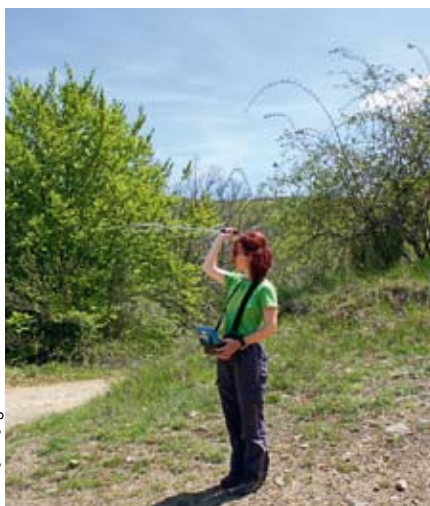

Foto: Jure Jugovic

Slika 4: Biologinja je z radijskim sprejemnikom nastavila ustrezno frekvenco in z ročno usmerjeno anteno določila smer, od koder je prihajal signal s telemetrične ovratnice. Na podlagi treh tako določenih smeri smo nato s pomočjo zemljevida določili natančno lokacijo osebkov, ki jo je nosil.

Foto: Miha Krofel

Slika 7: Na enem izmed zbornih mest zbrani gonjači, od koder se bodo v tišini razpostavili vzdolž označene linije pogona.

vedno primerno zaokrožena, nekako v obliki zvrnjenih črk C, U ali L (*slika 5*). Vedno jo tudi postavimo po naklonu terena oz. malce postrani na naklon, tako da bežeča srnjad vselej naleti na mrežo v smeri navzdol po pobočju.

Na nasprotni strani območja pogona postavimo v ravno linijo gonjače (*slika 5*), ki se bodo vzporedno premikali proti mrežam in dvigali oz. potiskali srnjad pred seboj. Linijo za gonjače označimo z opozorilnimi trakovi, ki jih oštevilčimo in pritrdimo na rastlinje. Vsak tak trak označuje mesto enega gonjača, ki so eden od drugega oddaljeni toliko, da se med sabo jasno vidijo ter tako vzdržujejo vidni stik med seboj. Konici te linije in konca mreže povezujeta stranski liniji stojšč (*slika 5*). Označimo ju na enak način in pri tem pazimo, da je med posameznimi stojščki takšen razmik, da se osebe vidijo med seboj in lahko zagledajo morebitno srnjad, ki bi bežala proti njim. Osebe na stojščkih obeh stranskih linij namreč skr-

bijo, da bežeča srnjad ne zbeži med njimi z območja pogona, temveč jo po potrebi s ploski in glasovi usmerijo proti mrežam. Ko glavna linija gonjačev napreduje, se vanjo postopoma vključujejo tudi osebe s stranskih stojšč.

Naj se pogon začne ...

Več kot sto biologov, lovcev, gozdarjev, študentov, naravoslovcev, ljubiteljev narave in drugih prostovoljcev se je zbralo ob zori na dan pogona. Že pred zoro so se ob zunanji strani mreže, dolgi od 500 do 1.500 metrov (odvisno od terena), na vsakih 50 metrov v tišini namestili v kritje veterinarji in bolj izkušeni biologi, opremljeni z vsemi potrebščinami za ravnanje z odlovljenimi živalmi. Za njimi so se na zborna mesta odpeljali gonjači (*slika 7*), razdeljeni v podskupine in opremljeni s prenosno radijsko povezavo, ter obkrožili označeno območje pogona.

Ko so strateški vodje pogona dali znak

Foto: Miha Krofel

Slika 9: Po končanem pogonu smo takoj pospravili mreže, ki smo jih pravilno zvali in natančno naložili na za to prirejene kole ali nahrbtnike, da jih bomo ob naslednji uporabi z enim samim potegom lahko spet razprostrli.

čeznjo. Navadno so bile res vse okrvavljene praske in raztrgane hlače poplačane, ko je kaka srna prav pred našim sopenjem nenadoma švignila izpod trnja.

Srnjad, umikajoča se oglašanju gonjačev, je tako v polnem diru pridrvela proti mrežam (slika 6) in zaradi »zasledovalcev« ni imela časa razmišljati »in opaziti« nastavljenih mreže (včasih je celo pomagalo, da je zadnjih 50 metrov skriti tehnik stekel za živaljo). Ko se je žival zaletela vanjo, se je mreža, ki pri tleh oblikuje nekakšen žep, podrla nanjo. Takrat so prihiteli tehniki, ki so čakali za mrežo, in osebek takoj ročno imobilizirali (pri srnjadi nismo nikoli uporabili uspalvalnih sredstev): prvi se z razkremenimi koleno trdno prisloni ob hrbtnico živali in se s celotnim ramenskim obročem nasloni čez pleča in križ proti okončinam, da prepreči poškodbe zaradi premočnega upogibanja. Drugi takoj zgrabi glavo in jo drži pri miru, tretji trdno stiska ob tla zadnje noge (tudi sprednje, če so preostali tehniki zaposleni z drugo ujeto živaljo). Nato žival mirno in čim hitreje izmotajo iz mreže in ji čez oči nadenejo črno masko, da se »v temi« umiri. Medtem že prihiti veterinar ali izkušen biolog ter jo začne z merilnim trakom meriti (telesne mere, mere rogovja pri srnjakih, telesno maso z visečo tehtnico), pregledovati zobovje za grobo oceno starosti, na uhlje ji med drugo in tretjo hrustančno ploščico pritrudi barvne ušesne značke, okoli vratu pa namesti barvno ovratnico z anteno in VHF-oddajnikom (slika 8). Vedno odvezujemo tudi nekaj dlake za genetske analize. Tako je osebek že pripravljen za izpust (slika 1); navadno je to po treh do desetih minutah od odlova. Živali, ki so se v mrežo ujele vidno razburjene in pod velikim stresom, smo takoj izpustili, ne da bi jih izmerili ali označili.

Čeprav vsak odlovljeni in označeni osebek z vidika zbiranja podatkov pomeni veliko pridobitev za raziskave, pa med

Foto: Arhiv raziskovalnega centra Casa Stabbi, Chitignano, Arezzo

Slika 8: Odlovljena srna, ki so jo že premerili in označili; sneli ji bodo še črno obrazno masko in pripravljena bo za izpust.

pogonom ni časa za veselje ob izpustitvi novo označenega osebka. Tehnično osebje mora biti pripravljeno na najrazličnejše situacije. Po izpustu opremljene živali smo takoj spet obesili mrežo na svoje mesto in se skrili za njo, saj bi morda že v kratkem času tod pritekla še kakšna žival. Smola je nastala, če je skupaj pridrvela celotna družina. V takem primeru se je navadno

prva žival zapletla v mrežo, naslednje pa so podrti mrežo preprosto preskočile in od njih tako nismo dobili nobenega podatka. Povprečno je vsak pogon trajal približno eno uro, odvisno pač od zahtevnosti terena (in seveda od rastlinja) in števila ujetih živali. Navadno smo v posameznem dnevu opravili do tri pogone.

Po pogonu

Po končanem pogonu in mukotrpnem urejanju ter spravljanju mrež (slika 9) smo se biologi z radijskim sprejemnikom in antenami takoj odpravili iskat signale nameščenih ovratnic ter se na podlagi ustreznega signala tako prepričali, da so živali normalno aktivne in da so brez večjih posledic preživele odlov. V naslednjih dveh letih, kolikor zdržijo baterije v ovratnici, bodo s podatki o svoji lokaciji in aktivnosti pomembno prispevale k novim spoznanjem o ekologiji in življenjskih navadah srnjadi v gozdnem življenjskem okolju.

V naslednji številki revije bom opisala, kaj vse smo raziskovalci izvedeli od označenih živali o njihovi aktivnosti.

Dr. Nives Pagon

nives.pagon@gmail.com

Tudi v Sloveniji imamo že kar lepo tradicijo uporabe različnih vrst telemetričnih ovratnic za namene znanstvenih in upravljaljskih raziskav. Omogočile so pridobitev veliko novega in pomembnega znanja o ekologiji jelenjadi, divjega prašiča, medveda, risa, volka, sov, vranjekov in še katerere vrste. Tako so omogočile tudi rešitev marsikaterega upravljaljskega dvoma in težave, zaradi česar se nato poveča strpnost ljudi do sobivanja s prostoživečimi živalmi, izboljša se trajnostno upravljanje z divjadjo in omogoči dolgoročno preživetje vseh teh vrst na našem ozemlju. Obenem na tak način tudi lahko odgovorimo na marsikatero radovedno vprašanje o življenju prostoživečih živali. Verjetno je napočil čas, da bi si na opisani način obogatili znanje tudi o naši srnjadi.

VABILO

ERICo Velenje, Inštitut za ekološke raziskave, d.o.o.,
bo v sodelovanju z Lovsko zvezo Slovenije, Zavodom za gozdove Slovenije in Visoko šolo za varstvo okolja organiziral

5. SLOVENSKI POSVET Z MEDNARODNO UDELEŽBO O UPRAVLJANJU Z DIVJADJO: MALA DIVJAD.

Posvet bo v soboto, **23. novembra 2013**, v veliki predavalnici Visoke šole za varstvo okolja v Velenju (Trg mladosti 2), z začetkom ob 9. uri

Vse zainteresirane prosimo, da zaradi lažjega usklajevanja posveta svojo udeležbo na posvetu **predhodno prijavite** na tel. št.: (03) 898-19-75 (Helena) ali prek elektronske pošte (helena.policnik@erico.si).

Dodatne informacije o posvetu lahko spremljate tudi na naših spletnih straneh: www.erico.si/maladivjad

Vljudno vabljeni!

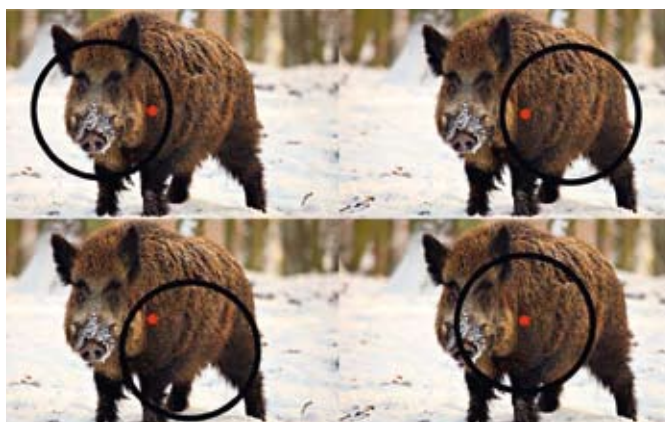
Za organizatorje: *doc. dr. Helena Poličnik*
doc. dr. Boštjan Pokornj

1. Rdeča pika - lovski pripomoček za pogone

Pogovorni izraz »rdeča pika« ali angleško *red dot* se je v zadnjih nekaj letih oprijel vseh namerilnih naprav, ki omogočajo hitro in instinktivno merjenje pred oddajo strela. Takšne namerilne optične naprave so bile na začetku v uporabi predvsem v oboroženih enotah vojske in policije, pozneje pa se je njihova uporaba vztrajno širila tudi med športne strelce in lovce. Vsem izdelkom te vrste je skupno, da po navadi nimajo konvencionalnega namerilnega križa, ampak le zelo osvetljeno točko za merjenje, ki je največkrat rdeče barve. Zaradi slednjega se je teh namerilnih naprav tudi oprijelo takšno ime. Osvetlitev namerilne točke mora biti dovolj močna, da je vidna tudi pri najmočnejši dnevni svetlobi in celo na tako svetlem ozadju, kot je nebo ali sneg. Te namerilne naprave namreč najpogosteje uporabljamo podnevi in le redko v mraku. Prve tovrstne naprave so sicer imele zelo širok zorni kot, a so kljub temu sliko nekoliko povečale in so imele določeno povečavo. Dandanes pa se je na trgu uveljavilo pravilo, da imajo »rdeče pike« enkratno povečavo (slike ne povečajo) in je mogoče z njimi meriti z obema odprtima očesoma. Veliko povpraševanje po tovrstnih namerilnih napravah je usmerilo razvoj v dve smeri, in sicer so na trgu kot »rdeče pike« predvsem refleksni vizirji ter rdeče pike v zaprtem ohišju. V zadnjem desetletju se je zaradi odlične in praktične uporabnosti »rdečih pik« večina proizvajalcev strelnih daljnogledov prav tako odločila za proizvodnjo variabilnih strelnih daljnogledov z začetno enkratno povečavo, ki so tako postali še tretja kategorija »rdečih pik«. V nadaljevanju bomo opisali lastnosti ter posamezne različice (tipi) »rdečih pik«.

Uporabnost rdeče pike

Predvsem v lovskih vrstah je še vedno mogoče najti mnoge dvomljivce glede dejanske uporabnosti »rdečih pik«, predvsem tistih, ki še niso preizkusili tega optičnega pripomočka. Po navadi je merjenje na tarče na bližjih

Fotografija prikazuje »rdečo piko«, brez napake paralakse in ima ne glede na oddaljenost očesa zunaj idealnega položaja (optične osi) namerilno točko na dejanskem mestu zadetka.

oddaljenostih s strelnimi daljnogledi zaradi ozkega zornega kota običajno zelo težko, še zlasti pa je težko na premikajoče se tarče in v stresnih razmerah. Za takšno merjenje so mehanski merki ter »rdeče pike« praktično edina mogoča izbira. Mehanski merki na puški so sicer res najzanesljivejša metoda merjenja, a imajo kar nekaj pomanjkljivosti, ki jih za kakovostne »rdeče pike« ne poznamo.

Prva težava merjenja z mehanskimi merki je nezmožnost naših oči, da bi hkrati ostrile merek, mušico in tarčo. Zato večina ljudi meri z mehanskimi merki na puški tako, da vidijo povsem ostro le tarčo, medtem ko sta merek in mušica nekoliko manj ostrita. Pri ljudeh s slabšim vidom je ta težava lahko še posebno izrazita! Dodatna okoliščina pri takšnem merjenju je okrnjeno vidno polje, saj ima pri takšnem merjenju večina lovcev eno oko zaprto

in namerjajo ter gledajo le z enim očesom. Rdeča pika obe opisani težavi popolnoma odpravlja, saj pri njeni uporabi lovec z enim očesom gleda skozi namerilno napravo, z drugim pa prosto proti tarči. Tako obe očesi hkrati ostrita pogled na tarči, vidno polje pa je popolnoma enako široko kot pri normalnem pogledu. Slika

vati več živali v vrsti in se nato hitreje in laže odločimo, na katero v skupini bomo pomerili in streljali. Zaradi boljšega pregleda nad okolico je tudi strel v drevesa ali skoznje z »rdečimi pikami« občutno manj kot pri uporabi strelnih daljnogledov ali mehanskih merkov.

Čeprav so bile rdeče pike v bistvu namenjene za uporabo na puškah risanicah, se dandanes vse pogosteje uporabljajo tudi že na šibrenicah. Nekateri izdelovalci so zato začeli z izdelavo »rdečih pik«, ki za namerjanje nimajo več le osvetljene pike, ampak imajo po navadi osvetljen »votel« krog s premerom običajnega raztrosa šibrenice na oddaljenosti 25 metrov.

Rdeče pike in napaka paralakse

Kakovost vsake optične namerilne naprave je v prvi vrsti odvisna od uspešnosti popravka (korekcije) napake paralakse pri različnih oddaljenostih od tarče. Med lovci se še vedno mnogokrat pojavlja vprašanje, kaj točno je *napaka paralakse*. Dejansko gre za odmik namerilne točke od strogega središča tarče z odklonom očesa z osi namerilne naprave. Pri rdečih pikah, kjer je položaj glave zaradi hitrega merjenja mnogokrat prej v neidealnem položaju kot v idealnem, je popravek napake paralakse še posebno pomemben. Po navadi imajo rdeče pike paralakso nastavljeno tako, da je ta napaka pri 50 metrih enaka nič. Variabilni strelni daljnogledi z enkratno povečavo pa imajo paralakso po navadi nastavljeno na sto metrov. Pri vseh namerilnih napravah velja, da se njihova kakovost meri predvsem s tem, kako majhna je njihova napaka paralakse pri poljubnih razdaljah. Visokokakovostne »rdeče pike« namreč namerilno točko ohranjajo na istem mestu na

očesa, ki gleda skozi optično namerilno napravo brez povečave, je drugačna kot pri prostem očesu, saj vsebuje močno rdečo piko za merjenje. Naši možgani znajo spretno združiti obe sliki, kar pomeni, da se pri merjenju prosto opazuje premikajočo se tarčo ter na njej z merjenjem premika rdečo piko. Ustrelimo/sprožimo, ko je osvetljena rdeča pika na tarči na pravem mestu, kar bistveno olajša merjenje v stresnih situacijah in na hitro premikajoče se tarče. Še posebno pa so »rdeče pike« uporabne za vse ljudi, ki imajo težave z vidom.

»Rdeče pike« nimajo povečave in je z njimi mogoče meriti z obema odprtima očesoma. Zaradi nezmanjšanega zornega polja je tako mogoče bolje opazovati okolico in se bolj lovsko pravično odločati za vsak strel. V primeru uporabe »rdeče pike« na pogonu je namreč mogoče hkrati opazo-

vseh razdaljah od 15 metrov naprej, ne glede na položaj glave. Cenejši izdelki imajo pogosto prav glede tega več pomanjkljivosti.

Refleksni vizirji

Refleksni vizirji so ena od dveh prevladujočih zgradb »rdečih pik« in so najlažji ter najmanjši med vsem optičnimi namerilnimi napravami. Dejansko jih sestavlja en sam stekleni element (okence), na katerega je projicirana rdeča namerilna točka. Različni proizvajalci sicer izdelujejo refleksne vizirje z različno velikostjo okenca, a so se za lovsko uporabo najbolj uveljavila okenca velikosti 25 x 20 mm. Zaradi majhnosti

opazi tankega okvirja okoli steklenega okenca. Z nekaj vaje lahko običajen lovec z refleksnim vizirjem namerja, kot da bi imel »golo« puško. Pomanjkljivost refleksnih vizirjev pa je predvsem njihova robustnost v snežnih razmerah. Stekelce v okencu in projektor osvetljene namerilne točke sta namreč ločena in če na refleksni vizir pade sneg, ga je treba za nadaljnjo uporabo temeljito očistiti. Zlasti kadar sneg pride v prostor projektorja namerilne točke, je čiščenje precej zamudno. Strelni daljnogled z enkratno povečavo ali »rdečo piko« v zaprtem ohišju pa je v enaki situaciji mogoče očistiti mnogo hitreje, le s potegom krpe prek zunanjih leč na obeh straneh. Refleksni vizirji so

prtih ohišjem navadno ne pridejo »do živega«. Kakovostne »rdeče pike« te vrste imajo prav tako osvetljene namerilne točke pravilnejše okrogle oblike in se pri najmočnejših nastavitvah manj bleščijo kot pri refleksnih vizirjih. Edina dejanska pomanjkljivost takšne rdeče pike je njihova velikost in teža, saj je mnoge treba na puško pritrditi z enakimi montažami kot strelne daljnogled in to kljub temu, da ne ponujajo nikakršne povečave. Kljub temu so za lovce, ki na pogonih lovijo kot gonjači in morajo ob tem prečkati zahtevne terene ter se prebijati med gostim rastjem, »rdeče pike« v zaprtem ohišju prva izbira.

Strelni daljnogledi z enkratno povečavo

Strelne daljnogled so kot rdeče pike začeli uporabljati z razvojem osvetlitve namerilnih križev, ki je omogočala tako visoke jakosti, da so bile pike vidne tudi pri dnevni svetlobi. Drugi pogoj, ki so ga morali izpolniti strelni daljnogledi, da bi jih bilo mogoče uporabiti kot »rdečo piko«, pa je bila enkratno povečava. Oba pogoja še vedno izpolnjujejo le dražji strelni daljnogledi te vrste, se pa zato na tem področju mnogi izdelovalci cenejših strelnih daljnogledov odločajo za agresivne marketinške načine in oglašujejo svoje izdelke kot nekaj, kar pa niso. Mnogi cenejši širokokotni daljnogledi namreč ne izpolnjujejo obeh temeljnih pogojev, da bi jih lahko uporabljali kot »rdečo piko«. Po navadi kljub označbi 1 x povečave dejansko nudijo spodnjo povečavo precej večjo kot 1,1-krat. Več kot 1,1-kratno povečavo pa lahko le redko kateri povprečen lovec uporablja v strelnem daljnogledu za namerjanje z obema odprtima očesoma. Enako velja za osvetlitev namerilne točke, ki je pri cenejših širokokotnih strelnih daljnogledih le redko dovolj močna za uporabo pri dnevni svetlobi. Pri uporabi strelnega daljnogleda – kot »rdeče pike« – je prav tako lahko problematična nastavitvev paralakse, ki je po navadi

standardno nastavljena na 100 metrov in je torej napaka paralakse pri krajših razdaljah zato večja. Strelni daljnogledi, ki imajo vse opisane težave dobro rešene in jih je dejansko mogoče uporabljati tudi kot »rdečo piko«, pa imajo pred pikami tudi eno poglavitno prednost: z lahkoto namreč omogočajo spremembo povečave in nato natančne strele tudi na dolge razdalje. Dandanes so na voljo širokokotni daljnogledi z razponom povečav vse od 1-krat do 10-krat, premer leče pa je po pravilu 24 mm. Robustnost takšnih daljnogledov je na enako visoki ravni kot pri »rdečih pikah« z zaprtim ohišjem. Med njihove pomanjkljivosti sicer sodita predvsem visoka cena in velikost. Širokokotni strelni daljnogledi so sicer enako uporabni tako na stojščih kot med hojo na lovu na pogonu.

Sklepne misli

Iz zapisanega je mogoče izpeljati razumen sklep/zaključek, da so »rdeče pike« zelo koristen lovski pripomoček, ki bistveno olajša lov na pogonih. Zaradi boljšega pregleda nad dogajanjem pred strelom na divjad v gibanju in bistveno višjo natančnostjo v primerjavi z vsemi drugimi namerilnimi napravami pri takšnih situacijah »rdeče pike« omogočajo lovsko pravičnejše strele. Z njihovo uporabo bistveno zmanjšamo možnost obstrelitve divjadi pri lovu na pogon. Kako izbrati primerno rdečo piko, je odvisno od vsakega lovca posebej. Če cena takšnega pripomočka ni vprašanje, so seveda širokokotni strelni daljnogledi 1–4 x 24, 1–6 x 24 ali vse do 1–10 x 24 najprimernejša izbira. V nasprotnem primeru velja upoštevati nenapisano pravilo, da so refleksni vizirji primernejši za uporabo na stojščih, »rdeče pike« z ohišjem pa med hojo po zahtevnih terenih. V takšnem informativnem sestavku je težko vključiti še vse druge koristne informacije s tako širokega področja, kot so »rdeče pike«, zato vsakršno dodatno vprašanje lahko kadar koli naslovite na moj e-naslov.

Teodor Štimec

teodor.stimec@gmail.com

Tri najpogostejše različice »rdečih pik«: refleksni vizir, »rdeča pika« z zaprtim ohišjem ter širokokotni daljnogled 1–6,3 x 24.

refleksne vizirje z lahkoto montiramo na vse vrste pušk, prav tako pa puške ne obremenjujejo dodatno s svojo težo, ki je dejansko zanemarljiva. Kakovostni izdelki iz te skupine nimajo bistvenih težav s popravkom napake paralakse, imajo senzor za avtomatsko nastavljanje jakosti osvetlitve pike in najsodobnejši nudijo tudi vodoodpornost. Težava starejših generacij refleksnih vizirjev je bila namreč dolgo časa prav potrebna vodoodpornost, kajti rdeče pike se največ uporabljajo ravno pozimi, v snegu in mnogokrat tudi v dežju. Odpornost proti vdoru vode je prav zato še vedno največja pomanjkljivost cenenih kitajskih izdelkov. Največja prednost refleksnih vizirjev pred drugimi »rdečimi pikami« je vsekakor zelo instinktivna uporaba, saj oko skoraj ne

tako pri lovu na pogonih primernejši za uporabo na stojščih kot pa med hojo v snegu na zahtevnih terenih.

Rdeče pike z zaprtim ohišjem

Rdeče pike z zaprtim ohišjem so nastale kot strelni daljnogledi s fiksno enkratno povečavo (torej brez povečave) ter osvetljeno namerilno točko, ki je bila dovolj svetla za uporabo pri dnevni svetlobi. Iz generacije v generacijo se je z razvojem njihova velikost vztrajno manjšala, do tega, da so danes mnoge z zaprtim ohišjem skoraj tako majhne kot refleksni vizirji. V primerjavi s slednjimi imajo prednost predvsem s svojo robustnostjo in zanesljivostjo delovanja. Sneg, dež ter najbolj ekstremne situacije »rdečim pikam« z za-

Lovstvo v švicarskem kantonu Graubunden

Za kantonalno ureditev v Švici je značilna tudi kantonalna ureditev lovskih predpisov. Še zlasti zanimivi so tovrstni predpisi v največjem kantonu Graubunden, ki meri 710. 000 ha ali dobro tretjino Slovenije. V tem prispevku je predstavljena tamkajšnja patentna organiziranost lovstva, lovske pravice in obveznosti plačevanja škode od divjadi.

V nasprotju z revirnim sistemom je v Graubundnu uveljavljen regalni sistem, po katerem pravica lova ne izhaja iz zemljiške lastnine. Divjad je nikogaršnja (božja) last, ki jo ima v rabi kanton. Slednji to pravico po zakonodajni listini iz leta 1526 prenaša in podeljuje vsem lovcem po njihovem vsakoletnem plačilu in s tem pridobitvi patentne pravice. Od omenjenega leta naprej je lovska pravica podeljena vsem, ki izpolnijo zahtevane pogoje. V 19. stoletju so z lovom iztrebili skoraj vse vrste divjadi, tudi gamsa. Takemu ravnanju je konec pomenil zvezni zakon iz leta 1872, ki so mu sledili podrejeno usklajeni kantonalni predpisi. Rezultat tega je bila ponovna razmnožitev srnjadi in jelenjadi, ponovna naselitev alpskih kozorogov in razglasitev številnih zavarovanih območij (parki). Poskusi za uvedbo revirnega sistema lovstva so naleteli na odločno zavrnitev večine lovcev. Pokazalo se je tudi, da argumenti, da je ohranitev divjadi zagotovljena le v revirnem sistemu, sodijo v zgodovino.

Lov na veliko divjad je omejen na vsega 17 do 21 dni v septembru. Lov na, po švicarsko, malo divjad, kamor uvrščajo planinskega zajca, lisico, jazbeca, kuni, ruševca, belko, mla-karico, lisko, šojo in vrane (po švicarsko) je dovoljen oktobra in novembra, le izjemoma tudi dlje. In kaj počnejo švicarski lovci v preostanku leta? Nekateri so z dušo in telesom

pravi gojitelji. Po zbranih podatkih skupaj s kandidati vsako leto opravijo več kot 25.000 ur različnih gojitvenih del. Čeprav jim sistem brez zakupa ne zagotavlja zanesljivega odstrela, številni opravijo brezštevne prostovoljne ure v dobro narave in divjadi. Težišče teh del je namenjeno izboljševanju prehranskih in bivalnih razmer, vključno z negovanjem gorskih in planinskih pasišč in zimovališč, ob tem pa tudi grmišč, živih mej in mokrišč. Veliko časa namenjajo tudi opazovanju. Zlasti od julija naprej so številne lovke in lovciopremljeni z dvogledi in spektivi, skoraj dnevno so v »lovišču« z željo po lovsko uspešnem začetku sezone.

Lovsko načrtovanje opravlja Urad za lovstvo in ribištvo v Churu. Njegova temeljna naloga in odgovornost sta načrtovati tako, da je zagotovljena optimalna usklajenost med stabilnostjo odnosa divjad-okolje, kar pomeni obvladovanje škode in dolgoročnost ohranitve vrst. Skrbno zbirajo in analizirajo ter ovrednotijo podatke o vsakoletnem odstrelu, kar sodi med strokovne podlage za načrtovanje. Urad ima eno od največjih evropskih zbirk podatkov o divjadi. V te namene je v kantonu razporejenih kar šestdeset njegovih uslužbencev, ki nadzorujejo lov, pomagajo pri nesrečah (tudi prometnih) zaradi divjadi, ocenjujejo škodo zaradi nje (okrog 100.000 Chf na leto), ocenjujejo vpliv različnih projektov in posegov na divjad, predlagajo lokacije zavarovanih območij (parkov) in sodelujejo v različnih raziskovalnih nalogah.

S kakšnimi pogoji lovke in lovci tega kantona lovijo v razmeroma kratki lovni dobi? Uporaba motornih vozil za lov, razen za spravilo odstreljene divjadi, ni dovoljena. Ob odhodu na lov mora vozilo

ostati parkirano v naselju ali na posebej določenih in nadzorovanih parkiriščih. Tako je dosežena razmeroma enakomerna razporeditev lovcev po celotnem kantonu. Redki srečeži, lastniki planinskih koč, pa tudi tisti, ki stalno živijo v naravnejšem okolju, so seveda v prednosti pred »urbanimi« lovci. Omenjena ureditev omejene uporabe motornih vozil sodi med temeljne značilnosti lovstva v kantonu Graubunden.

Naslednja značilnost in posebnost je predpis, po katerem je dovoljeno loviti le s puško na en strel, lahko tudi s karabinko, vendar brez shrambe za druge naboje. To prispeva k odgovornejši in dobro pretehtani odločitvi pred ukovitvijo kazalca! Časa za ponovitev strela po navadi ni. Mogoče je, da ima lovec le eno priložnost v celotnem mesecu, ki jo je treba izkoristiti z vsemi predpogoji za lovsko pravičen strel. Najmanjši predpisani kaliber je 10,2 mm (najpogostejši je 10,3 x 60 R), kar omejuje akcijski radij lovcev. V resnici je zaradi tehničnega napredka učinkovitost tovrstnega tradicionalizma zelo omejena, vendar sta zmogljivost in učinkovitost omejeni na največ 200 metrov, kar morajo upoštevati tudi »specialisti« za strele na večje oddaljenosti.

Za množico lovcev so potrebni strogi predpisi. Predpisani spolni sestav odstrela je praviloma 1 : 1. Predpis o starostnem sestavu določa največji poseg v razrede mladih. Srednji starostni razredi so varovani v okviru možnosti, posegi v razrede zrelih pa omejeni po načelu razumne rabe. Odstrel srnjadi in gamsov je številčno omejen. Pri odstrelu gamsov in kozorogov velja temeljno pravilo odstreliti kozo pred kozlom. Pri jelenjadi je odstrel obojestranskih kronskih jelenov omejen na vsega dva dni v sezoni! Uplenitelj mora gamsovo kozo takoj predati v presojo pooblaščenemu nadzorniku. Od vse srnjadi in jelenjad pa je treba pooblaščenim osebam predložiti spodnje čeljustnice. Podatki in ugotovitve so pomembni

tudi zaradi prihodnjega načrtovanja. Napačni odstrelji so kaznovani po posebnem predpisu in znašajo do največ 500 Chf (1 evro je približno 1,3 švicarskega franka - Chf). Ob ponavljajočih se napakah ali malomarnostih lahko sledi odvzem dovoljenja.

Tako kot v revirnem sistemu je tudi v patentnem izpolnitev načrtov odstrela ne le pravica, pač pa tudi zahteva in odgovornost lovcev. Po končani lovni dobi sledi takojšnje ovrednotenje podatkov o izpolnitvi načrtov in po potrebi podaljšanje lovne dobe v november in začetek decembra. Če zapade veliko snega, z lovom začasno ali povsem prenehajo. Nekateri lovci nasprotujejo podaljševanju lovne dobe, vendar je treba upoštevati tudi razmeroma veliko številčnost parkljaste divjadi in s tem povezanih morebitnih težav.

Cena letnega patenta (dovoljenja) za lov na veliko divjad za domače in stalno naseljene tujce je 697 Chf, za državljane iz drugih švicarskih kantonov 1.341 do 2.579 Chf, za tuje državljane pa od 5.550 do 13.410 Chf. Vsakdo mora opraviti kantonalni lovski izpit. Sicer je v kantonu Graubunden 5.300 lovcev in 170 lovk. V povzetku lahko ugotovimo, da je za domačine lov razmeroma poceni, za tujce pa cenovno skoraj nedostopen. Za slednje je problematična že patentna ureditev, ki nepoznavalcu še dodatno zagreni lovsko življenje. Končno je to sistem, ki ga uravnavajo tudi s strožjimi predpisi.

Blaž Krže

**Koncert ob 100-letnici rojstva
Jožeta Grleca**

**ZLD Prekmurje in
KUD Prekmurski rogisti**

vabita na

**Spominski koncert
ob 100-letnici rojstva
Jožeta Grleca**

Koncert bo v soboto, 30. novembra 2013,
ob 18. uri v Kulturnem domu Beltinci.

Uro pred koncertom bo v farni cerkvi
spominska maša. Na koncertu bodo poleg
naših pevcev in rogistov sodelovale tudi
vabljenе skupine iz Avstrije, Madžarske
in Hrvaške.

Vljudno vabljeni!

Na kratko iz tujega tiska ...

Zimbabve: Na območju narodnega parka Hwange so čuvaji našli 81 mrtvih slonov. Analize so pokazale, da so bili zastrupljeni s cianidom. Pristojni minister je ob tem izjavil, da je pomor nastal v času predsedniških volitev, ko so krivolovci vedeli, da bodo varnostni ukrepi v parku zaradi že omenjenih volitev slabši. V hišnih preiskavah, ki so sledile temu incidentu, so uspeli najti devetnajst slonovih oklov, cianid in tudi različne zanke, priprli pa so tudi devet osumljencev. V Zimbabveju sicer živijo največje črede slonov na afriški celini. Samo v narodnem parku Hwange naj bi po uradnih podatkih živelo okoli 40.000 slonov, medtem ko je številčnost v celotni državi ocenjena na 80.000 živali. Podoben primer zastrupitve s cianidom je nastal že pred dvema letoma, ko so poleg slonov našli poginjene tudi leve in bivole. Obstaja celo ocena, po kateri naj bi samo v letu 2012 na tak način ubili več kot 25.000 slonov.

(Jagen Weltweit Internet)

Rusija: Največja živeča mačka na svetu, sibirski tiger, katere obstoj je zaradi številnih dejavnikov, vključno s krivolovom, zelo ogrožen, naj bi bila v zadnjih letih še dodatno ogrožena zaradi okužb z virusom pasje kuge. Leta 2010 so v strokovni literaturi prvič objavili izsledke raziskave, s katero so potrdili pogine sibirskih tigrov zaradi okužb z virusom pasje kuge, zaradi česar naj bi poginil približno en odstotek populacije te vrste. Za zelo ogroženo vrsto, kot je sibirski tiger, katere številčnost je že sicer izjemno majhna in je ocenjena zgolj na 450 osebkov, je to precej. Tigri naj bi v stik z virusom prišli ob prehranjevanju s poginulimi in okuženimi psi. Po dodatnih raziskavah so tudi ugotovili, naj bi bilo v življenjskem prostoru sibirskega tigra s tem virusom okuženih kar 58 % psov. Vendar pa sibirski tigri niso edina vrsta, ki jo lahko prizadene isti virus. Tako naj bi leta 1988 v Severnem morju zaradi okužb z virusom pasje kuge poginilo kar 18.000 tjujnjev, sredi 90. let minulega stoletja pa je zaradi okužbe z istim virusom poginila kar tretjina levov v nacionalnem parku Serengeti na meji med Kenijo in Tanzanijo. Organizacija WWI (WildlifeVetsInternational) je zato

Foto: M. Migas

V Zimbabveju so čuvaji poleg poginulih slonov našli tudi poginule bivole in leve; vsi naj bi bili zastrupljeni s cianidom.

ustanovila posebno izvedensko skupino, ki naj bi proučila omenjeno problematiko in pripravila načrt, kako zaustaviti širjenje prej omenjene bolezni med sibirskimi tigri.

(Jagen Weltweit Internet)

Nemčija: Skupina poljskih strokovnjakov je s pomočjo genetskih analiz ugotovila, da izvirajo volkovi, ki se pojavljajo v zahodnih predelih Poljske in v Nemčiji, iz severovzhodnoevropske baltske populacije. Omenjeni volkovi se torej širijo iz severovzhoda proti zahodu in deloma jugu, predvsem zahvaljujoč varstvenim ukrepom za to vrsto. Po uradnih podatkih v Nemčiji sicer živi štiriindvajset tropov oz. parov volkov ter trije posamezni teritorialni volki. Kljub temu so tudi v Nemčiji uspeli potrditi genetsko sorodnost posameznih volkov z drugimi populacijami, npr. volkom, ki so ga odstrelili v Westerwaldu in je imel »italijanske« korenine.

(Deutsche Jagd Zeitung Internet)

Nemčija: V zvezni deželi Schleswig-Holstein so v prejšnjih tednih našli veliko namensko uničenih visokih prež.

Samo na območju, s katerim upravlja državna gozdarska služba, so odkrili več kot petdeset uničenih prež. Na kraju uničenja so v posameznih primerih našli liste formata A4 z vsebino, ki lovce opozarja na nedopustno streljanje domačih živali, kot so psi in mačke, pri čemer pa tako ravnanje ni dovoljeno, še posebno ne na območju državnih gozdov. Sam način uničevanja prež se je s časom nekoliko spremenil, saj so vandali sprva samo zarezovali lestve, pri čemer so v nekaj primerih nastale hude poškodbe lovcev, ki so se želeli povzpeti na preže. Pozneje so zlikovci začeli podirati celotne preže. Policija primere še raziskuje in išče storilce.

(Wildund Hund Internet)

Finska: Letos je pristojno finsko ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo – kljub protestom različnih naravovarstvenih organizacij – z liste zavarovanih vrst umaknilo tudi nekatere velike zveri in jih uvrstilo med lovne vrste divjadi. Tako naj bi se pri risu hitro rastoča populacija zmanjšala za vsaj 20 %, saj nameravajo z zmanjševanjem škode v lovnom gospodarstvu podeliti več kot 580 dovoljenj (licenc) za odstrel, kar je 25 % več kot v

letu 2012. V tej državi naj bi se v zadnjih petih letih številčnost risov skoraj podvojila, saj naj bi na Finskem živelo več kot 2.500 odraslih risov. Spremenil naj bi se tudi status rosomaha, ki je bil doslej strogo zavarovana vrsta. Po novem naj bi tudi za to vrsto pripravili načrt upravljanja, kjer bo med drugimi ukrepi predviden tudi odstrel. Rosomahi naj bi samo rejcem severnih jelenov na leto prizadejali za približno 3,5 milijona evrov škode.

(Jagen Weltweit, 5/2013)

Češka: 15. julija je v glavnem mestu Pragi nastal nenavaden dogodek, ko je skozi mesto pridrvel odrasel divji prašič. Merjasec je priteknel prav v center mesta, kjer je skočil skozi izložbeno okno enega od hotelov. Več naključnih obiskovalcev se je znašlo na poti divjega prašiča in so si morali reševati svojo kožo s skoki v stran ali plezanjem. Na nekem gradbišču so merjasca, tudi s pomočjo uspavalnih sredstev, končno uspeli umiriti. Policija je celo posnela video več kot dvehurnega zasledovanja divjega prašiča.

Pripravil:

mag. Janko Mehle

Srečati ga v divjini - privilegij!

JANEZ TARMAN

To je bil že peti dan čakanja. Čakanja po štiri ali osem ur na dan. Čakanja na medveda.

Gozd, kot je ta, divji, nedotaknjen, odmaknjen, je drugačen. Ne dovoli mi, da bi se mu popolnoma prepustil. Nekaj je v ozadju, nekaj resnega, in gozd ti da to vedeti. Morda je zato še toliko bolj vznemirljiv in vabljev. Gozd, ki ni počlovečen ...

Vročina je pod krošnjami nekoliko milejša, a v dolgih urah tišine in šumenja krošenj iz človeka izvablja tisto sladko utrujenost na meji odprtih oči. Tako sem nekajkrat, naslonjen na kolena, zdrsel v objem sanj in se spet vračal nazaj med pravljlična drevesa. Naposled, ko sem tik pred spancem še enkrat dvignil pogled, sem se moral uščipniti, da sem se prepričal, da ne sanjam. Izza grebena je tiho, kot gozdni duh, prihlačala medvedka. Ovohavala je zrak in se le počasi približevala. Za

njo je nekaj trenutkov kasneje izmed dreves pokukala mala kosmata glava. Letošnji naraščaj; mama ga čuva kot zaklad. Mali pa je ravno toliko star, da se mu po glavi motajo same traparije. Zganja norčije, skače levo in desno, oponaša in opazuje mamo. Skozi otroško igro vadi igro življenja.

Zgodba tistega dne pa se ni končala z mlado družino. Po slabe pol ure je medvedka v zraku ujela sumljiv vonj in prav tako tiho in hitro, kot sta se z malčkom prikazala, sta tudi izginila.

Napeta tišina je objela gozd. Kot bi nekdo želel še dodatno dramtizirati, so utihnile in odletele še ptice in za nekaj trenutkov je uplahnil tudi veter. Morda je bil v bližini še drugi medved ali pa je mama medvedka ujela moj vonj. Zavladali sta navidezna brezbriznost in negibnost gozda. Ostal sem sam.

Glavo vrtim levo in desno, okoli mene pa je le neskončen gozd. Kot da tu ne bi bilo nikoli nobene živali. Veter

se zlagoma vrne. Krošnje mogočnih bukev zašumijo, ko jim mrši liste, ki s soncem rišejo na kraška tla pragozda neprestano spreminjajoče se vzorce svetlobe.

Človek razmišlja o marsičem, ko se sem in tja takole odpravi v samoto. Meni se je po glavi podilo predvsem to, kako ljudje slabo razumemo medvede. Pa ne samo medvede; pravzaprav vso naravo. Vsaj tisto divjo, nedotaknjeno, kolikor je seveda sploh še imamo. Dejstvo je, da ima divjina več obrazov. Ni opredeljiva le z eno samo besedo. Res je lahko lepa, prostrana, svobodna, a pogosto nam lahko pokaže tudi drug obraz: krut, neprizanesljiv, oster ... Kot pač je.

V naravi nastajajo nevihte, se dvigujejo viharji. V gorah in širih gozdovih so težko prehodni skalnati kraji. Ob slabi izkušnji, ko nas namoči nevihta in prestraši grom, ko si zlomimo nogo, če

nerodno stopimo na skalo, ko nas piči kača, se odzovemo z jezo, z nekakšno zamero do narave. A jezni bi morali biti le nase. Pomanjkanje spoštovanja in neupoštevanja pravil, ki nam jih narekuje narava, ki so taka že milijone let in še milijone let bodo, z nami ali brez nas, nas pelje v pogubo. Narava do človeške vrste ni čustvena v našem pomenu besede. Pomenimo ji prav toliko kot katera koli skala, kot katero koli divje bitje.

Ni medved kriv, če se sprehodi pred »našim« pragom ali s svojo prisotnostjo straši gobarje in sprehajalce. Ko bi le videli, kako jo je medvedka »podurhala« ob najmanjšem znaku zaznane nevarnosti! Ni se postavila v bran, ni se filmsko, počlovečeno dvignila na zadnje tace, grozila, se jezila in bentila. Medvedi tega ne poznajo. Živijo svoj tisočletni ritem, ki je zapisan v njihovih genih. Živijo v tem trenutku, tukaj in zdaj in njihova glavna skrb je preživetje. Hrana, zavetje in skrb ter vzgoja potomcev, zagotovitev ohranitve vrste. V tem primeru bi lahko rekel, da se obnašajo celo pametneje kot ljudje, ki so za vsako malenkost takoj pripravljeni skregati se na nož, se bojevati za vsak centimeter svojega ega in za zagotavljanje nadaljevanja svojih genov tudi pobijati svojo vrsto. Medvedu že instinkt pove, da bo z bojem včasih veliko tvegalo, mogoče sem ter tja kaj malega pridobil, zvečine pa zagotovo veliko izgubil. Kdor tega ne razume, spada v tisto prej omenjeno skupino ljudi, ki ne znajo razumeti narave.

Kakšna je torej resnična podoba in narava medveda? Ne vem. Premalokrat sem ga srečal, da bi lahko trdil in sodil kar tako na splošno. Verjetno je odvisna tudi od posameznikovih izkušenj. Lahko pa zapišem, da pri vseh srečanjih, ki sem jih doživel, v meni medved niti enkrat ni vzbudil strahu. Vedno sem začutil le občudovanje, kako do popolnosti so prilagojeni na svoj svet, celo kako krhki, prijazni, spoštljivi so do mene, iznajdljivi; sploh izjemni.

To, da sem ga srečal v divjini, je zame privilegij. Da mi je dovolil, da sem bil ob njem, na njegovem. Kljub vsemu slabemu, ki jim ga prizadenemo, nas ne sovražijo, ne podijo se za nami in nas ne pobijajo iz zasede, tako kot na žalost marsikdaj mi njih.

Zato naslednjič, pa naj bo v pogovoru ali pri srečanju, pokažimo tudi mi spoštovanje do njih. Ne nasedajmo in ne širimo puhlih zgodb in neresnic o njihovi nevarnosti. Ob sprehodu po gozdu se zavedajmo in spoštujmo, na čigavem »dvorišču« v resnici smo. Tudi ko smo na obisku v hiši svojih znancev,

Foto: J. Tarman

spoštujemo njihove navade in njihov dom. Zato spoštujmo naravo; domovane naših rjavih kosmatincev.

Mi smo prišli v njihov svet in si tu postavili hiše, kmetije, vasi, izkrcili pašnike. Ni prišel on na naše.

Šum listja med belimi apnenčastimi skalami me zdrami iz misli, ki so me popeljale predaleč stran. Minila je že debela ura, ko se med polomljenimi bukvami, s sončnimi pegami obsijana,

prikaže nova obiskovalka. Mlajša medvedka, ne tako mogočna in močna kot tista pred njo. Sama prihaja in mi vabi nasmeh na obraz. Prelepa je. V pojemajoči vročini umirjeno brklja med kamni in stika za večerjo. Okrog mene se zadržuje debelo uro. Medtem oranžno sonce tone v morju krošenj divjega pragozda, ki sega daleč za obzorje. Od tod do tam je njihov dom – oni so njegovi varuhi. Imajo prednostno pravico do tega domovanja ...

PRESEDNIKOVA BESEDA

Še o predlogu sprememb in dopolnitev Uredbe o določitvi ...

Nedavno tega sem med lovci omenil, da smo v lovski organizaciji od leta 2008 v njenih organih lovci, ki sprejmemo in želimo dokončati svoj mandat. Če se ozremo po našem širšem okolju, vidimo, da od omenjenega leta prihajamo tudi v situacije, ko se menjava vlada, z njo pa tudi ministri. Z vsemi pristojnimi ministri smo se v vseh teh letih (razen enega v njegovem prvem mandatu) srečali, si izmenjali mnenja in se dogovorili za nadaljnje delo in sodelovanje. Slaba stran tako številnih in hitrih menjav na državni ravni nam je zato jasna. Z LZS smo slehernemu ministru vedno na novo pojasnjevali naše težave, izražali želje in zamisli, ki pa niso bile vedno uresničene oziroma opravljene.

Tako smo resornemu ministru prejšnje vlade (na podlagi dogovora) poslali dopis, v katerem smo navedli nekaj aktualnih zadev z lovskega področja in s predlogom, kaj vse lahko lovci ponudimo državi, da bi jo razbremenili. Tako smo med drugimi, kot glavno nosilno točko, navedli možnost načrtovanja in naš prispevek v celotnem izvajanju načrtovanja. Nadalje smo državi ponudili naše lovske čuvaje za opravljanje nalog naravovarstvenih nadzornikov ipd. Dopis s predlogi je datiran 19. 12. 2012 in je bil do nedavno samo »črka na papirju«.

Sledil je njihov predlog za spremembo in dopolnitev *Uredbe o določitvi divjadi in lovnih dob*, ki je s pomočjo nekaterih drugih organizacij dobil še v fazi predloga bolj ali manj negativno popotnico. Kot je znano, brez navajanja ustreznih argumentov! Pri tem se ne morem izogniti razmišljanju in postavljanju vprašanj posameznikov, ki menijo, da bi bila pred tem predlogom potrebna širša razprava in bi morali pridobiti mnenje vseh članic. Posamezne lovske družine, članice LZS, so neprestano na delnih občnih zborih in drugih srečanjih podajale pobude za spremembo uredbe in uvrstitev posameznih vrst med lovno divjad. Res je, morda je samo deset LD predlagalo posamezni vrsti drugačen status; pa vendar. LZS je zbrala argumente in jih posredovala naprej. Menim, da je to tudi naloga LZS, saj je zastopala in še vedno zastopa tudi te članice, čeprav so pri posameznih predlogih v manjšini. Vsakomur je tudi jasno, da je za nekatere lovske družine, glede na okolje kjer delujejo, golob grivar za nekatere pomemben ali pa tudi ne.

Ker se po oddanem predlogu in po vseh pisanjih »križem kražem«, po vseh prikazovanjih lovcev v takšni ali drugačni obliki, predlog ni premaknil z mrtve točke, smo avgusta z dopisom zaprosili ministra mag. Dejana Židana, naj nas sprejme na pogovor. Že v dopisu smo navedli, da se zavedamo situacije, v kateri je glede postopka predloga uredbe kot minister, vendar bi želeli, da se vse prej začete

aktivnosti nadaljujejo. Nikakor nismo privrženci neke spontane rešitve problematike, kot tudi nismo za spontano pozabo vseh predlogov, za katere imamo jasne argumente. Potem smo se avgusta srečali na MKO. V naši delegaciji sta bila tudi oba podpredsednika in direktor strokovnih služb LZS. Ministru sem se zahvalil za dosedanje sodelovanje, nekateri izmed uradnikov MKO pa že sodelujejo v različnih delovnih telesih LZS, čeprav niso lovci. Pri tem mislim člane raznih komisij, npr. Komisije za izpite za lovske čuvaje, Komisije LZS za izobraževanje ...

Ponovno smo ministru predstavili nekaj argumentov, nato je pogovor stekel še o velikih zvereh, o škodi od divjadi in tudi o našem dopisu iz decembra 2012 s ponujenimi nalogami lovcev. Po enournem pogovoru smo sprejeli nekaj sklepov, ki so zajeti v uradnem zapisu tega srečanja:

- ustanovi se strokovna komisija, ki bo proučila možnosti poenostavitve lovskoupravljavskih načrtov (del zgodbe iz naših predlogov),
- potrebna je nadgradnja problematike škodnih primerov, kjer je povzročitelj volk,
- 15. 10. 2013 bo uskladitveni sestanek za obravnavo sprememb Uredbe o določitvi divjadi in lovnih dob,
- sektor za ohranjanje narave naj prouči možnost vključitve lovskih čuvajev za usposabljanje tudi za naravovarstvene nadzornike.

Uresničevanje dogovora se je izkazalo že v izvedbi uskladitvenega sestanka o spremembi Uredbe.... (vabilo smo prejeli 29. 9. 2013). Komisija za upravljanje z divjadjo je za udeležbo že imenovala tri predstavnike. Sestav strokovne komisije še ni dokončan oziroma, ko to pišem, še nimamo sklepa. Smo pa zagotovo korak bliže našim željam glede uveljavljanja večjega vpliva lovcev na načrtovanje. No, kar nekaj dolgoletnih vprašanj bo očitno kaj kmalu tako ali drugače rešenih.

In še nekaj statistike, ki jo redno spremljam. Dodana preglednica iz našega *Lisjaka* predstavlja, da nas je od prejšnjega meseca (od septembra) šestnajst članov manj. Novi člani kar sami ne prihajajo več v naše vrste; nekaj mora biti, kar bi jih pritegnilo. Magnet je le dobro splošno stanje v lovski družini, zlasti v tistih, kjer člani velikokrat složno in z enotnimi mnenji sedijo za eno mizo, pa kjer koli miza že je!

Značaj člana	Število članov	% moških	% žensk	Povprečna starost
Redni / častni član	247	99,60	0,40	81,39
Pripravnik	569	92,44	7,56	31,88
Častni član	171	97,66	2,34	79,80
Pripravnik / častni član	0	0,00	0,00	0,00
Redni član	19838	98,23	1,77	55,43
Skupaj	20.825	98,08	399/1,92	55,30

Pa dober pogled!

Mag. Srečko Felix Kropce

LD Gornja Radgona podelila častna naziva

Občni zbor LD Gornja Radgona je bil letos nekaj posebnega, saj so podelili dva najvišja naziva: častni član in častni predsednik.

Naziv častni član je po sprejetih pravilih pripadel **Oskarju Šmidu**, ki je v lovskih vrstah že od leta 1959, to je več kot petdeset let, in je v tem obdobju je opravljal številne odgovorne funkcije: večkrat je bil izvoljen za starešino LD, bil je dolgoletni član UO, član Komisije za lovni turizem ZLD Prlekija, predsednik NO v matični

LD, strokovnjak za ocenjevanje lovskih trofej, predavatelj mladim lovcem in član izpitne komisije. Aktiven in uspešen je bil tudi na področju lovskega strelstva, tekmoval je v ekipi LD in tudi v ekipi ZLD. Odlikovan je bil z znakom za lovske zasluge in redi III., II. in I. stopnje. Oskar je še vedno aktiven in velik vzor mladim lovcem. Naziv častni predsednik pa so izglasovali **Janezu Kralju**, ki je član LD od leta 1966 in je funkcijo starešine z nekaj krajšimi presledki vodil od leta 1977 do 2005, več kot osemnajst let. Še posebno je zaslužen za pridobitev prvih prostorov LD Gornja Radgona in pozneje za ureditev

Foto: J. Hribler

Zasluzna člana LD Gornja Radgona v družbi svojih lovskih tovarišev, ki sta prejela listini o častnem nazivu: levi Janez Kralj (častni predsednik) in Oskar Šmid (častni član).

novega lovskega doma, ki je še dandanes v ponos vsem članom LD. Bil je tudi tajnik in predsednik takratne območne zveze, član UO LZS, član razsodišča LZS in je dolgoletni predavatelj in član komisije za izobraževanje lovskih pripravnikov. Sodeloval je pri ustanovitvi ZLD Prlekija in bil prvi predsednik IO ZLD Prlekija, kot podpredsednik pa je opravljal funkcijo pri OZUL Pomurja. Je nosilec znaka LZS za lovske zasluge in nosilec redov III. II. in I. stopnje, je prejemnik družinskega priznanja in srebrne plakete LD Gornja Radgona. Še vedno je aktiven uspešen strelec, некоč pa tudi uspešen član strelske ekipe LD in ekipe ZLD.

Naziva častni član in častni predsednik sta posebna čast in imata posebno mesto v LD, saj lahko pripadeta le enemu članu družine. Čeprav je za dejanji, ki za zmeraj zaznamujejo lovsko družino, praviloma več zaslužnih članov, so vedno posamezniki, ki izstopajo s svojim delom. Zato je prav, da takšne zaslužne člane nagradimo in jim izkažemo posebno spoštovanje. Le tako tudi mlademu rodu pokažemo smer, ki vodi k uspehu in krepitvi lovske dejavnosti.

Iztok Rožman

Tabor mladih poleti tudi v ZLD Novo mesto

Zveza lovskih družin Novo mesto, ki jo vodi predsednik **Franc Jarc**, je letos prvič organizirala mladinski lovski tabor, ki se ga je udeležilo sedemnajst (sedemnajst) otrok, od tega štirinajst fantov in tri dekleta, starih od pet do petnajst let. Tabor je potekal od 23. do 25. avgusta 2013 na območju lovišča **LD Dobrnič**. Udeleženci so bili nameščeni v lovski koči na Ojstrem vrhu.

Lovski tabor mladih je vodil **Stane Gabrijel**, strokovni tajnik ZLD Novo mesto. V ekipi, ki je pripravila in izpeljala program, so sodelovali tudi predmetni učitelj **Anton Perko**, član LD Mirna Peč, geografinja, mag. **Darja Gros**, članica LD Veliki Gaber, biolog **Marjan Jenko**, predsednik LD Škocjan in uslužbenec ZGS, uni. dipl. inž. gozdarstva **Marjan Grah** in predsednik Strelskega društva Trebnje **Franc Cugelj**. Poleg njih so na taboru sodelovali tudi člani LD Dobrnič - **Rudi Blažič**, **Jože Zupančič**, **Gregor Perpar**, **Matej Kovačič**, **Tomaž Pekolj** in **Matej Pekolj**, ki so poskrbeli za nepozabne vtise otrok na lovskih opazovalnicah.

Foto: D. Gros

Vodstvo tabora je podelilo priznanja udeležencem – na fotografiji izročanje priznanja Martinu.

Risbe otrok ob vrnitvi z opazovalnic so pokazale njihovo navdušenje nad tistim, kar so videli, saj so bili vsi listi čudovito porisani z lovskimi motivi.

Tabor se je začel z zborom otrok v Dobrniču, kjer je imel pozdravni nagovor za otroke in njihove starše predsednik ZLD Novo mesto F. Jarc. Po pozdravu in predstavitvi programa ter ekipe, zadolžene za izvedbo tabora, so se udeleženci odpravili k lovskega doma na Ojstrem vrhu. Najprej so si ogledali lovski dom, se namestili po sobah, se seznanili s hišnim redom in nato malicali. Program se je začel s predavanjem predmetnega učitelja M. Jenka o življenjskih združbah (ekosistemih), pticah in drugih živalskih vrstah naših gozdov in polj. Po končanem predavanju so si učenci z zanimanjem ogledali še film o srnjadi. V popoldanskem delu, po prvem lovskega kosilu, je bilo na vrsti spoznavanje gozda, drevesnih vrst in pomena gozda, o čemer jim je predaval in na terenu pokazal uni. dipl. inž. gozdarstva M. Grah. Ob vrnitvi otrok iz gozda sta sledila okrepitev in malo oddiha, pa tudi dogovor o nadaljnjem delu.

Ob 18. uri so udeleženci tabora

odšli z lovci LD Dobrnič, lovskega čuvaji in osebje vodstva tabora na različne opazovalnice, kjer so do 21. ure opazovali divjad. Otroci so bili z opazovanjem z lovskega prež izredno zadovoljni in navdušeni, saj so vsi imeli priložnost, nekateri celo prvič, videti divjad v njenem naravnem okolju. Po izjavah otrok je bila to čudovita izkušnja, saj so videli zajce, srne in mladiče, srnjake, kanje, lisice, jazbeci, polhe ... Ob vrnitvi so glasno izražali navdušenje in veselje nad doživetji. Kako tudi ne, saj je bil to precejšen odmik od vsakdanjega otroškega življenja v urbanem okolju. Preden so zlezli v spalne vreče, so si za lahko noč ogledali še filma o živalih v gozdu in na polju.

V dneh, preživetih v lovskega koči, so imeli udeleženci tudi priložnost seznaniti se z osnovnimi kinologije, prikazom nekaterih pasem lovskega psov in ogledom dela lovskega psa v lovišču.

Veliko navdušenja je med otroki vzbudila tudi novica, da bodo

Predstavniki LZS imenovani v Svet za trajnostni razvoj in varstvo okolja

Predstavniki Zavoda Center za informiranje, sodelovanje in razvoj nevladnih organizacij - CNVOS (Centre for information service, co-operation and development of NGOs) s sedežem na Povšetova 37 v Ljubljani je sporočil, da je predstavnike nevladnih organizacij, ki na področju varstva okolja v Republiki Sloveniji delujejo v javnem interesu, imenoval v Svet za trajnostni razvoj in varstvo okolja naslednje osebe: **Lidijo Živčič**, **Srečka Žerjava** in **Tomaža Jančarja**. Za namestnike predstavnikov pa **Gregorja Cerarja**, **Marjano Hönigsfeld Adamič** in **Renato Karba**.

V pisni obrazložitvi je vodja postopka Matej Verbajš zapisal, da je Ministrstvo za kmetijstvo in okolje poslalo CNVOS poziv k imenovanju treh predstavnikov nevladnih organizacij s področja varstva okolja v Svet za trajnostni razvoj. Ministrstvo je kot naročnik postopka izbora zahtevalo, da v postopku sodelujejo samo tiste nevladne organizacije, ki imajo na podlagi Zakona o varstvu okolja – ZVO pridobljen status v javnem interesu. Izbrani predstavniki tako predstavljajo nevladne organizacije s področja okolja, ki imajo status v javnem interesu na podlagi ZVO.

17. 9. 2013 je potekala javna predstavitve kandidatov za predstavnike nevladnih organizacij, na kateri med prisotnimi kandidati ni bilo soglasja, kdo bi bili predstavniki v omenjenem svetu. Pred razpisom volitev pa so kandidati sporočili, da so soglasje vendarle dosegli in da tako volitve niso potrebne. Takšno sporočilo kandidatov se šteje kot imenovanje predstavnikov in njihovih namestnikov s soglasjem. Kandidati so za predstavnike in namestnike izbrali prej imenovane osebe, ki so bile imenovane s sklepom.

Ob imenovanju **Srečka Žerjava**, kot predstavnika Lovske zveze Slovenije, čestitamo in si želimo, da bi v tem organu uspešno uveljavljal interese varstva naravnega okolja, divjadi in lovstva.

LZS

Prihod staršev ob zaključku tabora mladih ZLD Novo mesto. Otroci so jim navdušeno pripovedovali veliko novega.

Foto: D. Gros

Ob zaključku tabora so mladi udeleženci tabora ZLD Novo mesto spekli klobase zase in za starše.

lahko streljali z zračno puško. To dejavnost je vodil predsednik Strelskega društva Trebnje F. Cugelj. Otroci so bili zelo veseli in ponosni na svoje rezultate, povedali pa so tudi, da so puške kar težke in da ni prav lahko zadeti tarče.

Naslednja praktična izkušnja, ki je bila za otroke izredno zanimiva in je potekala pod vodstvom mag. D. Gros, je bila ogled lovskih naprav v lovišču in iskanje sledov živali, pri čemer so med drugim naleteli tudi na stopinje volka. V popoldanskem času so imeli v gozdu predavanje o gobah, gozdnih sadežih in zdravilnih zeliščih. V omenjene teme jih je vpeljal A. Perko. Pod njegovim vodstvom so pozneje v lovski koči tudi narisali vsa svoja doživetja v lovišču. Sledil je praktični del programa, ki je potekal pod vodstvom S. Gabrijela, kjer so se mladi naučili, kako preživeti v naravi, kako pripraviti in varno zakuriti ogenj, kako pripraviti bivač in kako si iz tistega, kar nudi gozd, pripraviti obroki.

Ker se vsaka lepa stvar enkrat konča, se je tudi prvi lovski tabor mladih ZLD Novo mesto – 2013 končal v popoldanskih urah s prihodom staršev. Čeprav so otroci na taboru neizmerno uživali, pa so bili očitno prav tako veseli svojih staršev, saj so jim lahko povedali veliko lepega in zanimivega, kaj vse so doživeli z lovci v naravi. Kovali so tudi že načrte za naslednje leto in izrazili željo za organizacijo celotedskega tabora.

Stane Gabrijel, vodja tabora, je poskrbel še za analizo opravljenega programa tabora, nato pa so vsi mladi udeleženci prejeli posebna priznanja za sodelovanje na taboru. Poleg teh so najboljši strelci dobili tudi drobna darila, prav vsi pa še lepe zelene majice z motivom srnjaka in napisom **Tabor mladih 2013 – ZLD Novo mesto** za spomin na druženje in na taboru pridobljeno znanje. Za zaključno večerjo so poskrbeli otroci sami, saj so pomagali pri pripravi ognja, na katerem so si nato spekli klobase zase, svoje

starše in svojce. Poleg pečenih klobas so starše presenetili s pravo lovsko animirano pesmico *Lisička je prav zvrta zver*.

Ker so bili otroci zelo zadovoljni z organizacijo tabora, so organizatorji otrokom ponudili še dodatni dan: namen je bil, da bi se z vsemi izvajalci programa tabora udeležili pohoda v lovišču LD Dobrnič, kar so nekateri udeleženci tudi z veseljem izkoristili.

Anja Jarc

Petnajsto Evropsko prvenstvo v oponašanju jelenjega rukanja

Letos Češka lovska zveza praznuje devetdeset let svojega delovanja. Tudi to je bil razlog, da so Čehi organizirali petnajsto Evropsko prvenstvo v oponašanju jelenjega rukanja (*Mistrovstvíevropy ve vabeni jeleni*). Na prijazno vabilo organizatorja je naša rukaška delegacija, ki sem jo vodil, tudi letos sodelovala na desetem Evropskem rukaškem prvenstvu v mestu Lysa nad Labem, ki je bilo 24. in 25. maja.

Na pot s kombijem, ki ga je odobrila Komisija LZS za kulturo, smo odšli 24. maja v jutranjih urah. Spotoma smo se ustavili v Adrijancih v Prekmurju, kjer se nam je pridružil naš priznani sodnik **Ernest Kerčmar**, njegova soproga pa nas je pred odhodom

prijazno postregla s kavico in domačim pecivom.

Pot nas je vodila prek Madžarske skozi mesta Monošter, avstrijski Inz, Dunaj, potovali smo mimo Brna in Prage. Popoldne smo prispeli v prijetno mesto Podebrady, kjer smo se nastanili v hotelu Zámeček. V recepciji so nas pričakali prijazni domačini organizatorji, na čelu s predsednikom organizacijskega odbora inž. **Janom Kupko**.

Ob 17. uri je bil že prvi sestanek vodij delegacij, sodnikov in vodstva tekmovanja, kjer so nas seznanili z vsemi pravili tekmovanja in tekmovalnimi disciplinami. Takoj nato so organizatorji poskrbeli še za prijetno spoznavno druženje vseh delegacij držav udeleženk, ki je bilo v restavraciji Lazenska kolonada. Ob dobri organizaciji je bilo vzdušje še toliko bolj sproščeno, saj smo se srečali tudi z nekaterimi starimi prijatelji. Organizator je poskrbel, da ni primanjkovalo odličnega češkega piva.

Naslednje jutro nas je organizator z avtobusi odpeljal v mesto Lysa nad Labem, kjer so domačini poskrbeli za odlično organiziran sejem *Natura viva* (Živa narava) s pretežno lovsko in ribiško tematiko. Manjkala ni niti ni ponudba lovške in ribiške opreme, ki pa je bila ločena na zunanjem delu sejma.

Po uradnem treningu vseh reprezentanc nam je organizator postregel še s kinološkimi prireditvami, predstavitvami skupin rogistov in predvajanjem izobraževalnih kratkih filmov.

Tekmovanje oponašalcev jelenjega rukanja se je po predstavitvi

Delovna skupina MLADI IN LOVSTVO

razpisuje

LITERARNI NATEČAJ ZA UČENKE – UČENCE II. TRIADE OSNOVNIH ŠOL

Tehnika izražanja: **BASEN**.

NATEČAJ bo trajal od 10. novembra 2013 do 10. decembra 2013.

Način sodelovanja:

Vsaka OŠ bo izbrala dva izdelka in ju po e-pošti posredovala na naslov: lzs@lovska-zveza.si

Nagrajeni posameznik in OŠ bodo dobili knjižne nagrade:

1. nagrada v vrednosti 450,00 evrov
2. nagrada v vrednosti 300,00 evrov
3. nagrada v vrednosti 150,00 evrov

Rezultati natečaja bodo objavljeni januarja 2013 na spletnih straneh LZS in v Lovcu.

Foto: K. Sušteršič

V finale letošnjega evropskega tekmovanja v oponašanju jelenjega rukanja se je od treh tekmovalcev uvrstil le najmlajši slovenski tekmovalac Urban Košir (LD Borovnica).

vseh delegacij začelo ob 13.15 z disciplinami po naslednjem vrstnem redu:

A – oponašanje oglašanja mladega jelena, ki išče košute,

B – oponašanje oglašanja jelena s košutami na rukališču, ki mu uhajajo iz tropa,

C – oponašanje oglašanja dveh enakovrednih jelenov na višku ruka, ki se med seboj izživata,

D – oponašanje oglašanja jelena zmagovalca po borbi.

Novost v pravilih letošnjega evropskega tekmovanja je bila, da se je po prvih dveh disciplinah v nadaljnje tekmovanje lahko uvrstilo le prvih petnajst najboljših tekmovalcev po sodniški ocenitvi. V finale se je od naših (slovenskih) tekmovalcev uvrstil le naš najmlajši rukač **Urban Košir** iz Borovnice, **Matic Oberstar** in **Martin Frančeskin** pa sta finale zgrešila za las in se uvrstila na začetek zlate sredine tekmovalcev.

V finalu se je še enkrat več pokazalo, da se kakovostna oponašalcev izboljšuje ter da so kakovostne razlike iz leta v leto manjše, česar pa ne bi mogel potrditi tudi za sodniško raven. Sodniki iz Češke, Slovaške, Poljske, Srbije in seveda Slovenije po znanju in strokovnosti precej odstopajo od preostalih, zato je nujno, da bi se sodniška pravila spremenila, saj bi le tako onemogočili sojenje sodnikom, ki nimajo potrebnega tovrstnega ustreznega znanja in izkušenj, kar seveda ne more biti spodbuda tekmovalcem. Že na prvenstvu v Nemčiji sem pred tremi leti podal pisne predloge za spremembo vseh pravil: sodniških in tekmovalnih, ki jih je na uradnem sestanku vodij delegacij predstavil naš **Marko Petretič**. Tudi odziv na predlog je bil pozitiven s sprejetjem sklepa, da je treba predlog natančno proučiti in odločitve sprejeti na naslednjem prvenstvu, ki je bilo na Poljskem. Žal je pri tem tudi ostalo; se je pa na naših državnih prvenstvih izkazalo, da so bila naša razmišlja-

nja povsem pravilna (kopija teh predlogov je v arhivu LZS).

Naj ob koncu pohvalim organizatorja, ki je poskrbel, da je tekmovanje potekalo tekoče, da je bil poslovljni banket na predvečer odhoda res prijetno druženje z izmenjavo mnogih mnenj ter javno izrečena želja Jana Kupke, da je čas za spremembo vseh pravil, da se število sodnikov omeji na največ šest ter se tako poskrbi za kakovostnejše sojenje. Dežele udeleženke je pozval, naj pri tem sodelujejo in prispevajo svoj delež v obliki predlogov.

Ob tej priložnosti bi se rad zahvalil vsem, ki se zanimajo in podpirajo to zvrst lovske kulture in večine, še posebno pa našim lovskim tovarišem, ki so se preizkusili in izkazali kot sodniki na področju tovrstnih tekmovanj. Posebna hvala velja tudi Komisiji LZS za kulturo, ki nam je omogočila sodelovanje na tem tekmovanju, in seveda iskrene čestitke vsem tekmovalcem, še posebno pa mlademu **Urbanu Koširju** iz Borovnice za doseženo osmo mesto na tem prestižnem mednarodnem tekmovanju.

Jožef Gril

Ženske v evropskem lovstvu

Vse več evropskih državah je v lovstvu več kot zaznaven porast nežnejšega spola. Izraz *porast* je zgolj pogojno uporaben v lovskih vrstah. Po sicer nepopolnih podatkih je omenjena težnja najizrazitejša v Nemčiji. Sociologi to povezujejo z emancipacijo, saj ženske dandanes prevzemajo in uspešno opravljajo tudi nekatere, nekoč izrazito moške poklice. Po poročanju nemške lovske revije *Deutsche Jagdzeitung* je na nekaterih tečajih za pripravo na lovski izpit delež žensk od 20 do 30 %, kar to državo, ob Avstriji in Norveški, uvršča med vodilne v Evropi. Večanje števila žensk

nedvomno izboljšuje poznavanje in razumevanje lovstva kot predvsem naravovarstvene dejavnosti; in s tem je povezano tudi javno mnenje. Od tradicionalne skrbi in odgovornosti žensk za rojevanje in vzgojo otrok ter gospodinjstva nekatere od njih postajajo naše uspešne solovke, ki so morda tudi manj obremenjene z »moškimi« slabostmi.

DELEŽ LOVK MED LOVCI V EVROPI

Država	Delež lovk v %	Opomba
Avstrija	7,5	
Belgija	1	
Bolgarija	1,3	
Danska	5,7	naraščajoča težnja
Estonija	1,34	
Finska	6,1	
Francija	2	
Irski	<3	
Islandija	2	
Italija	<1	
Latvija	<1	
Litva	1,48	
Madžarska	1,2	
Nizozemska	5,4	
Nemčija	10	naraščajoča težnja
Norveška	12	60 % povečanje v desetih letih
Poljska	2,32	
Srbija	0,7	
Švedska	5,3	
Švica	5	naraščajoča težnja
Slovaška	3	
Slovenija	1,97	naraščajoča težnja

LZ Hrvaške mi uradnega odgovora žal ni posredovala. Iz nekaterih medijev pa lahko razberemo, da na Hrvaškem uspešno deluje ženski lovski klub *Dama dama* (latinsko damjak; op. pisca). V nekaterih državah so ženske lovke še posebno stanovsko organizirane. Na Slovaškem je to *Slovaški klub žensk - lovcev*. V Srbiji delujeta *Damski lovski klub Bečej*, ki je tudi član CIC, razen tega pa ženske lovke povezuje tudi *Srbski damski lovski klub Artemida* v Zemunu (Čeranić, 2013).

Zlasti v nekaterih nemških lovskih revijah se v zvezi s »prodrom« žensk v lovske vrste pojavljajo vse pogostejši, a ne vedno tudi dobronamerni prispevki. Ena od novopečenih mlajših lovk si je ob uplenitvi svojega prvega srnjaka privoščila barvno tetovažo /tattoo/ njegovega rogovja na stegno. Ne le modni, pač pa tudi prvovrsten umetniški izdelek, ki je na ogled le ob posebnih priložnostih. Eden od komentatorjev upa in sklepa, da ima dovolj prostora še za zajca, fazana, lisico pa tudi za prvega jelena in merjasca. Sam bi dodal še medveda, morda pred brlogom? Drugi so še manj prizanesljivi. Z lovkini leti, so napisali, bo srnjačje rogovje pridobivalo na telesnini in razkrečenosti, pod vplivom celulita pa bo videti vse starejše in dokazovalo pravičen

Lovska družina Anhovo

vabi

slovenske lovske tovarišice (lovke)

na

tretji skupni lov na divje prašiče,

ki bo v soboto, 7. 12. 2013.

Zbor udeleženk bo ob 8. uri pri lovski koči LD Anhovo na Paljevem.

Skupni lov je namenjen **izključno le lovskim tovarišicam.**

Ker je v Lovsko zvezo Slovenije prek lovskih družin včlanjenih več kot 360 lovk, si organizator pridržuje **pravico omejiti število udeleženk na približno 50.** Prednost bodo imele prej prispеле prijave interesentk, o čemer boste obveščene povratno, seveda pred lovom.

Vse lovke prosimo, da svojo udeležbo potrdite **najpozneje do 28. 11. 2012** na elektronski naslov tajnice Lovske družine Anhovo **Anite Breščak: anita.brescak@gmail.com** ali po redni pošti na naslov: **LD Anhovo, Paljevo 8, 5210 Deskle.**

Če bo izjemno slabo vreme, bo lov odpadel.

Vse udeleženke lova morajo imeti s seboj **veljavne dokumente** (potrjena lovska izkaznica, orožni list) in **signalni jopič.**

Po končanem lovu bosta pozdrav lovinci in zadnji pogon pri lovski koči na Paljevem.

Iskreno vabljeni!

Lovski zdravo!

odstrel po smernicah. Morebitne krčne žile bi lahko uporabili kot del možnosti za tetovirno karto lovišča ... Upam, da ste se vsaj nekateri razumevajoče nasmehnil.

Blaž Krže

Podobni srečanju med lovci in kmetovalci - lastniki zemljišč

Lovska družina Sv. Jurij - Jurovski Dol (LZ Maribor) že vrsto let vsako drugo soboto v septembru organizira srečanje med občani - kmetovalci Občine Sv. Jurij in domačimi lovci. Tako je tudi letos potekalo srečanje v soboto, 7. septembra 2013, od 15. ure pri lovskem domu.

Kot je še povedal starešina, LD Sv. Jurij - Jurovski Dol predvsem zaradi dobrega medsebojnega sodelovanja med kmetovalci oziroma lastniki zemljišč za zdaj ne beleži skoraj nobenega pisnega zahtevka za povrnitev škode na kmetijskih zemljiščih od divjadi. Še posebno pa so zadovoljni, da lovce v našem skupnem prostoru prijazno sprejemajo ter obravnavajo kot enakopravne partnerje uporabnikov tega prostora.

F. Krivec

Tako kot vsako leto prvo nedeljo v septembru je tudi letos (1. 9. 2013) LD Brezovica iz ZLD Ljubljana za kmetovalce in lastnike zemljišč v svojem lovišču organizirala družabno piknik s pogostitvijo. Že avgusta so kmetovalcem osebno vročili dvesto vabil. Piknika se je udeležilo 96

podaril v trajno last letošnjo, s strelci iz zračne puške preluknjano »slepo tarčo«, ki ponazarja prav njega in tri jelene. Za vse tovrstne prireditve LD Brezovica namreč že vsa leta doslej naroči domačemu lovcu, slikarju **Janezu Mravljetu**, izdelavo in poslikavo okroglo izrezane vezane plošče (tarčo). Nanjo vsako leto naslika drugačen lovski motiv, na katerem organizacijski odbor prireditve nekje določi/označi strogi center, nato pa tarčo zavijejo v čist papir (»skrita tarča«). Proti simboličnemu plačilu »strelnine« ves čas trajanja piknika vsi udeleženci lahko streljajo v pokrito tarčo in se potegujejo za eno od treh glavnih nagrad, ki jih prispevajo posamezni darovalci in zasebniki iz tistega okolja. Vodja/nadzornik streljanja, ki skrbi, da tudi mladina pravilno ravna z zračno puško, pa na posebej pripravljene lesene

čepke vpisuje številko strelca in čepke vtika v njegove zadetke. Ob strelskem mestu zapisnikar v zvezek vpisuje imena in številke strelcev vse do konca streljanja. Tedaj gospodar LD Brezovica **Stane Čuden** razglasi prve tri najsrečnejše strelce, ki so ustrelili v center ali najbližje njemu in jim izroči tri nagrade. Skrita tarča praviloma vedno ostane v lovskem domu v Vokah za okras sten. Letošnjo so izjemoma podarili domačemu zaslužnemu članu.

Kljub precejšnjim delovnim naporom in stroškom s prireditvijo so si lovci LD Brezovica še vedno enotni, da bodo s tovrstnimi pikniki nadaljevali tudi v prihodnje in tako krepili dobre tovariške odnose z lastniki kmetijskih in gozdnih površin v njihovem lovišču.

B. Leskovic

Foto: F. Krivec

Prizor s piknika lovcev LD Sv. Jurij - Jurovski Dol s kmetovalci iz njihovega lovišča

Poskrbeli so za prijetno razpoloženje. »Kot zahvalo za sodelovanje pri gojitvi divjadi in očuvanju naravnega bogastva smo lovci pogostili občane - kmetovalce Občine Sv. Jurij s srnjakovim golažem in pijačo,« je povedal **Franc Krivec**, starešina te LD in nadaljeval: »Vsi si želimo ohraniti živo naravo. Na našem območju sta najbolj ogrožena fazan in zajec. Tudi s srnjadjo moramo ravnati previdno. Vsaka storjena napaka v naravi se vedno maščuje. Velikokrat je žal ne moremo več popraviti ...«

Tudi pri njih je srečanje s kmetovalci priložnost, da se med seboj pogovorijo s kmetovalci o nadaljnjem dobrem sodelovanju. Zato ob tej priložnosti lovci vedno z zanimanjem prisluhnejo izkušnjam in nasvetom kmetovalcev iz tamkajšnjega okolja. Lovci pa jim podrobneje predstavijo vse novosti in zahteve, povezane z lovom in upravljanjem divjadi.

kmetovalcev z družinami, na obisk k lovcem pa so prišli z njimi še mnogi drugi občani.

Družabna prireditev je bila pred lovskim domom v Vokah v Notranjih Goricah, ki je tudi po zaslugi lepega vremena in prijaznih lovcev, ki so jim prinesli na mize golaž in pečenje, v celoti uspela, saj so bili kmetovalci pozno popoldne ob zapuščanju prireditvenega prostora vidno zadovoljni. Lovci upajo, da se jim bo izkazana pozornost do njih obrestovala pri poravnavi zahtevkov za škodo od divjadi (predvsem zaradi vedno pogostejših obiskov divjih prašičev in jelenjadi na koruznih njivah na tem delu Ljubljanskega barja). Največ organizacijskih skrbi s piknikom je imel spet podpredsednik LD Brezovica in že vsa leta glavni organizator piknika **Miha Pleško**, ki mu je UO LD Brezovica v znamenje priznanja in zahvale

PREJELI SMO

O volku včeraj, danes in jutri

V tem kratkem prispevku želim kritično lovsko in splošno javnost spodbuditi k razmišljanju in soodločanju o prihodnosti evropske velike trojke, v tem primeru velikih zveri v Evropi in pri nas. Tokrat predvsem o volku s krivično pripisano vlogo negativca, ki jo večina ljudi sprejema kot vedenjsko lastnost zlobneža, ki je Rdeči kapici požrl babico, potem pa še njo. Naši predniki so volka neusmiljeno preganjali, v povojnih letih tudi z organiziranim in sistematičnim zastrupljanjem s cianovodikovimi ampulami in uničevanjem volčjih skotov (legel) na Dolenjskem in Notranjskem. Še v sedemdesetih letih, ko sem bil kot sekretar zaposlen na Lovski zvezi Slovenije, je vsak uplenitelj volka od takratne

LZS prejel razmeroma visoko nagrado, 50.000 din, kar sta bili kar dve povprečni plači lovskega čuvaja v državnih loviščih, ki so bili, vsaj nekateri od njih, spominjam se Bizjaka in Klavore iz Notranjskega Snežnika, med najuspešnejšimi. Na leto je bilo uplenjenih manj kot deset volkov. Nato je sledila ugotovitev o nevarnosti popolne iztrebitve volka in odločitev leta 1991 LZS o opustitvi vsakršnega lova. Takrat se država z ničemer ni vtikala v take in podobne odločitve, saj je lovsko organizacija, za razliko od danes, uživala ugled in polno zaupanje države.

Trenutne razmere so nekoliko drugačne, in sicer v političnem in naravnem habitatu. V Evropi se številne države trudijo popraviti napake iz preteklosti in to dokazati s ponovno prisotnostjo velikih zveri. Večina tovrstnih poskusov, zlasti z naseljevanjem oz. preseljevanjem velikih zveri, se je pokazala kot nerealnih in s tem ne-

Foto: M. Krolfel - Diana

uspešnih, saj je temeljni/osnovni pogoj ohranjenost (so)naravnega habitata in zagotovitev razmer za uspešno sobivanje s tistimi dejavnostmi, za katere so velike zveri mogoč vzrok za konflikte.

V kar nekaj evropskih državah je trenutno najzanimivejša vrnitev volka, ki ga marsikje sprejemajo s »pogrnjeno rdečo preprogo«, če si smem izposoditi prispodobo iz ene od nemških revij. Pogoji za vrnitev te zveri so predvsem v mejnih predelih Nemčije s Poljsko, kjer pa volkovi žive predvsem v območjih s skromno zastopanostjo parkljaste divjadi in zato tam bolj plenijo ovce in pse. Nemška lovišča, z marsikje preveč številnimi parkljarji, so za volkove privlačna, kar pa v klasičnem zakupniškem sistemu, kjer je lovška pravica vezana na lastnino, povzroča odkrite in prikrite konflikte. Mnogo volkov je že končalo tudi pod avtomobilskimi kolesi. V skladu z biologijo volkov in iskanjem novih habitatov so nekatere živali segle celo do Nizozemske

in Danske ter končale tako ali drugače. Nobena skrivnost ni, da večina lovcev še ni pripravljena lovške pravice deliti z volkovi. Zato se nekako strinjam z, po mojem mnenju, objektivno oceno, da je neodgovorno in krivično velike zveri »siliti« v okolje, ki je zgolj ostanek in kulisa tistega izpred sto let. Pregovor, da volk sicer menja dlako, ne pa značaja, je samo delček zdrave kmečke pameti, ki nam je primanjkuje povsod, očitno tudi pri naravovarstvenih željah, hotenjih in odločitvah.

Z vidika Slovenije, balkanskih držav in Evrope moramo volka seveda ohraniti v razumni številčnosti, ki ne bo preveč obremenjevala ne divjadi ne davkoplačevalcev. Volk si ne zasluži, da opremljen z oddajnikom, kar nedvomno dokaj omejuje njegovo polnokrvnost in vitalnost, igra glavno, pogosto tudi tragično vlogo v igrah, katere režiserji so t. i. raziskovalni biologi divjadi domačega in tujega izvora.

Blaž Krže

Na Obretanovem so se pred naš objektiv strumno postavili (od leve) tudi Dušan Leskovec, Franc Praznik, Andrej Jurjevič, Viljem Donav, Jože Temnikar in Zdravko Moličnik.

koroških lovskih druženj iz območne Koroške lovske zveze. Tudi med koroškimi gasilci in lovci, s katerimi dobro sodelujemo, so namreč naši člani, VVS,« je poudaril Viljem Donav, predsednik Pokrajinskega odbora ZVVS za

Usposabljanje praporščakov

Vsakoletno druženje praporščakov na Obretanovem je namenjeno tudi njihovem stalnemu usposabljanju. Letošnjega se je v slavnostnih uniformah in lovskih krojih udeležilo kar enainštirideset; prišli so iz Litijskega, Tržiškega, Posoškega, Gorenjskega, Štajerskega, Pomurskega in s Koroškega konca. Usposabljanje je vodil aktivni vojak Slovenske vojske praporščak **Andrej Jurjevič**, ki je pod vojaškim šotorom z besedo in fotografijami med drugim tudi predstavil, kako mora biti urejen praporščak, ki nosi prapor, največji simbol neke organizacije. »Praporščaki in drugi udeleženci so uvodoma bili seznanjeni s protokolarnimi pravili in postopki nošenja prapora in rokovanje z njim, s postavitvenimi postopki in tudi o poenotenju usposobljenosti zastavonoš in praporščakov (veteranskih, borčevskih, lovskih, gasilskih in drugih). Pohvaliti moram Korošce, ki imajo izjemen odnos do domovinskih simbolov, saj so s svojim odgovornim ravnanjem lahko ostalim za vzor,« je poudaril praporščak Jurjevič.

Po teoretičnem usposabljanju je sledilo tudi praktično delo s prapori. Medtem ko je **Jože Temnikar**, vodja veteranskih praporščakov za Koroško, vabil z veteranskimi, borčevskimi in drugimi praporščaki korakanje s prapori, pa je lovške praporščake iz 10 od 19 koroških lovskih druženj – **Prežihovo, Peca - Mežica, Bistra, Strojna, Bukovje, Libeliče, Slovenj Gradec, Pogorevc in Dolič** – »vzel v roke« praporščak Jurjevič. Res škoda, da se nadvse potrebnega in koristnega usposabljanja niso udeležili tudi drugi naši lovski praporščaki!

Praporščaki v naročju Uršlje gore

Deseto srečanje Pri mokrem jopiču na Obretanovem

V naročju Uršlje gore, ki kot nekakšna skalna in gozdna gmota štrli v nebo sredi Koroške, je priljubljena koroška planinska postojanka Naravske ledine, le dober streljaj stran pa tudi Obretanovo. Dobrih tisoč metrov nad morjem, kjer se strma skalna in z gozdom poraščena pobočja Gore nekoliko zravnajo in se odpre idilična gozdna jasa na Obretanovem, so koroški partizani med drugo svetovno vojno pri zavedni koroški družini **Srebrej**, ki je bila njihova zvesta partizanska straža, v svoji partizanski postojanki, ki so ji rekli Pri mokrem jopiču, kljubovali okupatorju. Na temeljih nekdanje Srebrejeve domačije - hleva, vse je namreč okupator 18. oktobra 1944 požgal, domače pa zaprl v taborišča, so si leta 2002 koroški veterani vojne za Slovenijo iz Območnega združenja (OZVVS) Mežiške doline postavili svoje prijetno zavetje.

Prvič pred desetimi leti

Pred lepim domom, v sklopu katerega so še drugi potrebni objekti, sta postavljena tudi spomenik NOB ter dom ravninskih tabornikov, so se pred desetimi leti prvič strumno postavili koroški

Koroški lovski praporščaki so bili počaščeni, da jih je o pravilni nošnji prapora poučil praporščak Andrej Jurjevič.

praporščaki in zastavonoše veteranov vojne za Slovenijo (VVS) na svojem prvem srečanju. »Na vsakoletno srečanje, ki je z leti preraslo koroške meje, pohvalno je, da je postalo tudi vseslovensko, z velikim veseljem povabimo tudi druge koroške praporščake sorodnih organizacij: Zveze borcev, koroškega Domoljubnega društva Franja Malgaja, Društva vojnih invalidov, Zveze slovenskih častnikov, Policijske veteranske organizacije Sever in praporščake veteranskih organizacij iz drugih krajev Slovenije. Na 10. jubilejno srečanje pa smo prvič povabili tudi praporščake prostovoljnih gasilcev iz Kotelj in praporščake

Koroško. »Spomniti tudi velja, da je LD Slovenj Gradec pred dvema letoma podpisala Listino o sodelovanju med Zvezo slovenskih častnikov, Združenjem veteranov vojne za Slovenijo Območnega združenja Dravograd. In tudi, da Koroška lovska zveza (KLZ) že ves čas svojega 11-letnega delovanja z gledno sodeluje z vsemi Območnimi ZVVS na Koroškem in tako pomaga negovati in ohranjati spomin na čase, ko smo tudi lovci sodelovali v vojni za Slovenijo,« je dodal **Dušan Leskovec**, predsednik KLZ ter Pokrajinskemu odboru ZVVS v znamenje sodelovanja izročil listino KLZ.

Letošnji topel 6. junij bo vsem udeležencem srečanja na Obretanovem ostal v lepem spominu. Ne toliko zaradi dobrega in okusnega vojaškega pasulja, ki ga že tradicionalno skuha koroški vojni veteran, upokojeni major SV **Maks Gorenšek**, častni predsednik OZVVS Mežiške doline. Tudi ne toliko zaradi odličnega pečenega mesa z zelenjavo izpod peke, ki ga zna pripraviti le ekipa Temnikarjevih kuharjev, in ne zaradi dobrega peciva, ki

Ob koncu javljanja z Obretanovega velja dodati: čeprav je večina slovenskih lovcev znana po svoji gostoljubnosti, pridnosti, prešernem druženju in petju in če dodamo tudi po stoletni lovski zavisti, bi se nekateri slovenski lovci vseeno lahko še česa naučili tudi od veteranov vojne za Slovenijo. Predvsem, da čini in funkcije ter kdo je pomembnejši od drugega, na veteranskih družabnih srečanjih niso v ospredju!

Franc Rotar

V objemu gozdne jase na Obretanovem se je letos strumno postavilo kar enainštirideset praporščakov.

so ga spekle žene veteranov, pač pa predvsem zaradi pristrčnega in radostnega snidenja s stari prijatelji še iz časov vojne za Slovenijo in spoznanja novih praporščakov. Nekateri so lep dan tamkaj preživeli tudi s svojimi družinskimi člani. Dogodka so se udeležili pomembni funkcionarji veteranskih organizacij in Koroške lovske zveze. Srečanja na Obretanovem so se med drugimi udeležili tudi upokojeni višji štabni vodnik SV **Zdravko Moličnik**, predsednik OZVVS Mežiške doline, **Herman Jeseničnik**, predsednik OZVVS Dravograd, **Bogdan Ladinek**, predsednik OZVVS Zgornja Dravska dolina.

Vse niti letošnjega jubilejnega srečanja sta imela v rokah prizadevna koroška veteranska praporščaka **Jože Temnikar** in **Franc Praznik**. Povedala sta, da so vsi praporščaki ob koncu usposabljanja dobili spominsko listino, nekakšen certifikat usposabljanja na letošnjem srečanju. »Sestavni del vsakoletnega srečanja praporščakov so tudi njihove športne igre. Skoraj vsi, ki so tekmovali v streljanju z rračno puško, v 'suhem' ribolovu, metanju krogov na tarčo in v pikadu, so bili deležni bogatih praktičnih nagrad,« je omenil Temnikar.

Melodije rogov Branetu v spomin

Melodije lovskih rogov so nekaj posebnega: razlikujejo se od drugih instrumentov in tudi niso za vsako uho. Vsak jih ne razume. Nekaterim je melodija teh trobil tuja in jim ne ostane zapisana v spominu. Za nas, ki jo izvajamo iz rogov, pa je nekaj izjemnega, nekaj, kar izhaja iz naše duše ... Zato jo imamo tudi radi. Čeprav **Brane Kurnik** ni bil rogist, je skladbe in melodije lovskih rogov izredno cenil in jim rad prisluhnil. Ko je prevzel mesto tajnika LZ Maribor, si je med drugimi nalogami zadal tudi nalogo, da bo pod okriljem Lovske zveze Maribor ustanovil skupino rogistov. Tako me je ob neki priložnosti povprašal za nasvet, kako naj bi se lotili zadeve. Ker sem bil v tistem času član že delujoče skupine rogistov, me je povabil v ožji krog snovalcev novo nastajajoče skupine. Obljubil sem mu, da bom po svojih močeh pomagal pri ustanavljanju in po potrebi priskrbel tudi notno gradivo. Branetu je zelo hitro uspelo angažirati nekaj odličnih glasbenikov, ki igrajo različne instrumente, in priznanega izvrstnega glasbenega pedagoga **Marjana Goloba**.

Tako smo v jeseni leta 2010 začeli z vajami. Kot je v navadi, tudi naš začetek ni bil nič drugačen od drugih. Na prvih vajah smo bili samo štirje člani in še to večina brez lovskih rogov. Začeli smo z delom in na vsakih vajah nas je bilo več. V zelo kratkem času se je skupina številčno povečala na enajst članov. Skoraj na vseh vajah je bil tudi Brane. Po vsaki vaji je pristopil do nas in povprašal po naših potrebah. Že po dveh mesecih smo imeli vsi člani skupine predvsem po njegovi zaslugi lovske rogeve in enotna oblačila, po katerih smo bili prepoznavni. Dokaj hitro je sledil tudi naš prvi nastop na rednem letnem občnem zboru LZ Maribor. Po odigrani uvodni melodiji je Brane kot predsedujoči občnemu zboru vstal in navzočim predstavil skupino z besedami: »To so pa naši rogi, rogi LZ Maribor.« Sledilo je vedno več nastopov na veselih, slavnostnih in tudi žalostnih slovesnostih. Do Braneta so začela prihajati prva mnenja in pohvale na račun rogistov. Z velikim veseljem nas je na vajah seznanjal z njimi. Čas je tekel in prišel je december 2012. Sezona skupnih lovov in srečanj lovskih

dan, zgodnje popoldne, ko sem dobil sporočilo od sina Damijana »... unrl je Brane Kurnik«. Saj to ni res, še sinoči smo bili skupaj z Branetom na lovu. Se kdo šali s takimi rečmi!? Damijan mi je potrdil tragično novico; na žalost je bila resnična. Brane nas je zapustil; od njega smo se poslovili na dobavskem pokopališču v Mariboru. Otožno so zazvenele žalostinke iz lovskih rogov »njegovih« rogistov, rogistov Lovske zveze Maribor.

28. 6. 2013 smo se zbrali člani organov LZ Maribor, lovci LD

Spominsko obeležje Branku Kurniku, ki so mu ga postavili lovski tovariši iz LD Podvelka.

Rogisti LZ Maribor so konec junija zatrobili v spomin Branku Kurniku na kraju, kjer se mu je 11. 12. lani nenadoma ustavilo srce.

tovarišev in prijateljev je bila na višku. Z Branetom smo se ob večerih velikokrat dobili in odšli skupaj na prelet rac na Dravi. Po končanem lovu smo se dobivali v lovskem domu LD Pobrežje - Miklavž in si pripovedovali, kaj vse se nam je dogodilo tistega večera. Upravnik lovskega doma, Marko, nam je skuhal vroč čaj »s podaljškom« in tako so različne debate trajale pozno v noč. Tudi na predvečer tistega decembrskega dne, ko je šel Brane naslednji dan na lov gamsa na Pohorje, ni bilo drugače. Bil je lep decembrski

Podvelka, rogi LZ Maribor in drugi povabljeni na kraju, kjer se je ustavilo plemenito srce našega lovskega tovariša in prijatelja. Na tistem mestu so mu lovski tovariši postavili spominsko obeležje. Za izvedbo zamisli, ki se je porodila v LD Podvelka, so poskrbeli **Slavko Prah**, **Dušan Volmajer**, ki je Braneta tudi vodil na zadnjem lovu, ter avtor spominskega obeležja in izvajalec **Marjan Krevh**. Ob prisotnosti njegove soproge in Branetove mame so sredi pohorskih gozdov slovesno zatoneli lovski rogovi. Z veliko

treme, velikim cmokom v grlu in velikim spoštovanjem do našega pokojnega prijatelja smo rogisti odigrali tudi melodijo z naslovom *Pohorska pesem*, ki jo je napisal Marjan Golob in jo posvetil Branetu v spomin.

Branetu smo hvaležni za vse, kar je dobrega storil za svoje rogiste. Pogrešamo ga. Njegovi rogisti se ga bomo s ponosom spominjali kot ustanovitelja, velikega prijatelja in podpornika, človeka, ki je znal vsak čas prisluhniti našim željam in potrebam. Njegov odgovor na naše želje je bil skoraj vedno: »Bomo nabavili, dobite!« Če bodo njegovi nasledniki na LZ Maribor imeli vsaj pol toliko posluha za lovsko kulturo, kot jo je imel Brane, se ni bati za obstoj in nadaljnje delo »njegovih« rogistov.

Hvala Branetu in naj mu lovski rogovi tudi v večnih loviščih igrajo njegove najljubše melodije!

Slavko Šibernec

Drugi Dan jezerskega lovstva

Lovska družina **Jezerško** je v nedeljo, 8. septembra, že drugič priredila t. i. *Dan jezerskega lovstva*. Glavni namen tega dogodka v Občini Jezerško je, da javnosti predstavimo lovsko dejavnost na širšem območju Jezerskega in tudi na tak način pospešujemo družbeno članov LD Jezerško s prijatelji nelovci. Ob zadnjem lovskem dnevu so ob lovskem domu kot zanimivost postavili tudi mogočen stoletni smrekov viharnik (na fotografiji) kot izjemno naravno »formovivo«, ki simbolizira znamenit in plemenit jezerski visokogorski gozd in ostrino vremenskih razmer v bližnjem visokogorju.

Najbolj so se ga razveselili otro-

Foto: F. Ekar

Več kot stoletna smreka izpod Pečovnika v Komatevri (z višine več kot 1.400 m) zdaj kot naravni spomenik stoji pred lovskim domom LD Jezerško.

ci, ki so se vzpenjali po njem. Seveda so lovci starše opozorili, da je to primerno in dokaj varno le v njihovem spremstvu ali pod nadzorom starejših spremljevalcev. Je pa to v vsakem primeru veliko varnejše na tem mestu, kot to početi v naravnem gozdnem okolju, kjer mladi radi plezajo na mogočne stoletne smreke.

V lovskem domu je od 11. do 15. ure **Davo Karničar**, član LD Jezerško, ki je tudi član Komisije LZS za izobraževanje – skupine *Mladi in lovstvo*, za vse obiskovalce pripravil predavanje in ogled videofilmov z lovsko naravovarstveno tematiko. Strelska komisija LD Jezerško pa je pod vodstvom in »nadzorom« **Mladena Šoljiča** pripravila in uredila strelišče za strelsko tekmovanje z zračno puško s pomagalom – t. j. prislonom puške ob lovsko palico. To je prav tak način streljanja kot v praksi. Tak prislon puške ob palico uporabljajo lovci pri lovu na visokogorsko divjad.

V izjemno lepem vremenu je k lovcem v goste prišlo kar precej

občanov in drugih, ki tako ali drugače sodelujejo z jezerskimi lovci. Tudi **Jure Markič**, prisoten župan jezerske občine, je bil nadvse zadovoljen s takšno aktivnostjo in prizadevanji lovcem, saj tudi tako bogatijo in predstavljajo kraj in krajevno vlogo lovstva.

France Ekar

Lovsko druženje nad Mislinjo

Koroška LD Mislinja, ki bo prihodnje leto praznovala 60-letnico obstoja, zdaj šteje 64 članov, ki se trudijo odgovorno,

nad Mislinjo – zgradili lep lovski dom, na katerega so, to moramo še posebno poudariti, zelo ponosni. Kako tudi ne, saj se v njem, na Završah, tudi drugi okoliški občani vedno počutijo domače. Tudi zaradi prijaznega gospodarja doma **Alojza Šertela**, ki že skoraj tri desetletja skrbi, da je na Završah lovcem in tudi drugim obiskovalcem vedno lepo.

Tamkajšnji lovci so izjemno družabni. Prvo septembrsko nedeljo so se udeležili svete maše v cerkvi sv. Egidija v Šentilju. Posebno družabno razpoloženi pa so bili prvo letošnjo septembrsko soboto pred lovskim domom na družinskem lovskem pikniku – družabnem srečanju. Zbrali so se namreč v čast 80-letnega **Ota Skobirja**, dolgoletnega koroškega lovskega funkcionarja, in tudi letošnjih prejemnikov priznanj in odlikovanj LZ Slovenije. Srečanje, ki ga je z ubranim petjem popestril LPZ LD Škale, s plesno glasbo pa Ansambel Rotovnik iz Hrastovca, je povezoval **Jure Skobir**. Zagotovo bo septembrsko druženje na Završah udeležencem ostalo v lepem spominu, še posebno pa vsem prejemnikom priznanj in odlikovanj LZS, ki sta jim jih izročila starešina Hinko Ogriz in predsednik Komisije za priznanja in odlikovana pri LD Mislinja **Jože Ogriz**. Najbolj živo pa se ga bo spominjal Oto Skobir, ki je svoj visoki življenjski

Vse foto: F. Rolar

Pred lovskim domom LD Mislinja na Završah so se zbrali lovci in ljubitelji zelene bratovščine, ki tudi z družabnimi srečanji utrjujejo družabno poslanstvo LD Mislinja.

prizadevno in kolikor mogoče strokovno upravljati z divjadjo na 3.266 ha velikem lovišču. Prepoznavni so tudi po tem, da z gledno sodelujejo s soslednjimi koroškimi LD, pa tudi s štajersko LD Škale onstran Graške gore. Mislinjski lovci, na čelu katerih je zdaj **Hinko Ogriz**, so si leta 1969 na Završah – na Šentvidu

jubilej proslavil v družbi svojih dolgoletnih lovskih prijateljev in lovskih žena.

Znak za lovske zasluge LZS je prejel 81-letni **Tone Turičnik**. Zlati znak za lovske zasluge LZS sta prejela 69-letni **Mirko Štalekar** in 66-letni **Vinko Urbancel**. Red za lovske zasluge II. stopnje LZS sta prejela 81-letni

Mladi so se pomerili v streljanju z zračno puško (s prislonom).

Prejemniki lovskih priznanj in odlikovanj LZS s predstavnikoma LD Mislinja (po vrsti, od leve): Hinko Ogriz, Vinko Urbancel, Franc Rihter, Oto Skobir, Mirko Štaleker, Tone Šertelj in Jože Ogriz

Tone Šertelj in upokojeni poklicni lovec 77-letni Franc Rihter. Red za lovske zasluge I. stopnje LZS in posebno pisno priznanje LD Mislinja pa je za svojih 80 let prejel Oto Skobir.

F. Rotar

Domžalski rogisti spet dobili zlati rog

Na mednarodnem tekmovanju rogistov, ki je bilo 15. 6. 2013 v kraju Reichersberg na Innu na Gorenjeavstrijskem, smo Domžalski rogisti osvojili zlati rog

Nastop Domžalskih rogistov na Gornjeavstrijskem, ki jim je prinesel zlati rog.

Podobno kot v vseh primerih, kadar ima kateri lovski tovariš okrogli življenjski jubilej, je delegacija LD Radenci, na čelu s starešino Antonom Šafaričem, nedavno obiskala jubilaranta Franca Lesjaka. V njegovi zidnici na Hrašenskem Vrhu smo mu lovci LD, katere član je že več desetletij, čestitali in nazdravili ob 70. rojstnem dnevu. Zazeleli smo mu še veliko zdravih let, še naprej ostro oko in veliko uspeha pri varstvu naravnega okolja in divjadi v njem.

Tovarištvo in druženje je v LD Radenci pomembno poslanstvo, zato se lovci ob takšnih dogodkih neredko pogovorijo tudi o nadaljnjih potrebnih aktivnostih. – O. Bakal

v zasedbi Es. Vseh tekmovalcev v B in Es je bilo več kot osemsto. Tekmovanje je bilo na dvorišču benediktinskega samostana. Kraj Reichersberg na Innu leži severno od Altheima na pobočju terase reke Inn; je na poti med Salzburgom in Linzem z ocepom proti nemški meji mimo Rieda (znan je po kmetijskem sejmu) proti Passauu. Samostan (prebendo) so gradili v letih od 1629 do 1644, posvečen je nadangelu Mihaelu, ki krasi grajski vodnjak. Kip nadangela je izdelal kipar Thomas Schwanthaler. Leta 1774 se je zvonik porušil in so ga leta 1777 ponovno zgradili. Samostan je bil dokončan leta 1884.

Potovanje je potekalo mirno in brez zastojev; karavanški predor

in KS Simona Jenka ter PGD Domžale za prevoz s kombijem in vozniku Marku Majcnu.

Gregor Otmar Rettinger

Strelska tekma LGB Lenart

Čeprav formalno-pravno lovskogojitveni bazeni LGB) po uveljavitvi novega zakona o lovstvu (ZDLov-1) ne obstajajo več, lovci, ki so sestavljali LGB, še vedno vsako leto organiziramo strelsko tekmo LGB Lenart. Strelske ekipe sestavijo LD Benedikt, Dobrava, Lenart, Sv. Ana, Sv. Jurij in Voličina. Vsako leto je organizator druga LD. Letos je ta obveznost pripadla LD Sv. Jurij.

Ker v LD Sv. Jurij nimamo svojega lovskega strelišča, nam je prijazno priskočila na pomoč LD Velka. Na njihovem strelišču smo 1. junija organizirali streljanje z MK-puško na tarčo srnjaka – stoje s prislonom ob fiksen količek – in na tarčo lisice – kleče ter na glinaste golobe – lovski položaj.

Tekmovanje je potekalo brez kakršnih koli zapletov, zato so bili lahko uradni rezultati s pomočjo računalniške podpore na voljo že v desetih minutah po končanem streljanju. K temu sta pripomogla tudi oba glavna sodnika pri MK-puški Anton Lenart in pri glinastih golobih Ivan Špindler.

Ekipno je zmagala LD Dobrava, sledile so lovske družine Benedikt, Lenart, Voličina, Sv. Jurij in Sv. Ana. Med petimi najboljšimi posamezniki je ponovno prvo mesto dosegel Vlado Šteinfelser (LD Dobrava), sledili so mu Branko Lončarič (LD Benedikt), Dominik Slekovec (LD Dobrava), Drago Korošec (LD Lenart) in Milan Bauman (LD Sv. Jurij). Prve tri ekipe in posamezniki so prejeli pokale LGB Lenart.

Po končanem uradnem delu smo se zadržali še na malici v prijetnem pogovoru.

V okviru nekdanjega LGB vsako leto poleg tradicionalne strelske tekme še vedno organiziramo tudi razstavo trofej uplenjene srnjadi v minulemu letu. Razstavo vsako leto organizira druga LD, in to naslednji dan po kategorizaciji za Slovenskogoriško LUO. Prav tako se udeležujemo vseh prireditvev, ki jih organizirajo imenovane lovske družine. Z družinskimi rapori se vedno poklonimo tudi umrlim članom iz omenjenih LD. Menimo, da je takšno sodelovanje le še en dokaz več, da ni nobene

je bil odprt v obe smeri. Dokaj hitro smo obvozili Salzburg in pot nadaljevali po lokalnih cestah ter tako skrajšali čas potovanja. To nam je prišlo prav, kajti naš nastop je bil po uradnem razporedu ob 13. uri, na prijavnem mestu pa so nam povedali, da nastopamo že ob 11.45. Hitro smo se odpravili na prostor za uglasitev, preigrali naš tekmovalni program in se preoblekli. Ko smo bili na prizorišču tekmovanja in so nas poklicali na nastop, smo uspešno zaključili nastop.

Tekmovanje se je končalo ob 17. uri, od 17. do 19. ure pa je bil nastop skupin s prostim programom. Nastopili smo s tremi koranicami in doživeli lep aplavz. Po zaključku prostega programa je bila podelitev priznanj in razdelitev rogov.

Naše nestrpno pričakovanje je bilo nagrajeno z zlatim rogom. Veseli smo se odpravili proti domu. Da smo se lahko udeležili tega tekmovanja, se moramo za finančno pomoč javno zahvaliti domžalskemu županu Toniju Dragarju, KS Slavka Šlandra

Foto: M. Toš

ovire, tudi zakonske ne, za skupno delo ali druge aktivnosti, če je le med članstvom volja za to. Vse je odvisno od ljudi, pravijo!

Franc Krivec,
predsednik LGB Lenart

Vlado Šteinfelser že dvana jstič prepričljivo najboljši

Prvenstvo lenarškega LGB v lovski kombinaciji na Velki

Na strelišču LD Velka v Slovenskih goricah je bilo letošnje prvenstvo v lovski kombinaciji

Foto: M. Toš

Najboljši trije na strelskem prvenstvu lenarškega LGB

OBISKALI ZASLUŽNEGA JUBILANTA

Delegacija LD Radenci, na čelu s starešino Antonom Šafaričem ter Francem Smolkom, Brankom Himelrajhom, Janezom Konradom in predsednikom Zveze lovskih druženj (ZLD) Prlekije Antonom Holcem, je 1. junija 2013 obiskala in obdarila stanovskega tovariša Ivana Močnika iz Dragotincev, ki je prav takrat praznoval okrogli jubilej – 80. rojstni dan. Ob tej priložnosti so mu prinesli darilo. Predsednik ZLD Prlekija Anton Holc je slavlencu Močniku izročil tudi odlikovanje LZS – red za lovske zasluge II. stopnje. Možakar iz vinorodnih Kapelskih goric, ki bi mu glede na zdravje in čilost, ki ju izkazuje, znižali vsaj za dvajset let, je bil izjemno vesel takega obiska. Posebno je vesel, da ga stanovski kolegi niso pozabili niti ob življenjskem jubileju. Ob kozarčku in prijetnem klepetu so predstavniki LD Radenci in ZLD Prlekija slavlencu zaželeli še veliko zdravja in uspehov v življenju in lovišču. – O. Bakal

za naslove prvakov lenarškega lovskogojitvenega bazena (LGB). Tekmovanje je zgledno organizirala LD Sveti Jurij v Slovenskih goricah, nastopilo pa je trideset lovskih strelcev iz LD Benedikt, Dobrava, Lenart, Voličina, Sveta Ana in Sveti Jurij v Slovenskih goricah. Pomerili so se v streljanju na glinaste golobe in v streljanju z MK-puško na tarčo srnjaka in lisice.

V ekipni konkurenci je znova prepričljivo slavila LD Dobrava (Vlado Šteinfelser, Dominik Slekovec, Vinko Kocuvan, Ivan Bezjak in Ivan Turčin), ki je zbrala 1.272,67 točke in zmagala pred LD Benedikt (Branko Lončarič,

Rezultati ZDL Bele krajine:

Kombinacija:

1. ANTON WEISS
2. TONE ŽELJKO
3. ANDREJ ŠVAJGER

Golobi:

1. ANTON WEISS
2. MARKO KLEMENČIČ
3. ANDREJ ŠVAJGER

Srnjak, lisica, gams, d. prašič:

1. TONE ŽELJKO
2. NENAD MIKUNOVIČ
3. PETER MATKOVIČ

VETERANI – POSAMEZNO

Kombinacija:

1. ANTON WEISS
2. TONE ŽELJKO
3. TINE ŽELJKO

Golobi:

1. ANTON WEISS
2. TONE ŽELJKO
3. TONE TEŽAK

Srnjak, lisica, gams, d. prašič:

1. ŽELJKO TONE
2. ŽELJKO TINE
3. ANTON WEISS

EKIPNO

Kombinacija:

1. LD ADLEŠIČI
2. LD METLIKA

Golobi:

1. LD METLIKA
2. LD ADLEŠIČI
3. LD SUHOR

Srnjak, lisica, gams, d. prašič:

1. LD ADLEŠIČI
2. LD GRADAC
3. LD METLIKA

Ivan Ketiš, Mladen Petelin, Marjan Perko in Zlatko Borak) s 1.211,67 točke in LD Lenart (Jože Perko, Mirko Šenveter, Marjan Šuman, Drago Korošec in Ferdo Majer), ki je zbrala 1.106,00 točk. V posamični konkurenci je že dvanajstič zapored zmagal Vlado Šteinfelser iz LD Dobrava (349 točk) pred Brankom Lončaričem iz Benedikta (333,33 točke) in Dominikom Slekovcem iz Dobreve (331,33 točke). Na četrto mesto se je uvrstil Drago Korošec iz Lenarta in na peto Milan Bauman, predstavnik gostiteljev iz Svetega Jurija.

M. T.

Strelsko tekmovanje ZLD Bele krajine

Začeli smo ob 8. uri zjutraj 9. 6. 2013 na strelišču LD Sinji Vrh. Temperatura je bila + 3 °C; bilo je hladno kot le kaj za tisti letni čas.

Tekmovanje je potekalo v skladu z načrtom, brez posebnosti in težav. Okolje strelišča je res lepo, v gozdu nad reko Kolpo.

Vse listje dreves je bilo še nežno zeleno, sveže. Skratka, okolje, ki daje pozitivno energijo. To pa strelci resnično potrebujejo, da se lahko osredotočijo na goloba, za katerega nikoli ne vedo, v katero smer bo treba »potegniti« puško. Tekma je bila izredno napeta, rezultati so bili tesni, strelci zelo dobri ...

Zanimivo je bilo, da je bilo zabeleženih kar nekaj dobrih rezultatov, tudi ko so streljali lovski pripravniki. Tradicija se bo nadaljevala, to je bilo že videti. Eni so bili res uspešni. Potrebne bodo le vaje in praksa, pa bomo imeli spet dobro mlado strelsko lovsko ekipo.

Za organizacijo in usklajevanje tekmovanja je odlično poskrbel

Foto: T. Vrščaj

Z junijskega strelskega tekmovanja ZDL Bele krajine na strelišču LD Sinji Vrh

predsednik Komisije za strelstvo na ZLD Posavje sem se odločil, da napišem kratek povzetek.

Letos smo se odločili, da izpeljemo štiri tekme v lovski kombinaciji, za skupni rezultat pa bodo štejele boljše tri. Vse tekme smo opravili v maju. Prvo in zadnjo tekmo smo opravili na strelišču LD Zabukovje, drugo na strelišču LD Dobova in tretjo na strelišču LD Brežice. Streljali smo dvakrat 25 golobov (lovski položaj) in z MK-puško v tarčo lisice, srnjaka, gamsa in prašiča.

Glede na vremenske razmere iz minulega leta, ko smo v Posavju imeli v maju sušo, so bile vremenske razmere letos prav nasprotno.

Na strelskih mestih

Foto: D. Rožman

Fotografija zmagovalnih ekip in strelcev ZLD Posavje

tajnik ZLD BK **Tadej Burazer**, LD Sinji Vrh, s predsednikom **Petrom Madroničem** na čelu, novo lovko **Sabino Barič** in **Ivanom Laknerjem**, ki je poskrbel za vse, kar je bilo potrebno glede streljanja in potem še za prehrano in topel čaj.

Odlično! Velika zahvala LD Sinji Vrh v imenu UO ZLD BK in tudi vseh sodelujočih na tekmovanju!

Na koncu sva z **Janijem Pečaričem**, predsednikom Komisije za strelstvo v ZLD BK, najboljšim izročila pokale in medalje.

Toni Vrščaj,
predsednik
UO ZLD Bele krajine

Izbirno tekmovanje ZLD Posavja v lovski kombinaciji 2013

Kot vsa leta doslej smo tudi letos organizirali strelsko ligo v lovski kombinaciji, ki je bila tudi izbirna za državno prvenstvo. Ob izteku svojega že drugega mandata kot

Ekipno – kombinacija

1. LD PIŠECE	1095 + (1071) + 1083 + 1121 = 3299
2. LD VIDEM	(1051) + 1103 + 1082 + 1096 = 3281
3. LD ZABUKOVJE I.	1065 + 1082 + (1055) + 1085 = 3232

Ekipno MK-puška

1. LD PIŠECE	539 + 551 + (535) + 553 = 1643
2. LD VIDEM	535 + 551 + 546 + (528) = 1632
3. LD ZABUKOVJE I.	(513) + 526 + 515 + 529 = 1570

Ekipno – golobi

1. LD PIŠECE	139 + (130) + 137 + 142 = 418
2. LD ZABUKOVJE I.	138 + 139 + (135) + 139 = 416
3. LD VIDEM	(129) + 138 + 134 + 142 = 414

Posamezno – kombinacija

1. BOŠTJAN LIPAR	374 + (373) + 384 + 387 = 1145
2. JOŽE ŠTEFANČIČ	(360) + 378 + 374 + 371 = 1123
3. DAMJAN ROŽMAN	(363) + 369 + 374 + 376 = 1119

POSAMEZNO – MK-puška

1. JOŽE ŠTEFANČIČ	193 + 194 + 194 + (187) = 581
2. BOŠTJAN LIPAR	190 + 193 + (188) + 191 = 574
3. MARJAN IMPERL	184 + 187 + 184 + (184) = 555

Posamezno – golobi

1. DAMJAN ROŽMAN	(47) + 47 + 49 + 49 = 145
2. BOŠTJAN LIPAR	46 + (45) + 49 + 49 = 144
3. SREČKO KRAJNC	46 + 49 + (45) + 48 = 143

Na strelišču LD Zabukovje (leži okrog 800 m visoko) so bile temperature bolj zimske kot poletne, saj je na obeh tekmah deževalo, jutranje temperature so se gibale okrog 6, dnevne pa 12 stopinj Celzija. Ne glede, kakšno je bilo vreme, pa so bili rezultati zelo dobri. V ligi je sodelovalo dvanajst ekip oziroma 34 strelcev. Objavljamo rezultate le najboljših po posameznih kategorijah (op. – rezultati v oklepaju se ne štejejo).

Damjan Rožman,
predsednik Komisije za strelstvo
ZLD Posavje

Letošnji junaki Dobrave

V počastitev letošnjega dneva državnosti je bilo na strelišču **LD Dobrava** tradicionalno tekmovanje v streljanju na glinaste golobe. V ekipni konkurenci so slavili člani **Strelskega društva Vitomarci** pred **Lovsko družino Negova** in domačini iz Dobrave. V pokalnem tekmovanju za pokal

Junaki strelskega tekmovanja Dobrava 2013

LD Dobrava ob dnevu državnosti je zmagal **Gabrijel Vučko** iz Apač pred **Tadejem Kostanjevcem** in **Slavkom Gorencem**, oba iz Vitomarcev. V posebnem pokalnem tekmovanju za veterane je slavil **Danijel Marhold** iz Kungote pred **Brankom Fidlerjem** iz Šmartnega na Pohorju in **Andrejem Marholdom** iz Kungote. V nagradnem tekmovanju je prepričljivo zmagal **Tadej Kostanjevec** iz Vitomarcev pred klubskimi tovariši **Slavkom Gorencem**, **Milošem Kocbekom** iz Oseka, **Danijem Marholdom** in **Andrejem Marholdom**, oba iz Kungote. Med gostitelji je bil najboljši **Vinko Kocuvan**, ki je osvojil 11. mesto, **Vlado Šteinfelser** je bil 12., **Ivan Turčin** 14. in **Jure Toš** 16.

M. T.

Posavska tekma na glinaste golobe

V nedeljo, 23. 6. 2013, je LD Sevnica organizirala Posavsko tekmo v streljanju na glinaste golobe. Pod budnim očesom strelskega sodnika **Petra Verstovška** in **Franca Pavloviča st.** je tekma ves dan potekala v napetem tekmovalnem vzdušju. Strelci so bili odlični in so kljub prekinitvi zaradi nevihte nemalokrat zadeli vse razpoložljive golobe. Rezultati so bili znani šele zvečer, ko smo se že podprli s čevapčiči, kotleti in golažem.

Ekipno je zmagala **LD Kapele**, drugo mesto so zasedli člani ekipe **LD Globoko**, tretji pa so bili člani ekipe **LD Zabukovje**.

V posamični konkurenci je zmagal **Jernej Suša** iz LD Artiče, drugo mesto je osvojil **Mitja Zidanič** iz LD Globoko, tretje pa si je pristreljal **Boštjan Pompe** iz LD Loka.

Vsem najboljšim je pokale in

Foto: T. Košar

Z junijske strelske tekme na strelišču LD Sevnica

Izročanje pokala in praktične nagrade najboljšemu strelcu Jerneju Suši iz LD Artiče

praktične nagrade izročil referent za strelstvo LD Sevnica **Stanislav Ameršek**, ki se je vsem tekmovalcem in obiskovalcem zahvalil za udeležbo in tekmovanje sklenil z vabilom na ponovno tekmo v jeseni.

Tanja Košar

Posavska strelska liga veteranov in super veteranov

Kot vsa leta doslej smo tudi letos organizirali izborno ligo strelcev - veteranov in superveteranov za državno prvenstvo. Ligo smo organizirali na dveh streliščih, in sicer v LD Raka in LD Studenec - Veliki trn. Slabšim rezultatom je botrovalo slabo vreme na drugi finalni tekmi. Obe LD sta se kar najbolje potrudili pri pripravi tekme, poskrbeli pa so tudi, da naši želodčki niso bili prazni. Vsa strelišča so bila pripravljena

Rezultati

VETERANI – KOMBINACIJA:

1. Jože Koritnik 182 + 171 = 353
2. Bojan Podgoršek 167 + 170 = 337
3. Ivan Černelič 172 + 164 = 336

VETERANI – GOLOBI:

1. Jože Koritnik 23 + 19 = 42
2. Ivan Černelič 21 + 18 = 39
3. Bojan Podgoršek 18 + 19 = 37

VETERANI – MK:

1. Bojan Podgoršek 95 + 94 = 189
2. Jože Koritnik 90 + 95 = 185
3. Ivan Černelič 88 + 92 = 180

SUPERVETERANI – KOMBINACIJA:

1. Miljan Zidanič 182 + 177 = 359
2. Pavel Kmet 170 + 155 = 325
3. Franc Pavlovič 152 + 166 = 318

SUPERVETERANI – GOLOBI:

1. Miljan Zidanič 22 + 22 + 23 = 67
2. Pavel Kmet 22 + 16 + 22 = 60
3. Franc Pavlovič 16 + 17 + 23 = 56

SUPERVETERANI – MK:

1. Franc Pavlovič 88 + 97 + 92 = 277
2. Miljan Zidanič 94 + 89 + 93 = 276
3. Martin Kerin 86 + 94 + 88 = 268

Damjan Rožman,
predsednik Komisije za strelstvo
ZLD Posavja

Foto: D. Rožman

Najboljši strelci Posavske lige 2013

po določilih strelskega pravilnika, še posebno pa bi rad poudaril urejenost strelišča z MK-puško LD Studenec - Veliki trn za streljanje, ki smo ga kljub slabemu vremenu vsi prisotni občudovali in pohvalili. Tako urejenega strelišča nimamo nikjer v posavski zvezi. Zahvala za tako urejenost vsekakor velja strelskemu referentu **Bojanu Starcu**. Letos je bila udeležba v ligi nekoliko manjša kot prejšnja leta.

Dobro urejeno strelišče za streljanje z MK-puško imajo v LD Studenec - Veliki trn.

Pokaži svojo lovsko izkaznico!

Nadaljujemo z objavljanjem podjetij, ki so z LZS sklenila pogodbo, na podlagi katere bodo vsakemu članu LZS, ob predložitvi veljavne lovске izkaznice, omogočili nakup lovskih potrebščin in opreme (oz. uslug) z določenim popustom. Na tej strani bomo objavljali vsa nova **podjetja s sklenjeno pogodbo**, s spiska pa opuščali nekatera podjetja, ki so to storila že pred časom. Popoln spisek vseh podjetij je vsakomur dostopen na spletnih straneh LZS: <http://www.lovska-zveza.si>.

Popust naj ne bi bil manjši od 5 %, v Lovcu pa bomo objavljali spisek 25–30 zadnjih podjetij, ki so **pogodbo o sodelovanju** z 10 % ali višjim popustom za naše člane podpisala v zadnjem času. Prodajna mesta teh podjetij bodo označena z nalepko, ki jo vidite na fotografiji.

Ker želimo v akcijo pritegniti čim več podjetij, prosimo vse naše člane, da na elektronski naslov lzs@lovska-zveza.si sporočite imena novih podjetij, ki bi jih zanimala sklenitev take pogodbe.

Želimo si, da nam naša lovška izkaznica na tak način omogoči neposreden prihranek pri nakupih!

LZS

Stanje: 14. 10. 2013

POGODBE ZA POPUSTE

Podjetje	blago in storitve	% popusta
GOSTILNA AJDA, David Žunko, s. p., Ptujška c. 14, Gornja Radgona	Malice, kosila, jedi po naročilu, popust za skupine, nočitve in pijače	10
EUROSAN, d. o. o., Nove Fužine 49, LJUBLJANA	Popust za gotovino na vse blago - popusti se ne seštevajo	10
GORNIK, Mojca Mohorič, s. p., Gorenja vas - Reteče 36, Škofja Loka	Aktivno perilo, hlače, jakne, puloverji, jope, flisi, srjace in dodatki GORNIK	10
DOGMANIA, d. o. o., Bojanji Vrh 22, 1295 Ivančna Gorica	Oprema	15
	Kozmetika in insekticidi	12
	Hrana in poslastice	10
DB vrata, okna, zimski vrtovi, Damjan Brajnik, s. p., Nasipna ul. 2a, Benedikt	Notranja vrata	10
	PVC, ALU, LES – okna, vrata, zimski vrtovi, senčila	5
Frizerski salon Tina, Kraševac Martina, s. p., Tomišelj 1, 1292 Ig	Striženje las	5
LUR, Poslovno svetovanje, d. o. o., Peričeva 21, Ljubljana	Računovodske storitve, poslovno-svetovalne storitve	20
	Implementacija in podpora pri uporabi programa Pantheon	20
BIFE KREVS, Tomaž Krevs, s. p., Podgorska cesta 103, 2380 Slovenj Gradec	Pijača	10
JUPITRA, poslovni inženiring, d. o. o., Motnica 7a, 1236 Trzin	Izdelki za filtriranje vode v spletni trgovini www.moja-voda.si	10
	Rezervni deli za izdelke (filtrni vložki)	8
KONFIN, d. o. o., Ljubljanska 76, 1230 Domžale	Geodetske storitve	15
DJ STANE - STANE ČRVIČ, s. p., Bratuževa ulica 14, 5290 Šempeter	Vsa hrana in oprema za pse, razen znamk ORIEN ACANA IN K9JULIIS, za plačilo v gotovini	10
TRGOVINA ZA MALE ŽIVALI FENIX v Tolminu in Novi Gorici		
USLUGA NOVO MESTO, d. o. o., Tržaška 10, 8000 Novo mesto	Kemično čiščenje, pranje in šiviljska popravila vseh lovskih oblačil in pripomočkov	10
VTE, d. o. o., Gradnikove brigade 4, 1000 Ljubljana	Izdelki blagovne znamke Voodoo Tactical	10
	Olight svetilke z dodatki	5
POT USPEHA, izobraževanje Željko Hohnjec, s. p., Občice 25, Dolenjske Toplice	Odvajanje od kajenja in alkohola in drugih odvisnosti	15
GRAD-ART, d. o. o., Podmilščakova 11, 1000 Ljubljana	Projektiranje novogradenj, rekonstrukcij in sanacij objektov	15
	Svetovanje, nadzor in inženiring v gradnji	10
GARMIN, d. o. o., Poslovna cona A 22, 4208 Šenčur	GARMIN ASTRO 320-DC 40 IN GARMIN DC-40 - ASTRO 220, 320	10
KARBO - Renata Kerec, s. p., Partizanska cesta 35, 2230 Lenart	Krovska in kleparska dela - prekrivanje streh in izdelava fasad s paneli	10
	Vsa gradbena in tesarska dela ter dobava in montaža stavbnega pohištva	10
VETERINARSKA POSTAJA BRESTANICA, d. o. o., Šolska cesta 15, 8280 Brestanica	Storitve v ambulanti	10
	Pregled in tetoviranje rodovniških legel ob cepljenju, mikročipiranju in registraciji	10
	Hrana za pse	5
PAMI, d. o. o., Nova Gorica, Vipavska cesta 50, Nova Gorica	Prodajni program PLANIKA TREKKING	10
DeCARNIS, d. o. o., Vipavska cesta 12, Nova Gorica	Pasja hrana adult, light, puppy in stone cricks plus	10
WEBO, d. o. o., Dragomelj 84, Domžale	HAIX lovski in gozdarski čevlji, HOLIK rokavice	10
	LED LENSER svetilke	5
ŠOLA VOŽNJE POGORELEC, Josip Pogorelec, s. p., Lendavske gorice 429/a LENDAVA	Vozniški izpit kategorij A in B	20
	Varno delo s traktorjem kat. F in trening varne vožnje	15
MIZARSTVO PRELOG, s. p., Sela pri Polskavi 51, 2331 Pragersko	Gradnja objektov na ključ in izdelava lesenih nadstreškov za avtomobile	10
	Adaptacije	8
	Izdelava sistemov KNAUF	5
MOJ VET, klinika za male živali, d. o. o., Celovška cesta 258, 1000 Ljubljana	Popust na maloprodajne cene storitev po veljavnem ceniku	15
BORIS TERČIČ, s. p., Mehanika in keramika, Zagomila 1, 5210 Deskle	Servis in popravila traktorjev	15
	Storitve s kmetijsko in gozdno mehanizacijo	10
	Olja in rezervni deli za traktorje	5
SILVAPRODUKT, d. o. o., Dolenjska cesta 42, 1000 Ljubljana	Silvanolin	15
KOMPAS HOTELI BLEDE, d. d., Cankarjeva 2, Bled	Nočitev z zajtrkom /redna dnevna cena	10
TAXI CENTER, Anna Majnik, s. p., Kromberk, Pod Škabrinelom 16, Nova Gorica	Avto taksi prevozi	20
VENERA SHOP, d. o. o., Zg. Jezersko 82, 4206 Zgornje Jezersko	Vsi izdelki v redni ponudbi v vseh trgovinah v Sloveniji	10
AVTO B, Domen Benedik, s. p., Studeno 2, 4228 Železniki	Pnevmatike Michelin, Kleber, BFGoodrich	44
	Avtomehانيčne in vulkanizerske storitve ter optična nastavitve podvozja	10
VALDEK, d. o. o., Salon pohištva, Movže 37, 2382 Mislinja	Jogi vzmetnice in omarice za čevlje	10
	Kuhinje, sedežne garniture, regali, spalnice, gard. omare, mize, stoli, otroške sobe	5

Franc Ojsteršek se je rodil 13. 1. 1934 v Koprivnici in praznuje častitljivi jubilej – 80 let.

Rodil se je v lepih gričevnatih krajih, kjer je svet valovit, le bližnja

kraja Mrčna Sela in Reštanj sta hribovita. Koprivniški potok izvira pod Vetrnikom in je naravna meja na vzhodu proti Podsredi. Tod je Franc preživel otroštvo, pozneje pa trdo delal v Rudniku Senovo, kjer je bil zaposlen polnih 42 let. Z ženo Marijo sta si uredila dom in družino, lovski tradiciji pa zdaj sledita že sin in vnuk.

Franc je postal lovec leta 1960 v LD Podsreda, k čemur ga je spodbudila ljubezen do divjadi in narave. Lovski izpit je opravil leta 1963. V letih od 1965 do 1971 je bil gospodar LD, od leta 1970 do 1975 pa član disciplinske komisije. Aktivno je sodeloval pri gradnji vseh treh lovskih koč LD Podsreda, za kar je prejel tudi zaslužno priznanje lovske družine. Po vsem lovišču je gradil lovske preže, poznal in vzdrževal je vse lovske steze ter jih redno čistil. V svojem delu v lovstvu je v ospredje vedno postavljala skrb za divjad, ohranjanje njenega naravnega življenjskega prostora in ustrezen odstrel. Tako je pomembno pripomogel k zdajšnji zgledni urejenosti lovišča LD Podsreda. Bil je mentor mnogim pripravnikom in jim s svojim bogatim znanjem precej olajšal opravljanje lovskega izpita. Za svoje zavzeto delo v lovstvu je prejel znak LZS za lovske zasluge in znak za lovske zasluge S-K ZLD – Celje.

Franc je po naravi vesel in dober človek, vedno pripravljen pomagati vsakomur, še posebno pa solovcu in z osebnim zgledom in znanjem širiti lovsko tovarštvo in sožitje med člani lovske bratovščine. Med nami ima pomembno mesto tudi kot velik ljubitelj lovskih psov in kinolog.

Ob tvojem visokem jubileju, dragi Franc, ti iskreno čestitam. Prisrčna hvala za vse, kar si storil za nas lovce in v dobro lovske organizacije ter divjadi. Tvoje delo nam bo še naprej vodilo na nadaljnji poti. Še dolgo ostani zdrav in pogosto zahajaj med svoje lovske tovariše!

LD Podsreda – Z. Z.
V Podsredi, 5. 9. 2013

Kristina Lazarini Stupica, ki jo vsi kličemo Kiti.

Rodila se je 11. 4. 1943 v Bohinjski Bistrici očetu Francu baronu Lazariniju in mami Ivanki. Oče je bil gozdarski inženir in skrbnik škofovskih gozdov v Bohinju, na Bledu in Pokljuki. Bil pa je tudi strasten lovec in ljubitelj narave (lovsko strast je podedoval po svojem očetu, stricah in tetah). Kruta povojna usoda nekaterih iz slovenskih plemiških družin ji je nenadoma iztrgala očeta, zato je morala sama skrbeti za majhna šoloobvezna otroka. Svoje nadaljnje otroštvo je Kristina preživljala na Blanci, kjer je mama službovala kot učiteljica. To so bila njena najlepša leta, saj so bila tesno

povezana z naravo in divjimi živalmi. Po končanem četrtem letu osnovne šole so se preselili v Ljubljano, kjer je Kiti končala gimnazijo in šolanje na učiteljski. Kot mlada učiteljica je študirala ob delu in diplomirala na Pedagoški akademiji. Nato se je poročila in rodila dve hčerki. Najprej je poučevala na Brezovici, nato pa na dveh osnovnih šolah v Ljubljani, kjer se je tudi upokojila.

Leta 1982 se je Kiti skupaj z možem dr. Igorjem Stupico odločila, da se bo pridružila lovcem, kar je bila že dolga leta njena tiha želja. Oba so toplo sprejeli v članstvo nekdanje LD Vič, kjer sta opravila pripravništvo in leta 1989 opravila lovski izpit.

Kristina je bila vseskozi delavna in poštvena članica, saj je kar osem let, že v času pripravništva, za LD Vič vestno opravljala tudi tajniške naloge, ki jih je pozneje nadaljevala tudi kot članica UO LD Vič v letih 1982 do 1995, redno pa se je udeleževala tudi vseh delovnih akcij.

Po denacionalizaciji, ko so njeni družini vrnilo grad Šmlednik v Valburgi, sta leta 1993 z možem zamenjala članstvo in se prepisala v LD Šmarna gora in nato lovila v gozdovih, po katerih so lovili že njeni predniki. Toda, kot odkrito pove, čeprav so ju tudi tam lepo in tovariško sprejeli, ju je kmalu začelo vleči nazaj v lovišče Ljubljanskega barja. Že leta 2001 sta se vrnila v LD Vič, kjer so ju brez obotavljanja vzeli nazaj in kjer je bila Kiti takoj spet izvoljena za tajnico (2001–2005). Skupaj je v tej LD opravljala tajniško funkcijo kar štirinajst let, vse do združitve v skupno LD Brezovica (2005). Za poštveno delo v lovstvu je bila Kristina odlikovana z LZS znakom za zasluge. In kot je v smehu rekla jubilarica: »Svojo službeno pot sem začela na Brezovici in verjetno mi je usojeno, da bom prav tu končala tudi moje lovsko kariero.«

Spoštovani jubilarici, ki je zaradi svoje izjemne odprtosti, skromnosti, dobrosrčnosti in delavnosti povsod izjemno priljubljena in spoštovana, lovski tovariši ob jubileju iskreno želimo vse najboljše, predvsem pa še naprej zdravja in dober pogled!

LD Brezovica – B. L.

Člani LD Hum Celje imamo navado, da na vsakem mesečnem lovskem posvetu v naši koči nazdravimo vsem članom, ki so praznovali svoj osebni praznik v tekočem mesecu. Še posebno smo pozorni do tistih, ki praznujejo okrogle obletnice in dolgoletno članstvo ter nesebično delo v lovski organizaciji. Maja smo tako z veseljem nazdravili našemu dolgoletnemu članu, zdaj že častnemu članu **Tonetu Jurešu** ob njegovi 90-letnici.

Tonetova pokončna drža in čvrsto telo ne kaže, da bi se približal tako častitljivim letom. Še lani smo bili presenečeni, kako je ob pristrelitvi risanice izpolnil pogoje za uspešen lov. V šali bi lahko dejali, da takšnih ne delajo več.

Tone Jureš se je rodil 30. maja 1923. leta v Križevcih pri Ljutomeru. Po osnovni šoli je nadaljeval študij in končal višjo agronomsko šolo v Mariboru. Poklicna pot ga je iz domačega okolja, kjer je bil že aktiven član pri LZ Ptuj do leta 1960, vodila

v Celje, kjer se je takoj vključil v LD Hum – Celje pod okriljem takratne ZLD Celje. V LD je našel nove prijatelje, lovske tovariše in stanovske kolege, s katerimi je uspešno sodeloval pri gradnji in prenovi lovske koč, s svojim bogatim znanjem in izkušnjami pa je pomembno vplival na miselnost vseh, ki so sprejemali odgovornost za divjad in varstvo naravnega okolja, mestne in primestne LD.

Po preimenovanju LZ Celje (1984) v Savinjsko-Kozjansko ZLD – Celje je nadaljeval aktivno delo na zvezi in kot član UO sprejel in opravljal več funkcij predsednika raznih komisij. Uspešen in dolgoleten mandat je imel tudi kot mentor mladim bodočim lovcem, razsoden in pošten je bil pri odločitvah v LD, zato mu je bilo zaupano vodenje LD v treh mandatnih obdobjih: od leta 1970 do 1978 in od leta 1986 do 1990. Kot starešina nam je večkrat zaupal svoje življenjske poti: od prvega spoznanja in izkušnje z lovom v LD Podlehnik

od leta 1949 do 1960, kjer je bil tudi starešina v sedemletnem mandatu, pa o vojni vihari in mobilizaciji v nemško vojsko, kjer je bil ranjen, in kako je v tedanjem mariborskem zaporu navezal stike z aktivisti NOB.

Sposobnosti, ki izhajajo iz dolgoletne prakse v kmetijstvu, in dolgoletno mesto direktorja je bilo dobrodošlo tudi pri vodenju LD in sodelovanju v različnih odborih SK ZLD – Celje.

Za vztrajno in nesebično dolgoletno delo je bil Jureš odlikovan z znakom LZS za lovske zasluge ter z redoma III. in II. stopnje, območna LZ pa ga je odlikovala z zlatim znakom in priznanjem. Tudi matična LD Hum, katere član je že 53 let, mu je ob njegovih okroglih jubilejih izkazovala pozornost in mu podelila več družinskih priznanj.

Spoštovani tovariši Tone, vsi ti želimo, da bi ti trden korak in zdravo srce omogočala še mnogo let hoje po tvojih bogatih lovskih stezah!

LD Hum Celje – S. P.

V TEM MESECU PRAZNUJEJO* SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

90-letnico

Vid Drobnič, LD Dobruča
Jožef Kašca, LD Soča
Venceslav Koren, LD Drežnica
Marjan Krevh, LD Golavabuka
Karl Žigart, LD Radlje

85-letnico

Dragotin Aberšek, LD Šentvid pri Stični
Anton Jereb, LD Jezersko
Miha Klajnšek, LD Šmarje pri Jelšah
Tone Kropušek – Došen, LD Pobrežje
Miklavž Herman Lunder, LD Gorenja vas
Franc Lužar, LD Velike Lašče
Jožef Petelinč st., LD Dobova
Franc Repar, LD Brestanica
Kristijan Andrej Robič, LD Kranjska Gora
Martin Sorčan, LD Šentjur
Janko Šabec, LD Hrenovice
Leopold Štefanec, LD Cankova
Franc Šuc, LD Udenboršt
Martin Žalik, LD Predgrad

80-letnico

Janez Balanč, LD Jošt, Kranj
Ivan Breg, LD Duplek
Franc Carl, LD Idrija
Franc Carli, LD Volče
Rafael Černic, LD Gorica
Ivan Koklec, LD Kočevje
Ivan Kopusar, LD Dravinja, Majšperk
Ivan Krapež, LD Kozje Stena
Andrej Kregar, LD Stahovica
Marijan Majcen, LD Gorenja vas
Alojz Petelinč, LD Dobova
Slavko Rupnik st., LD Rovtve
Ugo Terčič, LD Dekani
Stanislav Tertinek, LD Kapla

75-letnico

Martin Bele, LD Trdinov Vrh
Ernest Bivic, LD Šenčur
Stanko Bukovec, LD Mirna

Ivan Čegovnik, LD Strojna, Ravne na Koroškem
Jožef Gržina, LD Rižana
Franc Hribar, LD Trnovo
Franc Imperl, LD Zabukovje
Franc Jelenc, LD Selca
Peter Kemperle, LD Podbrdo
Franc Kenda, LD Volče
Andrej Koščak, LD Krka
Jožef Kovač, LD Bakovci, Lipovci
Janez Lahovič, LD Kapele
Janez Lesjak, LD Koprivna, Topla
Ivan Lončar st., LD Cerknica
Milan Modic, LD Cajnarje
Andrej Perdiš, LD Tolmin
Adam Simetinger, LD Pogorelec
Franc Sušelj, LD Prestranek
Henrik Šrok, LD Pesnica, Jarenina
Vida Suštaršič, LD Rakitna
Mihael Vrhnuc, LD Selca
Vekoslav Zajc, LD Jelovica, Ribno
Franc Zelenko, LD Grosuplje

70-letnico

Jože Anderluh, LD Log Šentvid pri Grobelnem
Zarko Bratina, LD Hubelj
Jožef Butala st., LD Črnomelj
Vincenc Cafuta, LD Leskovec v Halozah
Andrej Ciber, LD Ig
Peter Deleja, LD Rečica ob Savinji
Jožef Andrej Guzelj, LD Bled
Franc Habe, LD Domžale
Karel Hafner, LD Bistra
Drago Irt, LD Toplice
Jože Jurečič, LD Tomišelj
Andrej Komac, LD Čezsoča
Andrej Korenc, LD Hotedršica
Ernest Mlakar, LD Žiri
Jožef Pate, LD Mirna Peč
Franc Prapotnik, LD Ormož
Srečko Prem, LD Trnovski gozd
Ivan Strle, LD Tomišelj
Franc Štrnad, LD Krško
Franc Šegovc, LD Bukovje, Otiški Vrh
Aldo Ugrin, LD Istra, Gračišče
Anton Zalar, LD Cajnarje
Jože Zgonc, LD Dobrepolje

Vsem jubilarantom iskrene čestitke!

* Po podatkih iz LISJAK-a.

OBVEŠTILO

Vse dopisnike LD oziroma ZLD/LZ obveščamo, da nam morajo vse **zapiso o jubilanth** (pa tudi o umrlih) obvezno poslati **pravočasno** tudi v **elektronski obliki** (zapis v Wordu in fotografijo v jpg) na naš e-naslov. **Originalne fotografije in uradni dopis** (z žigom in podpisom odg. osebe LD) pa pošljite z **navadno pošto**.

Zapisov, ki ne bodo prispeli tudi v elektronski obliki, ne bomo obravnavali. Prav tako pazite, da ne boste prekoračili 5-mesečnega skrajnega roka za oddajo zapisa v uredništvu.

Natančna navodila o objavljanju tovrstnih zapisov so bila zad-njič objavljena v Lovcu, 6/2012, str. 351, zato si jih natančno preberite, preden odpošljete zapise.

Uredništvo

Kapelica sv. Huberta na Očetovem griču v Grižah nad Godovičem

Hubertova maša je daritev, porojena iz hvaležnosti, da nam je dano zavedati se sebe v stvarstvu; da nam je dano živeti z Naravo, po njenih nenapisanih zakonih in po svoji vesti.

Daritve so opravljala že najstarejša ljudstva, od svetopisemskih bratov Kajna in Abla naprej. Spreminjala so se imena bogov in boginj, glavni namen daritve je ostal enak.

S širjenjem krščanstva so si posamezni stanovi izbrali svoje svetnike, zavetnike ali t. i. patrone, posrednike med njimi in Bogom. K njim so se obračali, se z njimi pogovarjali in jim zaupali. Tako gasilci iščejo pomoč pri sv. Florjanu, živinorejci se zatekajo v zavetje k sv. Antonu, lovci pa imamo že 1000 let za svojega patrona sv. Huberta.

Hubertovo mašo je vpeljalo plemstvo v srednjem veku, darovali so jo pred večjimi lovi. Sredi devetnajstega stoletja so do pravice do lova prišli tudi kmetje in posamezni lovski klubi so Hubertovo mašo imeli enkrat na leto, navadno pred jesenskimi lovi, dostikrat **3. novembra**, ko goduje sv. Hubert. Ta navada je na Primorskem živela do nasilne priključitve Primorske k fašistični Italiji, ponovno pa je zaživela po osamosvojitvi Slovenije.

Narobe bi bilo misliti, da je to običaj samo vernih lovcev; za svojega ga štejejo tudi tisti lovci, ki cenimo naše bogato kulturno in duhovno izročilo sploh.

Lovci **LD Javornik** z Idrijskega lovske maše organiziramo že dve desetletji, zdaj v tem zdaj na drugem koncu našega lovišča. Zberemo se lovci in lastniki zemljišč in na ta dan pozabimo na morebitna nasprotja ...

In še nekaj je, kar je morebiti posebnost lovskih maš v naši LD. Vsako leto se zberemo ob drugem znamenju in vsakokrat skušamo zbrati drobce spominjanj o tistem, o čemer nemo priča znamenje. Tako obujamo svojo preteklost in – če hočemo ali ne –, razmišljamo o tujih in o svojem življenju; o svojih in o dejanjih drugih ...

Oj, ta naša znamenja! Vseposod naletimo nanje: na brezpotjih; ob že pozabljenih in na novo shojenih stezah; ob cestah in poteh iz našega in minulega časa; v mračnem gozdu in na odprtem svetu;

Vse foto: M. M. krožek, Šolski center Nova Gorica

Kamnite in z grmovjem zaraščene griže v Grižah so postale zeleni pašniki ...

sredi širnih dolin in prostranih bregov; na dnu temnih vrtač in na zračnih vrhah. S križem ali zvezdo zaznamovana: ki so še tu in zdaj; ki jih ni več ne tod ne drugod; ki brlijo le še v spominu najstarejših ali še tam ne več ...

Na meji tega in onega sveta se pretaka, presiha in spet vznikata gostota življenja in smrti; v večnosti prostora in časa pušča svojo sled ... Zakaj zgodbe, ki jih znamenja skrivajo v sebi, so največkrat tragične. V njih je srž človekove človeške biti: krčevita zavestna in podzavestna želja, da bi za sabo pustili sled na tem svetu; strah pred neznanim, pred onostranstvom; streznjenje in kesanje; hvaležnost Bogu in zahvala za milost in srečo, ki kdaj pa kdaj doletita človeka. Hkrati pa je v znamenjih podzavestno in zavestno ljudsko hrepenenje po lepoti ...

Letos je bila v naši LD Hubertova maša ob na novo postavljeni kapelici v revirju Godovič na Očetovem griču v Grižah. Na svojem svetu jo je postavil lovec **Jurij Žgavec**, 1. septembra pa jo je blagoslovil upokojeni koprski škof **Metod Pirih**, ki je ob pomoči kar šestih duhovnikov Hubertovo mašo tudi daroval. Poleg lovcev iz domače LD in še drugih od blizu in daleč se je na Očetovem griču zbralo več stotnih ljudi. Pri obredu so sodelovali Idrijski rogisti, Godoviški oktet ter LPZ Zlatorog z Vipavskega.

In – kaj nam pripoveduje na novo postavljena kapelica svetega Huberta v Grižah, na Očetovem griču? O življenju in smrti, o žalosti in o veselju. In o trdem ruvanju človeka s kamnom ...

Pred več kot sto leti je griže v Grižah kupil **Anton Bolčina** z Gore, s Kovka nad Vipavsko dolino ga je življenje zaneslo sem. S seboj je prinesel tudi ime in pri hiši se je reklo Pri Bolčinu. Ko je ostarel, si je izgovoril stanovanje v domači hiši, hrano do smrti – in grič nad domačijo! Tako so skalnate in z grmovjem porasle griže dobile svoje ime ...

In zakaj je Jurij, potomec Antonovih potomcev, kapelico postavil prav na Očetovem griču? Štirje bratje so bili: **Milan, Branko, Marjan** in **Jurij**. Bili so, zdaj so še trije ... Marjan, najmlajši, je odhajal k vojakom, v Titovo

gardo. Dol pod domačijo, ob glavni cesti, je ob slovesu vsem podal roko in rekel: »Srečno, pa ne za večno!« A zgodilo se je, da so Marjana pripeljali nazaj v zapečateni »trugi«. Takrat so Žgavcem pokala srca in pokalo in trgalo se je tudi v kamnitem srcu Očetovega griča ...

Mojster Branko Vegelj iz Petkovca pri Rovtah ga je izrezljal.

Potlej je v Žgavcih vzknila in klila misel: postavimo kapelico, posvečeno pokojnemu Marjanu! Kje naj stoji? kateremu svetniku jo ponudimo za domovanje?

Pred dobrimi tridesetimi leti je Jurij v Grižah začel grižam na Očetovem griču spreminjati podobo. Naj Griže ne bodo več le griže, naj postanejo rodovitna zemlja! Sotovariši lovci so mu

Jurij Žgavec – s kamnom na Očetovem griču se meni kot z bratom.

pomagali – iz zemlje so pobirali s stroji izruvano kamenje, preden je Jurij deviško prst, ki še nikoli ni rodila, posejal. In v letu 2011, ko so lovci po delu posedli po Očetovem griču, je med njimi zatelela misel, ne da bi vedeli zanjo. In je bilo na glas izrečeno: »Tu bi postavili križ in ob njem imeli lovsko mašo!« Misel se je ugnez-

Kot nevesta ozaljšana kapelica čaka na blagoslov ...

dila v Juriju, rasla je, se razraščala in lani so se lotili dela. Kamen z Očetovega griča je polagoma svojo kamnito dušo oblikoval v kapelico svetega Huberta ...

Kdo so, ki so svoje znanje in ljubezen vtkali vanjo? Največ zaslug ima **Ivan Rupnik** iz Črnega Vrha, človek s sedmimi poklici, ki zna vse. On je njen mojster: načrtovalec njene podobe in graditelj. Kip lovskega zavetnika svetega Huberta, ki mu je kapelica namenjena za varno zavetje, je izdeljal **Branko Vegelj**, iz Petkovca pri Rovtahn. Uliti zvon, ki nas bo pozdravljajal na Očetovem griču, je Jurij kupil pri starinarju – bogve od kod in kje je čakal, da tu nanovo zapoje ...

Tako bo sveti Hubert z Očetovega griča odslej bdela nad našo edino naravo, nad našo divjadjo in tudi nad nami – lovci, ki se združujemo v zeleno bratovščino!

Franc Černigoj

Bratovščina – kako mogoča beseda! Že slišane besede škofa Piriha iz pridige na Očetovem griču to potrjujejo. Navajam jih le smiselno: »Lovske obleke so za vse lovce enake – naj bo delavec iz stroja ali uradnik; najsi bo kmet ali direktor; učitelj, voznik tovornjaka ali duhovnik – vsi so v zeleno oblečeni, med seboj se tikajo in vsi jedo iz iste gahrbtnika ...«

F. Č.

David Černuta, pobudnik lovskega slikarskega srečanja, med ustvarjanjem

Prvi lovski slikarski ekstempore in Lovski večer LD Železniki

Že nekaj let **Lovska družina Železniki** v sklopu *Čipkarskih dnevov* v Železnikih prireja *Lovski večer*. Lovska družina poskrbi za krajši kulturni program, lovsko razstavo in seveda okusen divjačinski golaž. Letos smo si zadali še posebno zanimivo nalogo.

Že februarja smo v Železnikih sklicali sestanek lovskega slikarstva z namenom, da v juniju organiziramo prvi **slovenski lovski ekstempore**. Glavni pobudnik je bil

kjer nas je pričakal lovec **Tomaž** in nam postregel z zajtrkom. Slikarji so prejeli spominske

Lovci - slikarji s svojimi izdelki po končanem junijskem ekstemporu v Železnikih

Toni Sveršina: Na Klomu

David Černuta, k organizaciji pa sta se pridružila tudi **Igor Fortuna** in **Marijan Likar**. A bolj kot se je bližal 15. junij, datum dogodka, bolj je vreme kazalo svoje nenavadne pomladne obraze in nam povzročalo skrbi. Končno so se vremena zjasnila in sobotno jutro je bilo kot ustvarjeno za potepanje v naravi. Po jutranjem zboru v lovskem domu v Železnikih se je karavana odpeljala na Jelovico h gozdarskim kočam na Mosteh,

majice in slikarske palete, nato so sledile priprave na slikanje. Najprej smo razdelili zemljevide, da se udeleženci slučajno ne bi izgubili v prostranstvih Jelovice, nato smo žigosali platna in risalne papirje, potem pa odšli na lov za motivi. Nekateri so si takoj izbrali za objekt visokogorsko šotno mokrišče Ledine, kjer so bile v hladu potoka res najboljše razmere za slikanje. S preostalimi smo se odpeljali višje proti

Ratitovcu, iskali razglede proti Triglavu, obiskali planino Klom in dolino Jesenovca.

Naposed so bili vsi slikarji nameščeni, a so prišli še zamudniki, ki so se prav tako najprej okrepčali in se nato za drugimi postavili na slikarska stojišča. Dan je bil vroč, zato nismo želeli, da bi se slikanje zavleklo do poznih popoldanskih ur.

Ob 15. uri so se slikarji počasi začeli vračati s stojišč, vsak s svojim slikarskim izdelkom. Sledila je pogostitev, ob kateri smo si udeleženci in organizatorji izmenjali prenekatero lovsko in slikarsko izkušnjo. Vsi smo bili enotnega mnenja, da je bil že skrajni čas, da se lovci - slikarji končno spoznajo med seboj in da bomo tudi v prihodnje organizirali

podobna srečanja. Ob pogovoru je čas hitro mineval, pot do doma pa je bila za nekatere kar dolga. Zato je kmalu zatrobil lovski rog za zbor slikarjev, da bi si še enkrat ogledali nastala slikarska dela in naredili skupinsko fotografijo.

Prvega slikarskega lovskega ekstempora so se udeležili:

Vinko Peternelj, LD Porezen - Cerčno (ni na fotografiji), **Vinko Primožič**, LD Porezen - Cerčno, **Anton Mihelič**, LD Banja Loka - Kostel, **Bernard Pungercič**, LD Boštanj, **David Černuta**, LD Bovec, **Toni Sveršina**, LD Dole pri Litiji, **Bogdan Breznik**, LD Trebnje, in **Igor Fortuna**, LD Vače.

V času čipkarskih dni so bila dela razstavljena v sejni sobi našega lovskega doma. Po vpisni knjigi sodeč so navdušila obiskovalce; štiri dela je bilo mogoče odkupiti.

Za kulturni program lovskega večera smo izbrali nekaj, kar so obiskovalci lahko videli in slišali prvič. Že nekaj let lahko prebivalci Železnikov v jesenskih mesecih prav nad mestom zaslišijo jelenje rukanje, saj se je jelenjad povsem

približala mestu. Veličastno jelenje oglašanje v nočnih urah pri neukih ljudeh povzroča celo strah, zato je predsednik LD Železniki **Simon Tolar** predlagal, da na lovski večer povabimo oponašalce jelenjega rukanja. Na naše vabilo sta se z veseljem odzvala **Klemen Šušteršič** in **Matic Oberstar**, ki sta predstavila načine rukanja mladega jelena, starega jelena, izzivajočega jelena, jelena, ki brani svoj trop košut, in na koncu še tih jelenji ruk, ko na koncu roka jelenom že upadejo moči. Kulturni program so povezovali člani Lovskega pevskega zbora Škofja Loka, ki so presenetili z repertoarjem, ki ga tudi uho, vajeno lovskih viž in napevov, ne sliši vsak dan.

Druženje na dvorišču lovskega doma se je nadaljevalo ob projekciji videoposnetkov našega člana **Janka Koflerja** in filmov z lovsko tematiko še pozno v noč. Tudi preostale dni Čipkarskega festivala smo lovci poskrbeli za primerno pogostitev obiskovalcev na dvorišču lovskega doma, skromen izkupiček od lačnih in žejnih ust pa bo LD Železniki namenila v dobrodelne namene.

Jurij Tarfila

Jazbečja mast je uporabna

Da ne bi znanje in izkušnje domačih lekarn in ljudske medicine tonile v pozabo ...

Mnogi menijo, da je uporaba naravnih zdravilnih učinkovin v obliki čajev, mazil, obkladkov, zlasti pa pripravki iz delov živalskega telesa in podobno prej modna muha kot nekaj, s čimer lahko učinkovito blažimo ali celo odpravimo nekatere zdravstvene težave. Pogosto tudi zamahnemo, meneč, da bo ob morebitni uporabi omenjenih pripravkov to delovalo le ob pogoju, da smo pripravljene v to tudi sami verjeti. Pa je res temu tako?

Pred nedavnim sem v tujem tisku naletel na zanimiv članek z receptom za pripravo mazila iz jazbečje masti in se ob tem tudi spomnil nasveta babice, potem ko sem ob prehladu tako hudo kašljal, da nisem mogel z očetom na lov. Poslušal sem njen nasvet in kmalu za tem, ko mi je babica jazbečevo mast nanesla na prsi in zatilje, sem po krajši masaži že občutil dokajšnje olajšanje, kašelj pa tudi ni bil več tako boleč.

Koliko je med nami še takih, ki bi bili ob omenjenih težavah pripravljene upoštevati nasvet in

uporabiti pripravljeno mazilo in kako ga dobiti?

Morda vam bo prišel prav zanimiv recept iz bogate zbirke receptov strokovnjakinje **Barbare Hoflacher** iz Tirolske, ki se že vrsto let ukvarja s pripravo in izdelavo (preskušanjem) najrazličnejših mazil, tudi mazil, ki so na določen način pripravljena iz

Jazbec (*Meles meles*) do zime v podkožju nakopiči znatne količine tolšče, ki jo je s pridom uporabljala ljudska medicina.

živalskih maščob in, kot pripoveduje ljudsko izročilo, imajo tudi zdravilni učinek.

Znano je, da jazbec ob ugodni naravni prehranski ponudbi lahko v podkožje in trebušno votlino shrani celo do 7 kg zaloge maščobnega tkiva (rezervne hrane za zimo). To pomeni, da je zaloga masti predvsem na hrbtu pri nekaterih živalih lahko zelo debela. Omenjene dokajšnje količine maščobe, kadar lovci ob uplenitvi poznojesenskega jazbeca ne vidimo v tem koristne uporabne vrednosti, najpogosteje končajo na smetišču ali odvrženi nekje v gozdu.

Kemična sestava masti (tolšče) je zelo podobna vsebnosti maščob alpskega svizca in vsebuje velik delež zdravilnih protivnetnih snovi. Poleg drugih snovi in v maščobi topnih vitaminov vsebuje tudi pomemben delež linolne in linolenske kisline. Obstojnost pridobljene jazbečje masti na hladnem in temnem mestu traja dve do tri leta, vendar mora biti zaradi vsebnosti velikega deleža nenasičenih maščobnih kislin shranjena v dobro zaprti embalaži.

Uporaba jazbečje masti je mogoča že brez kakršnih koli dodatkov. Sicer jo je priporočljivo uporabljati pri prehladnih stanjih na način, da jo nanesemo na prsi, hrbet, vrat in zatilje, nato pa omenjena mesta dobro zmasiramo. Njena uporaba je priporočljiva tudi v primerih revmatičnih obolenj in poškodb kože, saj ob masaži pospešuje prekrvavitev kože.

Morda se boste celo odločili pripraviti primerno mazilo po receptu že omenjene avtorice **Barbare Hoflacher**. Recept je povzeta iz njene knjige *Tierisch starke Medizin*:

60 g drobno zmleti jazbečji masti vmešajmo peščico seseklanega svežega lovorja. Segreto zmes pri temperaturi največ 60 °C nekajkrat

premešamo in pustimo mehčati od 30 do 60 minut. V precejeno olje, ki nastane, vmešajmo 15 g lanolin anhidrida, dodajmo 15 g naravnega čebeljega voska, 7 kapljic eteričnega zelenkinega olja (ali olja gaulterije) (*Gaultheria procumbens*), 7 kapljic naravnega eteričnega olja iz lovrovih listov in še 7 kapljic naravnega lavandinega eteričnega olja. Nato mešanico masti in dodatkov mešajmo, da se bo mazilo primerno ohladilo. Tako pripravljeno mazilo hranimo v temnem in hladnem prostoru.

Štefan Vesel

(Vir: DER ANBLICK, oktober 2013, str. 62)

LD Negova in Negovsko jezero

V enem izmed turističnih bisserov v Slovenskih goricah, Negovi, oziroma tamkajšnjih gozdovih **Lovska družina Negova** upravlja z divjadjo na 2.400 hektarjih površin, od katerih je približno polovica gozdov. Med divjadjo prevladuje srnjad, zato ne preseneča, da pogosto uplenijo tudi kakšnega trofejno močnega ali zanimivega srnjaka. Sicer pa na leto v tem lovišču odstrelijo nekaj več kot sto glav srnjadi, ki je glavna divjad v lovišču. **Franc Veberič**, nekdanji starišina, dandanes pa lovski čuvaj LD Negova, je povedal, da je lovski gost iz italijanske Gorice odstrelil srnjaka, čigar rogovje je ocenjeno s kar 140 točkami (zlati medaljo). Pred dobrim mesecem pa je avstrijski lovec, tudi naš gost, uplenil srnjaka z rogovjem 138,91 točke, kar je izjemen primer. Pred nedavnim je moral tudi sam hitro in lovsko pravično odstreliti v prometni nesreči poškodovanega čudovitega srnjaka, ki je na glavi nosil tri veje rogovja, kar je prav tako precejšnja redkost. Taka rogovja je vse pogostejše opaziti v naših loviščih, kar je posledica poškodb v času njihove rasti, ko je rogovje še v mahu, je dejal Veberič. Posebno hudo mu je, da v prometu, kjer je veliko povožene divjadi, še vedno veliko prostoživečih živali raztrgajo tudi potepuški psi, ki jih lastniki bolj kot ne zanemarjajo in so le oni krivi za takšno obnašanje njihovih psov.

Negovski lovci imajo sredi lovišča znamenito in zgodovinsko Negovsko jezero, obraščeno s smrekovim gozdom, za katerega ni natančno znano, kdaj je bilo

Foto: O. Bakal

Franc Veberič (LD Negova) ob svojem petdeset let starem, še vedno voznem tovornjaku MAN, pred katerega je obesil tudi lisičje kožuhe zimskih lisic.

urejeno. Zanesljivo je jezero zelo staro in še iz časa negovskih grofov, podobno kot negovski grad (12. stoletje). Ne smemo pa pozabiti, da je znano, da je bilo za časa grofov okrog Negove, torej na območju lovišča LD Negova, kar trinajst večjih in manjših jezer. Dandanes je od vseh ostalo samo še Negovsko ter še dve manjši vodni zajetji (Gosijak in Klanečkov ribnik). Poleg vseh vrst najrazličnejših vodnih in obvodnih ptic so se na jezeru pojavili tudi labodi grbci. Žal slednji nimajo sreče pri razmnoževanju, saj se v jezeru občasno pojavi vidra, ki, kot so opazili, uspešno pleni njihove mladiče.

Oste Bakal

Lovska maša v naravi

Lovci prejeli spominske lovske znake LD

Lovska družina Murska Sobota, lovski revir Krog, je skupaj s stolno Župnijo Murska

in prošnjami so obogatili lovci, kar je dalo pravi čar in pomen temu lovskemu prazniku v Krogu. Lazarist dr. Stanko Gerjolj namreč po rodu izhaja iz Črnega Vrha nad Polhovim Gradcem, kjer je nadmorska višina okoli 1000 metrov. Sam pozna neutrudno in prizadevno delo članov zelene bratovščine in je prepričan, da so lovci nepogrešljiv člen pri varovanju in ohranjanju narave, še posebno pri skrbi za divjad. Pohvalil je lovce, ker se vsako leto s spominsko sveto mašo spomnijo na umrle in žive lovce. Po sveti maši je sledila še krajša lovska slovesnost, na kateri je LD Murska Sobota najzaslužnejšim članom podelila spominske lovske znake. Zlati znak so prejeli Ivan Karoli, Franc Ferenčič, Štefan Rajnar, Stanko Škrban, Štefan Hoheger, Konrad Hoheger, Ljubomir Ferenčič, bronastega pa Sašo Ferenčič, Jože Meolic, Jože Kocjan in Karel Flisar. Zahvalne listne so prejele Katarina Štiblar, Katja Hoheger in Dragica Hoheger. Vsi, ki so se udeležili spominske lovske maše pri lovski koči v Krogu,

Foto: A. Koblar

Zanimivo srnjačje rogovje iz LD Velika Loka

sem tam spoznal izjemnega in vsestranskega lovca, prijatelja-Andreja Pangerca iz LD Velika Loka. Beseda je dala besedo in že leta 2008 sem v avgustu pri njem kot njegov gost uplenil srnjaka. Nato sta se obe družini leta 2009 odpravili v bohinjske hribe, kjer je Andrej v našem lovišču uplenil gamsa.

Leta minevajo, prijateljstvo pa ostaja, zato sva se zaradi možnosti o zamenjavi uplenitve divjadi, ki je različna v vsaki od najinih lovskih družin, odločila, da bova zamenjavo ponovila, ko bodo spet možnosti. In že je bilo tu leto 2012, ko sva se avgusta ponovno podala v bohinjske gore; vendar samo opazovat. V oktobru pa nama je boginja Diana naklonila srečo, gamsa.

Letošnja zima ni skoparila s snegom, slabim vremenom in nizkimi temperaturami. Ampak tudi to je minilo in že je bil tu junij, ko sva se odpravila na lov na srnjaka; zjutraj, zvečer, ... Bilo je 12. junija; lep sončen dan, jaz pa v celodnevni službeni izmeni, ko me je poklical Andrej in vprašal: »Greva zvečer?« »Kako ne?« Dogovorjeno – in sva šla. Res sva srnjaka že videla in spoznala, vendar naju je tudi on že poznal ... A tokrat je bila Diana na na-

jini strani in podarila mi je srnjaka z izjemno zanimivim rogovjem, ki ga bi bil vesel sleherni lovec: vreden je vseh prejšnjih jutranjih vstajanj in večernih čakanj. Upam, da fotografija pove vse.

Naj omenim, da ima danes (17. junija, ko to pišem) moj sin Urban osmi rojstni dan. Zato se Andreju oba z Urbanom, ki je že začel stopati po »očetovih lovskih stopinjah«, zahvaljujema za tako lepo darilo.

Aleš Koblar

LD Bohinjska Bistrica

Nevsakdanja nesrečna smrt lisice

Zjutraj 1. 7. 2013 sem kot revirni gozdar v gozdarskem revirju Nadrt, za Štulmom (gozdnogospodarska enota Črni Vrh, območje LD Javornik), označeval drevje za posek. Teren je zelo skalnat, deloma neprehoden, zato sem se odločil, naj bi SGG Tolmin prihodnje leto tod zgradilo vlakovo za spravilo lesa. Označil sem traso, pa se mi je na enem mestu zdela nekoliko prestrma in sem se odločil, da bom naklon preveril še enkrat. Obrnil sem se in kar nisem mogel verjeti očem, kar sem zagledal. Le nekaj metrov pred menoj je bila med dve mladi zrasli bukvi za glavo zagozdena mrtva lisica. Na hitro sem pomislil, da je žival morda še živa, saj je bila na pogled popolnoma cela in tudi zaudarjala še ni. A kmalu sem ugotovil, da je uboga žival na svojem nočnem lovskem pohodu v hudih mukah plačala z življenjem ... Naslednji dan sem se vrnil s fotografskim aparatom in dokumentiral žalosten prizor. Še naslednja dva dni sem delal v bližnji okolici, a kljub poletju

Foto: B. Žerdin

Vodstvo LD Murska Sobota je skupaj s stolno Župnijo Murska Sobota 16. junija pri lovski koči v Krogu pripravilo mašo v spomin na pokojne lovce.

Sobota v nedeljo, 16. junija, pri lovski koči v Krogu pripravila mašo za lovce, ki so se je udeležili člani zelene bratovščine Murska Sobota in verniki stolne župnije in od drugod. Spominska zahvalna sveta maša je potekala v naravnem okolju na prostem, pri lovski koči, kajti letos je bila okrogla, petnajsta obletnica, ko lovci pripravljajo lovske maše. Mašo je daroval Lazarist dr. **Stanko Gerjolj**, ki poučuje na Teološki fakulteti v Ljubljani, ob somaševanju diakona **Borisa Kučka**. Mašo so obogatili Prekmurški rogisti z lovskimi skladbami, prirejenimi za lovske maše. Sam oltar z zelenjem in lovsko trofejo ter branjem berila

so spoznali, da so bili lovci letos nadvse aktivni in prizadevni do narave, saj so uredili pešpot do lovske kočice, ob gramoznici pa so zaradi varnosti obiskovalcev uredili ograjo. Lovsko praznovanje so sklenili ob druženju in lovskem bograču.

Bojan Žerdin

»Greva zvečer?!«

Od leta 1991 sem član LD Bohinjska Bistrica, s prelepim visokogorskim loviščem, a me je delo na železnici in lju-bezen do žene Marjete leta 2004 pripeljala na Dolenjsko, natančneje v Ivančno Gorico. Leta 2007

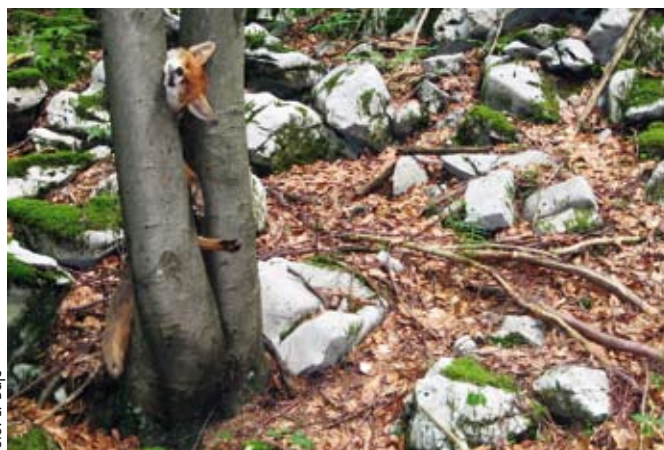

Foto: L. Bojic

Nesrečna lisica se je pri lovu ptice ali polha nerešljivo zagozdila med dve zrasli bukovi debli in na tistem mestu pustila svoje življenje.

lisica ni skoraj nič razpadala. Je pa res, da je ležalo v gozdu, kjer se je to zgodilo, po luknjah še kar nekaj snega (mrazišča) in so bila vsaj jutra zelo hladna.

Trojica zanimivih srnjačjih rogovij iz Žetal

Štirideseto leto delam v gozdu, marsikaj sem že videl, a kaj takega doslej še ne, zato se sprašujem, mimo koliko tovrstnih zanimivosti smo že hodili, pa jih še opazili nismo. Če se ti ne ponudi prilagodnost sama, pač zadeve ne vidiš!

Lojze Bajc

»Šopek« zanimivih trofej iz lovišča LD Žetale

Vsaka lastna trofej v srcu pravega lovca zavzema posebno mesto in ohranja stik z osebnim lovskim doživetjem. Nekdo je rekel: »Je kot ženska v rokah dobrega ljubimca, ki jo ima le zase in le on sam vidi vso njeno popolnost in lepoto.« Z njo ne tekmuje z drugimi in se pred njimi ne postavlja. Pravi lovec je v odnosu do svojih trofej kot dober oče, ki ve, da so vsi njegovi otroci najlepši, zato ne zameri in zavida drugim, ki o svojih otrocih menijo podobno.

Naj bo torej teh nekaj manj vsakdanjih srnjačjih rogovij iz našega lovišča, ki so bili uplenjeni v letošnjih spomladanskih in poletnih mesecih, predstavljenih zgolj kot zanimivost. Glede na morfološko gijo rogovja pomenijo dokajšnjo redkost, do katere so jim verjetno poleg drugih dogodkov med razvojem rogovja pomagale tudi žice zavarovanih kmetijskih kultur, kar pa ne spremeni napisanega v uvodu. Ker se ne želimo bahati z imeni upleniteljev, njihova imena niso pomembna, pač pa svojstvena oblika, grbičavost in barva rogo-

vij. A še pomembnejša od tega je zavest, da so bili uplenjeni po načrtu in lovsko pravično.

Silvo Korez
LD Žetale

postavljanja takega objekta – slovenskega čebelnjaka.

Dolga leta se je gospod Janez vozil v službo v Ljubljano, pogosto v družbi sodelavca Franca Glušiča. Lovec Janez je sodelavcu polnil glavo z lovskimi dogodivščinami, Franc, čebelar, pa s čebelarstvi.

Vse bolj je bil Janez navdušen nad skrivnostnim svetom čebel in vse bolj si je želel imeti blizu sebe kos čiste narave in lasten čebelnjak. Z ženo Marjetko sta našla zaraščeno jaso, jo kupila, počistila in se vse več časa zadrževala na njej. Zares je vredna ogleda – kot na odru nad malkovškimi vinogradi je videti kot pravljica dežela. Skozi gozd je dostopna po urejeni peščen poti – kot naročena za naravoslovne sladokusce.

Za pokušino, za preverjanje samega sebe je kupil štiri panje čebel. Bral je, poslušal druge čebelarje, dolge ure sedel pred panji

bijo sova, jereb, gams, srnjak, zajec ... tako živo naslikani, da bi z le malce domišljije lahko zdaj zdaj skočili, poleteli, se oglasili ...

Vse več ur in vse več dni preživljata Marjetka in lovec Janez v raji, ki ga imata. Delata, opazujeta, si polnita dušo in skrbita za zdravje; če pa »medi«, tudi napolnita kozarce z medom, ki jih nato večinoma podarita, saj onadva sta že dobila plačilo za čudovit konjiček v njenem kotičku v naravi.

Pa še nečesa človek ne more spregledati: pred čebelnjakom stoji velik lesen medved. Morda bo (ali ga je že) prestrašil kakšnega pravega, kakšnega naključnega gosta na dveh nogah pa zagotovo.

Janez: »Dober pogled!« in »Naj medi!«

Alenka Knez

Gun Coating, revolucionarna novost za nego orožja

Predstavitvena reportaža

V poplavi izdelkov za nego orožja je avstrijska družba Fluna Tec presenetila z revolucionarno novostjo. Razvila je vrsto izdelkov nove generacije za nego orožja, ki so tehnološko popolnoma drugačni od izdelkov, ki smo jih poznali doslej. Vsi izdelki tovarne Fluna Tec so rezultat najsodobnejših raziskav in proizvodnje v Avstriji ter Nemčiji.

Največja novost in posebnost je mazivo za orožje z imenom Gun Coating (slovensko bi rekli zaščitna prevleka za orožje).

Gun Coating ni tradicionalno olje za orožje, odlično pa nadomešča vse doslej znane vrste olj in maziv za orožje. Temelji na visoko zmogljivi tekoči keramiki, ki poleg odlične nege in zaščite orožja zagotavlja še vrsto tehničnih prednosti. Gun Coating znatno zmanjšuje trenje, kar omogoča gladko drsenje zaklepa in bolj gladko proženje. Odporen je proti drgnjenju, se ne poceja, zato trajno ščiti in konzervira orožje. Gun Coating je na dotik suh in ga z roko ni mogoče obrisati tudi v primeru, ko z roko držimo za cev orožja. Znoju ne dovoli prodreti do kovine, zato bronuri nudi popolno zaščito pred korozijo. Gun Coating učinkovito preprečuje »lepljenje« gibljivih delov in zaradi tega upočasnjeno repetiranje orožja.

Kovinski deli orožja morajo biti pred uporabo tega sredstva razma-

Foto: A. Knez

Narava, čebele, lepota, umetnost, ljubezen, svoboda, mir ...

(Skoraj vse, kar dela človeka srečnega)

Kdo ve, kdaj oči lovca in čebelarja Janeza Kukca bolj zažarijo: ali takrat, ko zagleda mogočnega srnjaka, ali morda takrat, ko mu »zašumijo« njegove čebele.

Na prelepi jasi nad malkovškimi vinogradi pri Krsinjem Vrhu je Janez postavil čebelnjak, ki bi bil v ponos vsakemu čebelarju. Prelepo se prilega naravi, v katero je postavljen. Izdelan je skrbno in natančno. Graditelj Janez in Slavko sta upoštevala vsa pravila

in opazoval, se čudil in občudoval delavnost teh žuželk. Preizkušnja se je uspešno končala. Odločitev je padla. Tri leta že stoji ponosen čebelnjak z dvajsetimi prelepo poslikanimi panji in končnicami.

Sodelavec Franc je Janeza navdušil za čebelarjenje; sodelavec, lovski prijatelj, slikar Andrej Militarov pa ga je navdahnil s svojo umetnostjo.

Andrej, učitelj, pravnik, lovec, slikar samorastnik, že dolgo slika naravo z njenimi prebivalci. Več kot sto razstav po različnih koncih sveta dokazuje njegovo umetnost. Janez, navdušen nad slikarskimi stvaritvami Militarova, ki ustvarja v Zgornjih Pirničah pri Medvodah, si je zaželel svoje panje označiti in polepšati z njegovimi umetninami. Slikar je na vsak panj naslikal po en lovski motiv. S panjev nas va-

Avstrijska družba Fluna Tec je presenetila z revolucionarno novostjo izdelkov za nego orožja, med katerimi je najbolj znano sredstvo Gun Coating.

ščeni, tako da se lahko keramični delci neposredno oprimejo kovine. Na površino orožja razpršimo tanek film, ki ga nato s krpico enakomerno razmažemo tako, da na orožju ostane tanek sloj premaza. Gun Coating se posuši v 30 minutah, po dveh urah pa se že v celoti utrdi. Mešanica PTFE (teflonska zmes) in keramike ima dolgo trajajoč učinek. Orožju daje videz visokega loščenja, zmanjšuje nabiranje prahu in daje največjo mogočo zaščito pred korozijo. Keramika zgladi majhne razpoke in utore na kovinskih površinah ter poveča gladkost in trdnost površin. Obrabo materialov in cevi zmanjšuje na najmanjšo mero ter izboljša natančnost zadetkov.

Gun Coating je brez barve in vonja, na površinah pa pušča lep, svilnato mat videz. Tudi starejše orožje je po uporabi tega izdelka videti ponovno lepo. Sredstvo lahko uporabljamo na skoraj vseh površinah, npr. na jeklu, lesu (lakiranem), izdelkih iz gume, plastiki in litem železu. Lahko ga uporabljamo tudi za površinsko zaščito srebrnih in zlatih izdelkov. Gun Coating ima številne tehnične prednosti v primerjavi z drugimi, doslej znanimi izdelki za nego orožja. Pri nizkih temperaturah se viskoznost ne poveča, orožje deluje brezhibno tudi pri temperaturah do -40 °C. Sredstvo ohranja svoje lastnosti celo pri temperaturi do +750 °C. Ima odlične drsne lastnosti, čeprav je površina videti suha. Velika prednost tega izdelka je tudi, da ne izhlapeva s površine orožja tudi pri intenzivni rabi in po več sto streljih.

Kot že napisano, Gun Coating preprečuje »lepljenje« gibljevih delov orožja, ker se ne meša z

ostanki smodnika in ne ustvarja zmesi, kot se to dogaja pri klasičnih oljih. Preprečuje, da bi se ostanki smodnika, svinca, bakra in tombaka lepili na orožje. Ob redni uporabi tega sredstva pa sta čiščenje in negovanje orožja mnogo hitrejša in preprostejša.

Uporaba sredstva Gun Coating za zaščito notranjosti cevi preprečuje tako imenovani »oljni strel«. Če notranjost cevi zaščitimo s klasičnim oljem, jo moramo pred strelom dobro očistiti in posušiti, sicer so streli skozi tako cev praviloma višji za več centimetrov. Ob uporabi sredstva Gun Coating čiščenje cevi pred strelom ni potrebno, saj se notranjost cevi po dveh urah popolnoma posuši in bo zato strel vedno natančen. Uporaba sredstva Gun Coatinga za zaščito notranjosti cevi zagotavlja natančneje zadetke in tudi višje hitrosti izstrelkov, še zlasti pri zračnem in malokalibrskem orožju. To zagotavljajo številni poskusi, ki so jih opravili izdelovalci orožja in tudi številni uporabniki tega sredstva. Zelo pomembno je, da s sredstvom Gun Coating premazana notranjost cevi ostane zaščiteni ves čas v vlažnih in mokrih jesenskih ter zimskih dnevih lova.

Preskušene so bile lastnosti sprožilnih mehanizmov orožja, na katerem so uporabljali sredstvo Gun Coating. Pri lovskih puškah se sila proženja v povprečju zmanjša za 100 do 140 g. Pri pištolah pa se je sila proženja zmanjšala z 2.300 na 2.000 g; torej smo z uporabo tega sredstva težo sprožilca zmanjšali za 300 g! To strelcem prinaša veliko prednost, saj si lahko veliko lažje in natančneje nastavijo težo sprožilca.

Sredstvo Gun Coating izboljša drsenje zaklepov in še posebno utiša glasen kovinski zvok, ki nastaja pri repetiranju. Izredne izboljšave so se pokazale na različnih puškah, tudi na puškah, kot so Blaser R8 in Merkel Helix.

Uporaba sredstva Gun Coating se je zelo dobro uveljavila tudi na športnem področju. Tako npr. Anschütz s sredstvom Gun Coatingom oskrbuje veliko biatlonskih državnih reprezentanc. Gun Coating je izredno učinkovit in primeren za biatlonske tekmovalce, zlasti zaradi dobrih drsnih lastnosti pri nizkih temperaturah.

Sredstvo Gun Coating je primerno za uporabo na skoraj vseh površinah kovin in umetnih mas. Dolgotrajno zaščiteni ostanejo celo zlato ali srebrni ornamenti. Fluna Tec Gun zagotavlja vsestransko zaščito in nego za vse dele strelnega orožja (cevi, za-

klepi, nabojniki, sprožilni mehanizmi, lakirana kopita ...)

Za temeljito čiščenje cevi, ki je priporočljivo na vsakih dvajset izstreljenih nabojev, je Fluna Tec razvil **Gun Cleaner**. To je visoko učinkovita pasta za čiščenje cevi orožja, ki uspešno odstranjuje ostanke smodnika, svinca, bakra in tombaka. Gun Cleaner lahko uporabljamo za čiščenje gladkih in risanih cevi dolgocevnega in kratkocevnega orožja. Gun Cleaner ne vsebuje nobenih agresivnih ali raskavih (abrazivnih) sestavin, ki bi lahko poškodovale cev. Uporaba tega sredstva je izredno preprosta in hitra. Po nanosu paste Gun Cleaner pustimo sredstvo delovati 10–15 minut in nato z lahkoto odstranimo ostanke umazanije (svinec, baker, tombak ...). Fluna Tec ima v svojem izboru izdelkov tudi sredstvo za čiščenje optike – **Optik Cleaner**. To je čistilna pena, ki je namenjena za čiščenje leč, stekla, plastike in gume. S sredstvom Optik Cleaner lahko odlično očistimo leče strelnih daljnogledov, dvogledov, pištolske platnice ročajev in vse plastične ter gumijaste dele na orožju in optiki brez bojazni, da bomo poškodovali površino ali kovinske nanose na lečah optike. S to peno lahko uspešno odstranimo tudi prah, ki se nabere v utorih na strelnih daljnogledih in dvogledih. Uporaba je zelo preprosta: peno naneseemo naravnost na leče optike. Nato z mehko krpo odstranimo prah in ostanek pene in na koncu leče zloščimo do sijaja s krpo za optiko iz mikrovlaknen.

Omeniti velja še njihovo sredstvo **Gun Degreaser**, ki je specialen razmaščevalec in posebno čistilo, ki s kovin odstrani ostanke smodnika, olja, maščobe, voska, znoja itn. Obenem odstranjuje umazanijo in razmaščuje. Sredstvo

Optik Cleaner je čistilna pena, ki je namenjena čiščenju leč, stekla, plastike in gume; brez strahu, da bi poškodovali površino ali kovinske nanose na lečah.

S čistilno peno lahko očistimo in zaščitimo zunanost lovske optike, naneseemo pa jo lahko tudi naravnost na leče optike in s krpo za optiko iz mikrovlaknen zloščimo leče do sijaja.

je preprosto za uporabo in ni agresivno za gumo in plastiko. S sredstvom Gun Degreaser orožje pripravimo za nanos sredstva Gun Coating. S skokovitim vzponom na trgu so dandanes izdelki tovarne Fluna Tec naprodaj v skoraj vseh evropskih državah in tudi že v Sloveniji. Kupci so trgovine z orožjem in opremo za lov in prosti čas, policija, vojska ... Uvoznik in distributer za Slovenijo je podjetje **SLOVARMS, d.o.o.**

Na spletu je na voljo video s predstavitev tega sredstva <http://www.guncoating.at/>

Milivoj Ravbar

Sredstvo **Gun Coating** priporočajo in uporabljajo:

Blaser, Mauser, Anschütz, Steyr Mannlicher, Vöere, Rössler Waffen (Titan), Umarex, Hauptmann, Fanzoj Waffen, Scheiring, Pritz Jagdwaffen in mnogi drugi.

Daljnogled Sanju 8 x 42 WPR

Radi bi vam predstavili prenovljen lovski daljnogled Sanju 8 x 42 WPR. Luč sveta je zagledal pred dobrimi petimi leti z namenom, da nadomesti model 7 x 42 WP. Vsako leto je bilo narejenih nekaj sprememb, in sicer v skladu s pripombami in željami različnih testnih skupin, ki so ga preizkušale v različnih vremenskih razmerah.

Zgradba daljnogleda je sodobna. Klasične prizme so nadomestile tako imenovane strešne, ki omogočajo ravne linije optičnih cevi, zato je daljnogled manjši in lažji ob nespremenjeni velikosti objektivovih leč. Čeprav je daljnogled kompakten, tehta le 660 g. Na ohišju je gumirana prevleka, ki nudi dober oprijem, blaži udarce in ne povzroča šumov. Dioptrija

je nastavljiva z okularjem na desni strani, ostrina pa s sredinskim gumbom. Očesne školjke so nastavljive po višini, zato je mogoča uporaba daljnogleda z očali. Vse leče in prizme so iz kakovostnega stekla BAK-4, prevlečenega z večslojnimi nanosi, ki omogočajo največjo prepustnost svetlobe. Vidno polje na oddaljenosti 1000 m je široko 118 m, kar je več kot pri večini primerljivih daljnogledov. Nadpovprečno velika izhodna zenica ne pomeni le večje prepustnosti svetlobe in posledično boljše vidljivosti v mraku. Zaradi nje je opazovanje udobnejše in manj utrujajoče, kar je še posebno dobrodošlo za tiste, ki daljnogled veliko uporabljajo. Polnjen je z dušikom, zato je povsem vodotesen. Objektivna sta zaščitena z gumijasto prevleko, ki jo pritrdimo na ovratni pas za nošenje, okularja pa s pokrovi na patent. V kompletu sta tudi trda plastična zaščitna torbica in

širok neoprenski trak za nošnjevo daljnogleda. Pakiran je v lični darilni embalaži. Tako kot njegov predhodnik ima tudi ta 10-letno tovarniško jamstvo, kar je znatno več kot kateri koli drugi primerljivi daljnogled. Tudi cenovno je brez konkurence. Njegova maloprodajna cena znaša le 187,00 evrov, kar je znatno manj od primerljivih daljnogledov.

Sam se že več kot trideset let ukvarjam z optiko, poznam veliko proizvajalcev optike in različne tipe daljnogledov, zato lahko z vso odgovornostjo trdim, da v cenovnem razredu do 350,00 evrov ne poznam boljšega daljnogleda. Sanju 7 x 42 WP je bil v zadnjih petnajstih letih gotovo najbolje prodajan lovski daljnogled pri nas. Verjamemo, da bomo čez nekaj let lahko to trdili tudi za Sanju 8 x 42 WPR. V tej seriji daljnogledov sta še Sanju 8 x 32 WPR in 10 x 42

WPR s podobnimi lastnostmi. Prvi je primeren predvsem za zalaz, drugi pa zaradi večje povečave za uporabo v visokogorju. Za več informacij ali naročilo pokličite na Belugo, d. o. o., tel.: (01) 25-10-880. Daljnogled lahko dobite tudi v preizkus.

Reklamna predstavitev Beluga, d. o. o.

AR Optics

Nova serija Bushnell optike v programu za leto 2013 je AR OPTICS, ki poleg daljnogledov, ki smo jih že predstavili, prinaša tudi šest povsem novih strelnih daljnogledov. Tako kot daljnogledi so tudi **strelni daljnogledi AR Optics** eni prvih predstavnikov nove smeri »taktičnih«
daljnogledov. Ime je lahko malo zavajajoče, saj so nadvse robustni in zanesljivi strelni daljnogledi tudi zelo uporabni za lov; odlikuje jih sodobna, izjemno čvrsta konstrukcija. Vse leče so prevlečene z več sloji posebne prevleke, ki izboljšuje svetlobno prepustnost in povečuje ostrino ter kontrast. Strelni daljnogledi AR so posebni v tem, da so optično prirejeni kalibru .223 Rem. Opremljeni so s posebnim balističnim namerilnim križem **Drope Zone-223** z dodatnimi merilnimi točkami za razdalje **200 yd** (180 m), **300 yd** (270 m), **400 yd** (370 m) in **500 yd** (460 m) – op. vse pretvorbe jardov v metre so zaokrožene, ki ustrezajo balistični krivulji naboja .223 Rem. Opremljeni so z visokimi tekmovalnimi korekturnimi bobniči za lahko nastavitev višine in smeri. Bobnič za nastavitev paralakse je, kot je po novem uveljavljeno, postavljen na levi strani, na sredini telesa daljnogleda. Vsi vrtljivi obroči na strelnem daljnogledu, s katerimi nastavlja-

mo dioptrijo, povečavo, višino, smer ter paralakso, so rebrastrani in omogočajo odlične prijem tudi, kadar dežuje ali nas zebe v prste. AR-strelni daljnogledi so dokaj kompaktni in imajo krajšo montažno razdaljo, zato jih je najlažje montirati na montažno podlago Weaver ali Picatinny.

Serijski AR OPTICS prinaša šest strelnih daljnogledov s povečavami 2–7 x 32, dva s povečavo 1–4 x 24, tudi v različici z osvetljenim križem **BTR-1**, 3–9 x 40, 3–12 x 40 in 4,5–18 x 40. Vsi imajo balistične namerilne križe, ki so prirejeni balistiki naboja **.223 Rem.**, razen 2–7 x 32, ki ima križ **Drop Zone-22 Rimfire**, ki pa je balistično prirejen klasičnemu malokalibrskem naboju **.22 LR**.

V skladu z naslovno »taktičnim«
rodovnikom so strelni daljnogledi AR Optics nadpovprečno robustni, izjemno močno grajeni, kar je razvidno tudi v večji teži in prenesajo tudi bolj grobo ravnanje. Po drugi strani pa so optično odlični; tekmovalni korekturni bobniči pri tem omogočajo številne ponavljajoče nastavitve, ne da bi trpela natančnost. Predstavljeni model s povečavo 3–12 x 40 bo v rokah dobrega strelca precej podaljšal uporaben domet pri strelu npr. na lisico, realno vsaj tja do 200 m. Z malo vaje in prilagajanja pa bo dober strellec namerilni križ Drop Zone - 223 lahko uporabil tudi za druge naboje, ki imajo podobno balistiko kot naboj .223 Rem. oz. vsaj še za .222 Rem., saj razlike na razdaljah, ki so v okviru lovsko pričakovanega strela, res niso velike. Matično podjetje Bushnell polaga velike upe v serijo AR Optics. Daljnogledi in strelni daljnogledi te serije prinašajo uporabnikom vrsto novosti, kar ob realni ceni, ki za predstavljene strelni daljnogled 3–12 x 40 znaša samo 329 evrov, ponovno pomeni odlično razmerje med kakovostjo in ceno.

Predstavitvena reportaža Rodeoteam, d. o. o.

Model: AR931240, premer cevi: 25,4 mm, povečava: 3–12 x 40, križ: Drop Zone - 223, teža: 604 g, dolžina: 305 mm, vidno polje: 8,5 m (3 x)/2,5 m (12 x), izhodna zenica: 13,7 mm (3 x)/3,7 mm (12 x)

Nedeljsko jutro 2. 6. 2013 je bilo zadnje, kar je imel od tistega dne naš **Ivan Zadravec**. Pol ure čez drugo uro zjutraj mu je prenehalo biti lovsko srce. Tisto jutro so se v domačem lovišču LD Kog - Vinski Vrhovi lovski gostje odpravljali na lov na srnjaka. Bilo je še pre zgodaj, da bi žalostna vest dosegla lovce. Čez dan so izvedeli žalostno novico. Lovci LD Vinski Vrhovi, katere častni član je bil Ivan (roj. 3. 11. 1936) s Koga, so imeli vse do četrtka prelomljene puške; lovišče je mirovalo. Tudi divjad ni izstopala tako kot dan poprej.

Ivan Zadravec je vstopil v lovsko vrsto leta 1967 na Kogu, dve leti zatem je že opravil izpit za lovskega čuvaja. Takrat je bila služba lovskega čuvaja popolnoma drugačna, kot jo poznamo danes. Takrat je še marsikaj in marsikje »pokalo« v boju med lovskim čuvajem in kakšnim divjim lovcem. Tudi pri Ivanu, čeprav je bil z nekaterimi sošolec iz osnovne šole. V tistih časih so matere velikokrat rekly sinovom, naj si »kaj poiščejo v šumi«, če želijo jesti meso.

V LD je poleg čuvajske službe opravljal več funkcij (od gospodarja lovskega doma, gospodarja lovske družine, člana upravnega odbora in člana disciplinske komisije). Bil je dober in zgleden mentor marsikateremu sedaj uspešnemu lovcu.

Ivan je bil dolgoletni član LD Kog, ki je bila vse do leta 2009 tudi upravljavka lovišča. V zadnjih letih je dobil status častnega člana kot zahvalo za njegovo minilo delo in prispevek lovstvu. Ob 50-letnici LD Kog je prejel jubilejno priznanje, LZS pa ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom III. stopnje. Leta 2009 je postal tudi častni član LD Vinski Vrhovi.

Ivan ali Vrisk, kot smo ga klicali takrat, ko nas on ni slišal, je bil dolgoletni strelec na glinaste golobe. Z mopedom in puško na rami je potoval po Prekobji in Prekmurju, povsod pa pobiral prva mesta. Starejši lovski strelci se ga zelo dobro spominjajo. O njem kroži tudi veliko anekdot. Skupaj s svojo ženo Mimiko se je ukvarjal z vinogradništvom.

Zadnja leta ga je bolezen priklenila na domači prag, redko je še zahajal in se sprehajal po vinogradu in le z eno roko skušal opraviti tisto, kar je prej dolga leta počel z dvema.

Od Ivana smo se poslovili na pokopališču na Kogu. Naj počiva v miru v večnih loviščih!

LD Kog in LD Vinski Vrhovi – S. F. K.

Rok Navodnik nas je zapustil 17. maja 2013, čeprav smo upali, da ga bomo še videvali med nami. Še poslednjič smo se s spoštovanjem in na lovski način poslovili od dragega prijatelja, lovskega tovariša, ki je sklenil svojo življenjsko pot. Njegovo bogato, a prekratko življenje in njegov veder značaj sta med prijatelji in sokrajani pustila globoke sledi in prijetne občutke.

Rok se je rodil 29. julija 1949 in mladost preživel na kmetiji ob vnožju

Uršlje gore s pogledom na dolino, v kateri je videl svojo prihodnost. Spoznal je, da si bo le s šolanjem ob delu na kmetiji lahko zagotovil lepše, manj trdo življenje. Pridobil si je srednješolsko izobrazbo, opravljal različna dela od strugarja do poklicnega voznika in se do upokojitve zapisal poklicu, ki ga je rad opravljal.

Okolje in tradicija sta terjala, da se je spomladi 1979 tudi on pridružil zeleni bratovščini LD Prežihovo, opravil pripravništvo, lovski izpit in postal aktiven član. Rokovo delo v LD ni ostalo neopaženo. Vedno je zagovarjal načelo, da sta na prvem mestu lovskih skrbi lovišče in pravilno upravljanje z divjadjo, na drugo mesto pa je postavljala iskrene, pošteno tovariške odnose ob upoštevanju visoke ravni lovske kulture in etike. Neizmerno ljubezen do narave je izkazoval tako, da je bil kot lovec ponosen na zaupano mu poslanstvo, ki temelji predvsem na varstvu narave in varstvu divjadi. Kot je dejal in zapisal lovec Gager: »Lov je gledanje, lov je premišljevanje, je odhiti, je pričakovanje, lov je hvaležnost, lov je advent, je predvečer, lov je priprava in upanje. Lov je pretveza za najzlahnejšo in najopojnejšo poslednjo vseh dobrin.« To misel nam je večkrat palagal na srce naš tovariš Rok. Vedno je spoštoval lovsko pravičnost, zato je najraje prevzimal naloge, ki so bile blizu njegovim poklicnim zadolžitvam. Njegova predanost lovstvu se ni izkazovala samo v okviru lovske družine. V letih od 1979 do 2013 je bil neprekinjeno član UO LD, revirni vodja koroškega lovca, aktiven vodnik psa krvosledca in dejaven pri vseh novogradnjah v okviru LD.

Z ugledom in avtoriteto je bil vedno zgleden drugim, zato je bil dober mentor mlajšim lovcem in iskren prijatelj. Lovska organizacija se mu je za njegovo požrtvovalno delo v lovstvu oddolžila z znakom za lovske zasluge in priznanjem Koroške lovske zveze II. st.

V naših spominih in srcih ostajajo prijazen Rokov nasmeh, njegov topel stisk roke, njegove spodbudne besede. Bil je velik človek, tovariš in velik lovec; tak lovec, ki z odprtimi očmi gleda in opazuje, a malo strelja. Lov mu je pomenil vselej več kot zgolj streljanje.

S spoštovanjem in bolečino v srcu smo se poslovili od Roka. Želimo si, da mu je Diana namenila najboljša stojišča v večnih loviščih. Večen bo naš spomin nanj.

LD Prežihovo – M. K.

Lovci LD Brkini in številni lovci postojnsko-bistriškega bazena smo se julija poslovili od dolgoletnega člana naše družine **Franca Dekleve** – Franeta; rodil se je 26. marca 1937 v Ilirski Bistrici, umrl pa 14. 7. 2013.

Še v juniju je kljub ugotovljeni hudi boleznini načrtoval, kako se bo po operaciji ponovno lahko posvetil lovstvu in lovnemu turizmu. Tedaj ni nihče pomislil, da se bo tako kmalu poslovil od nas lovcem. Kdor ga je poznal, ve, da v njegovem srcu ni bilo nikoli mesta za hudobijo ali »dešpet«, kot bi dejal on sam. Vsi vemo, da je z vsem srcem živel za lovstvo, pa tudi, da njegov izjemen odnos do nas lovskih tovarišev ni poznal meja.

Odkar smo ga poznali – mnogi izmed nas že od zgodnje mladosti – je bil predan lovstvu. V zeleno bratovščino je vstopil že leta 1958 kot 21-letni fant in od takrat do danes je kot lovec deloval v dveh družinah (Zemon in Brkini) ter bil od leta 1981 neprekinjeno lovski čuvaj, vestno in pošteno je opravljal vse dolžnosti, kot jih je velevala njegova lovska vest. Pri vsej zavzetosti in kakovostnih vrhunjskega lovca je ohranil neverjetno skromnost, nikoli si ni lastil zaslug za svoja opravljena dela. Celo odklanjal je priznanja in odlikovanja, češ jaz tega ne potrebujem. Pa vendar je za svoje delo, kot član upravnega odbora (2000–2007) in gospodar v LD, aktiven v strelstvu in lovskem izobraževanju (član komisije Postojnsko-Bistriške ZLD od leta 2006), prejel številna zaslužena priznanja.

Ne spomnimo se, da bi bil Franca kdaj slabe volje. Vedno je bil prijateljsko razpoložen in veder, a na lovu zavzet, strog in pošten.

Kdo med lovci se ne bo spomnil

njegovega prijateljskega pozdrava z udarcem po rami, ki ga je vedno spremljal z besedami: »Kako si, stari,« pa še kakšno krepko je dodal. Čeprav včasih malce boleč pozdrav, je bil to pozdrav iskrenega tovariša, ki ga bomo pogrešali.

V svojem življenju, ki se je prehitro izteklo, je bil povsod priljubljen: na delovnem mestu, v družbi, med lovci. Kot odlični strelec je imel velike zasluge tudi pri razvoju strelstva v Ilirski Bistrici. Bil je med ustanovitelji prve sekcije za trap v Ilirski Bistrici. Pozneje je skupaj s prijatelji iz te sekcije vneto pomagal pri gradnji olimpijskega strelišča na Črni nji vah pri Ilirski Bistrici. Tam so se kalili mnogi odlični bistriški strelci, državni prvaki, olimpijci in reprezentanti. Tudi sina Igorja je vzgojil v vrhunjskega strelca, v zadnjih letih pa je uvajal že vnuka. S soprogo Božo sta si ustvarila varen dom in vzgojila vzorne otroke. Kljub skromnosti je ohranil dostojanstvo poštenega človeka v službi, med lovci in številnimi prijatelji. Takšnega bomo ohranili v spominu.

Premalo imamo besed, s katerimi bi se mu lahko zahvalili za vse, za kar se mu nismo utegnili, ko je bil še živ.

Dragi Franca, ponosni smo, da smo bili tvoji prijatelji. Hvaležno bomo ohranili spomin na vse, kar smo lepega preživeli s teboj. Naj ti bo lahka slovenska zemlja!

LD Brkini – S. Ž.

OBVESTILO

Vse dopisnike LD oziroma ZLD/LZ obveščamo, da nam morajo vse **zapise o umrlih** (pa tudi o jubilarjih) obvezno poslati **pravočasno** tudi v **elektronski obliki** (zapis v Wordu in fotografijo v jpg) na naš **e-naslov**. **Originalne fotografije in uradni dopis** (z žigom in podpisom odg. osebe LD) pa pošljite z **navadno pošto**.

Zapisov, ki ne bodo prispele tudi v elektronski obliki, ne bomo obravnavali.

Prav tako pazite, da ne boste prekoračevali 5-mesečnega skrajnega roka za oddajo zapisa v uredništvo.

Natančna navodila o objavljanju tovrstnih zapisov so bila zadnjič objavljena v Lovcu, 6/2012, str. 351, zato si jih natančno preberite, preden odpošljete zapise.

Uredništvo

Iz lovskih vrst so za vedno odšli tudi:

Stanislav Štrumbelj, LD Smuk, Semic,

* 2. 10. 1937, † 14. 8. 2013.

Viktor Lenarčič, LD Petišovci,

* 29. 6. 1937, † 22. 9. 2013.

Jože Debevec, LD Stara Fužina,

* 11. 4. 1924, † 12. 9. 2013.

Ivan Cerar, LD Radeče, *

13. 4. 1930, † 18. 9. 2013.

Mirko Oražem, LD Dolenja vas,

* 17. 12. 1927, † 18. 9. 2013.

Alojz Starc, LD Dolenja vas,

* 31. 3. 1950, † 24. 9. 2013.

Peter Učakar, LD Kresnice,

* 17. 7. 1921, † 14. 6. 2013.

Vincenc Zupančič, LD Kresnice,

* 13. 12. 1921, † 27. 5. 2013.

Franč Kržič, LD Rakitna,

* 10. 11. 1944, † 23. 9. 2013.

Ivan Marinč, LD Loški Potok,

* 1. 1. 1932, † 24. 6. 2013.

Miko Grdun, LD Vinica,

* 2. 4. 1943, † 6. 1. 2013.

Nikolaj Moravec, LD Vinica,

* 11. 8. 1940, † 9. 4. 2013.

Robert Stojan Jenko, LD Prem,

* 10. 8. 1935, † 14. 9. 2013.

Stane Klopčič, LD Udenboršt,

* 13. 10. 1939, † 4. 1. 2013.

Štefan Klemenc, LD Udenboršt,

* 1. 9. 1936, † 17. 1. 2013.

Blaž Podgoršek, LD Kamnik,

* 3. 2. 1916, † 13. 9. 2013.

Jože Goričan, LD Puščava,

* 6. 4. 1924, † 7. 8. 2013.

Hinko Žunko,

LD Gaj nad Mariborom,

* 28. 6. 1926, † 11. 8. 2013.

Blaž Potočnik, LD Hum, Celje,

* 2. 2. 1930, † 27. 8. 2013.

Stane Kočevar, LD Oljka,

* 25. 4. 1930, † 1. 9. 2013.

Drago Viktor Jeromec, LD Žalec,

* 15. 8. 1936, † 4. 9. 2013.

Jože Sabo, LD Jurklošter,

* 2. 8. 1932, † 20. 9. 2013.

Umrlim časten spomin!

Tečaj vodnikov krvosledcev v LD Dobrna

Vzrejna komisija za barvarje pri KZS, Komisija za lovsko kinologijo pri LZS, SK ZLD Celje in LD Dobrna so od 13. do 15. junija organizirali in izpeljali tečaj za vodnike lovskih psov v usposabljanju za delo po krvni sledi (KS). Ta tečaj je postal že kar tradicionalen; organizirajo ga vsako leto v drugi regiji Slo-venije in je namenjen usposabljanju vodnikov, ki imajo lovske pse primerne pasme za šolanje v delu po KS, imajo voljo, so telesno primerno pripravljene za to zahtevno delo ter se želijo tudi nadalje ukvarjati z iskanjem in zasledovanjem ranjene divjadi.

Program predavanj in načrt dela

nato pa še **Janez Šumak**, predsednik Komisije LZS za lovsko kinologijo. Vodja izobraževanja **Alojz Drnovšek** je predstavil tridnevni program oz. urnik ter **Janija Krivca**, **Radoša Burnika** in **Ervina Feregotta** ter tudi preostalo ekipo predavateljev in izvajalcev praktičnega dela inštruktorjev. **Jože Klinc**, predsednik LD Dobrna, je predstavil gostiteljice LD Dobrna in njihovo lovišče, opisal upravljanje z divjadjo, nato pa vsem zaželel prijetno počutje. Njihov kinolog **Norbert Pann** je poskrbel za vso logistiko v lovski koči in ob njej, pa tudi pri organizaciji polaganja in sledenja v lovišču.

Ob delu in odličnem sporazumevanju vseh so trije dnevi kar prehitro minili. Tečaj je potekal zelo sproščeno. Teoretični del se je prepletal s praktičnim delom s psi na terenu. V »učilnici«, prostoru

Skupinska fotografija tečajnikov v delu s psom krvosledcem

predavateljev in inštruktorjev se nekoliko dopolnjujeta na podlagi zbranih izkušenj s prejšnjih tečajev, torej prenos potrebnega teoretičnega in praktičnega znanja na slušatelje s predavanji v učilnici, nato pa tudi praktično pri delu na terenu, kjer polagamo umetne krvne sledi ter jih po določenem času izdelujemo s psi. Možnosti za bivanje slušateljev in njihovih psov so ustrezne in vedno objavljene v razpisu, ki je letos privabil kar **devetnajst prijavljenih parov**.

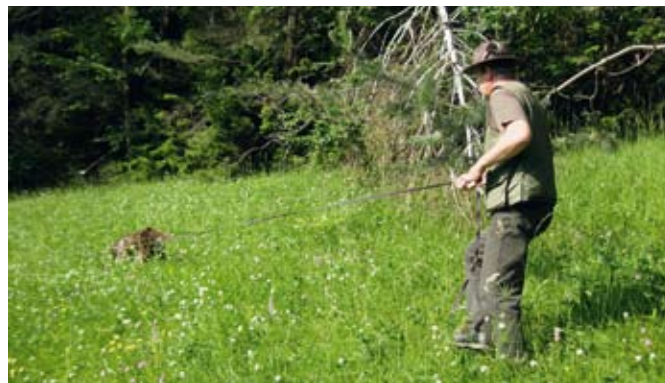
13. junija smo se vsi zbrali ob 9. uri pred lovsko kočjo na Trojni (LD Dobrna) in se znašli v dobri zastopanosti psov lovskih pasem in njihovih vodnikov (goniči, ptičarji, resasti jazbečar, lovski terier, prepelničarja, barvarji, brak-jazbečar). Med nami sta bili vodnici nemške ptičarke in bosanskega goniča (baraka), ki sta bili prav tako deležni prigrizka in še posebno dobrodošlice.

Uvodne pozdravne besede je vsem namenil **Bojan Deberšek**, predsednik VK KZS za barvarje,

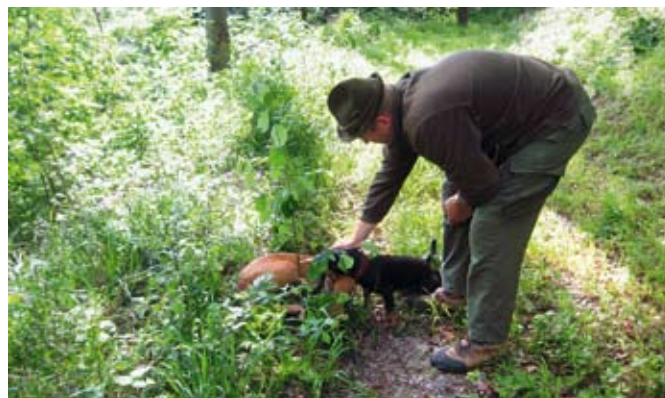

V učilnici so poslušali predavanja o teoretičnih osnovah krvosledništva.

lovske kočje, so s pomočjo AV-sredstev potekala vsa predavanja. Poleg kinoloških predavateljev in inštruktorjev je predaval tudi **Uroš Škorjanc**, dr. vet. med., ter raziskovalec vzrokov in posledic povozov divjadi, doc. dr. **Boštjan Pokorny**, z ERICo – Velenje in **Janez Šumak**, predsednik Komisije LZS za lovsko kino-

Po umetni krvni sledi na terenu

Ob najdenem plenu ...

logijo. V teoretičnem delu so se tečajniki seznanili tudi z vzrejo z izbiro mladičev, postopkom učenja in pravilnega uvajanja v delo, osnovnimi lastnostmi barvarjev, disciplinskimi vajami, izvedbo preizkusa na umetni krvni sledi, etiko vodnika krvosledca in vo-

predstavil tudi analizo iskanj obstreljene divjadi v Sloveniji za leto 2012, ki jo je pod njegovim vodstvom opravila delovna skupina za delo krvosledcev pri komisiji za lovsko kinologijo LZS.

Znanje, pridobljeno v učilnici, so tečajniki utrjevali in uporabili pri praktičnem delu na terenu, kjer je delo potekalo v šestih skupinah in pod vodstvom inštruktorjev. Vsak tečajnik je položil in pozneje izdeloval dve sledi. Gostitelj je zagotovil dovolj krvi divjadi in trupov uplenjene srnjadi ter zagotovil odlične terene za sledenje. Terensko delo je potekalo tekoče, v skladu z urnikom. Disciplinarnost vodnikov in psov je bila izjemna. Jutranje in večerne vaje poslušnosti psov (po programu šolanja VP-1 in VP-2), ki jih je vodil inštruktor Šumak, so vodnikom in pasjim spremljevalcem vtilile še več elana.

Na koncu tečaja so skupaj opravili analizo opravljenega dela. V razpravi so sodelovali vsi slušatelji in inštruktorji. Tečajniki so bili zadovoljni s potekom usposabljanja in visoko ravno novopridobljenega znanja, ki jim bo v pomoč pri delu v praksi. Nekdo je povedal, da vodstva lovskih družin niso dovolj seznanjena s potekom samih iskanj s preizkušeni psi krvosledci, pa tudi, da niso dovolj informirane o takšnih izobraževanjih. Potrebno

bo še veliko volje in hotenja, da bi uredili te težave.

Prekus usposobljenosti na tečaju za vodnike krvosledcev je opravilo osemnajst prijavljenih slušateljev s štirinožnimi pomočniki; eden se namreč ni udeležil izobraževanja.

Ob zaključku tečaja so Janez Šumak, Bojan Deberšek in vodja tečaja Alojz Drnovšek v prisotnosti vseh inštruktorjev in kinologa Norberta Panna tečajnikom izročili potrdila o usposabljanju za vodnika krvosledca, ki jih bodo prvič evidentirali tudi v lovsko-informacijski sistem - Lisjak, ki je last LZS - v aplikacijo Kinologija. Zahvalili so se tudi članu LD Dobrna Andreju Farkašu, ki je vse tri dni trajanja tečaja skrbel za prehrano (hrana je bila pripravljena v njegovem gostišču) ter »gasil« žejo tečajnikov.

Janez Šumak

Srečanje predsednikov klubov za brak-jazbečarje v Avstriji

V kraju Lengbachhof blizu Dunaja smo se 7. 9. 2013 srečali predstavniki klubov in vzrejnih komisij za pasmo brak-jazbečar iz Avstrije, Slovaške, Švice, Norveške, Nemčije in Slovenije, žal pa se zaradi bolezni in smrti v družini nista mogla udeležiti srečanja predstavnika Madžarske in Češke.

Srečanje je bilo v delovnem vzdušju, saj smo se v takem številu ponovno zbrali prvič po letu 2006, ko je bilo organizirano zadnje tako srečanje. V imenu avstrijskega kluba za brak-jazbečarje nas je pozdravil njihov predsednik **Erwin Weiss**, ki je izrazil veliko zadovoljstvo, da smo se zbrali v takem številu. Po uradnih pozdravnih govorih je bil sprejet dnevni red srečanja, ki je temeljil na dveh točkah, in sicer: potrditev mednarodnega pravilnika o ocenjevanju dela brak-jazbečarjev po krvnem sledu in razstav za predstavnike klubov in organizatorjev do leta 2021.

Pri *Pravilniku o delu brak-jazbečarjev po krvnem sledu* so poglobitve novosti:

- da je sled dolga najmanj 1.000 metrov,
- da sodnik lahko porabi za izdelavo umetne sledi največ 2,5 dl krvi,
- da postavi na sledi pet vidnih kontrolnih točk,

- da je tekmovalc s psom na sledi časovno omejen na dve uri in

- da tekmovalni par izdeluje sled brez prisotnosti sodnika.

Mednarodni pravilnik o delu po umetnem krvnem sledu za brak-jazbečarje bo po opravljenem strokovnem prevodu v slovenščino mogoče dobiti pri predsedniku VK KZS za brak-jazbečarje. Če bo le mogoče, ga bomo objavili na spletni strani KZS.

V okviru pogovorov o organizatorjih prihodnjih srečanj smo

rialno stanje VK. Pri tem velja opozoriti, da se bomo v bližnji prihodnosti morali pogovoriti z vzreditelji in vodniki brak-jazbečarjev o potrebi ustanovitve samostojnega kluba/društva ljubiteljev brak-jazbečarjev v Sloveniji.

Po formalnih razgovorih smo srečanje nadaljevali in ga končali v poznih popoldanskih urah, pri tem pa smo si izmenjali svoje poglede, mnenja in izkušnje s to enkratno pasmo delovnih lovskih psov.

Janez Nahtigal

VK KZS za brak-jazbečarje

Foto: J. Nahtigal

Predsedniki pasemskih organizacij za brak-jazbečarje v Evropi smo se v začetku septembra sestali v avstrijskem kraju Lengbachhof blizu Dunaja, kjer je nastala ta priložnostna fotografija.

se v soglasju z matično pasemsko organizacijo dogovorili, da bo domačin naslednjega srečanja v letu 2014 Slovaška. Srečanje naj bi bilo sočasno s tekmo brak-jazbečarjev po umetni KS, na katero naj bi vsaka država Združenja klubov za pse brak-jazbečarje prijavila največ dva tekmovalna psa z vodnikom.

Naša vzrejna komisija pri KZS za brak-jazbečarje ni do leta 2021 prevzela organizacije nobenega srečanja klubov te pasme, saj nam žal kaj takega ne dopušča mate-

Tekma po krvni sledi - Žužemberk 2013

Letos 14. septembra je LKD Novo mesto priredilo tekmo v delu psov po krvni sledi za lovske pse specialiste - barvarje. Tekma je bila v lovišču **LD Plešivica - Žužemberk**, začela pa se je na Grajskem trgu v Žužemberku, kjer sta zbrane vodnike lovskih psov in gledalce pozdravila predsednica LKD Novo mesto **Jožica Janežič**

in predsednik Zveze lovskih družin Novo mesto **Franč Jarc**, ki je hkrati tudi predsednik LD Plešivica - Žužemberk. Po uvodni predstavitvi pravil tekmovanja so se vodniki s svojimi barvarji in kinološkimi sodniki **Bojanom Deberškom, Jožefom Verčkom in Janijem Krivcem** odpeljali na polje in obronke gozda pri Sadinji vasi, kjer so sodniki ob pomoči domačih lovcev že prejšnji dan položili umetne krvne sledove. V prelestnem vremenu so lovski psi zagnano opravili preizkus po KS, ki je pogoj za sledenje po KS v loviščih, saj je za uporabo po naravnih KS dovoljeno uporabljati le preizkušene barvarje. Barvarji so lovski psi specialisti, namenjeni posebej za zasledovanje obstreljene ranjene divjadi, in sicer po njeni stari hladni sledi. Njihova naloga je izslediti ranjeno divjad, da se ne bi mučila. Z laježem, pokazanjem (včasih tudi s posebnim na kratko pripetim prinosilom na ovrtnici) vodniku povedo, da so našli mrtvo divjad. Vzrejene so pasme psov, ki so specialisti za to delo. Med njimi so bavarski barvar, hannovrski barvar, brak-jazbečar, krvosledci pa so lahko tudi posebej izšolani brandl brak, basset hound, beagle, bosanski barak in drugi lovski psi. Preden sme lovec psa barvarja za iskanje po krvni sledi uporabljati za lov, ga mora marsičesa naučiti. Pasje znanje in sposobnosti nosu mora lovski pes s svojim vodnikom najprej pokazati na ustrezni preizkušnji. Šele ko pes uspešno opravi delovno preizkušnjo po KS, sme vodnik z njim iskati obstreljeno ali ranjeno divjad. Zato je lovska kinologija, s poudarkom na izšolanih krvosledcih, zelo pomemben sestavni del lovstva.

Skupno se je preizkusa po krv-

Foto: M. Avštor

Tekmovalci s spremstvom so se zbrali na polju pred tekmo v krvnem sledu.

Zmagovalci UP po krvnem sledu – Žužemberk 2013 (od leve proti desni) Peter Kastelec z Brinom Kumskim, Igor Gomezelj z barvarko Ajko in Slavko Legan z Aronom

ni sledi v lovišču LD Plešivica - Žužemberk udeležilo devet krvosledcev, od tega trije bavarski krvosledci, štirje brandl braki in dva brak-jazbečarja. Preizkušnja so opravili trije bavarski barvarji, od tega sta dva, pes in psička, in dosegla I. nagradni razred, en pes pa III. Preizkusa, ki je potekal po strogih pravilih ob doslednem sojenju, ni opravilo šest barvarjev, od tega štiri psičke; dve pasme brandl brak in dve brak-jazbečarki. Prvi nagradni razred sta dosegla vodnika **Slavko Legan** z Dolnjega Ajdovca z bavarskim barvarjem **Aronom** in **Igor Gomezelj** iz Dutovelj z bavarsko barvarko **Ajko**, **Peter Kastelec** iz Starega Loga pa je s svojim bavarskim barvarjem **Brinom Kumskim** dosegel III. nagradni razred.

Sklepno dejanje uspešne lovsko-kinološke prireditve – ki bi jo lahko poimenovali tudi *Preizkus po krvni sledi – Žužemberk 2013*, vodja prireditve je bila prizadevna **Jožica Janežič**, vestno pa ji je pomagal tajnik LKD Novo mesto **Sašo Šonc** – je potekalo na Plešivici pri lovski koči LD Plešivica - Žužemberk. Organizatorji so poskrbeli za odlično kotlovino, nekaj terana pa je prispelo iz Dutovelj. Najboljšim vodnikom in njihovim psom je LKD Novo mesto podelilo priznanja, posebno pohvalo pa si je prislužil neustradni in znani iskalec ranjene divjadi **Slavko Legan** z Ajdovca (LD Plešivica - Žužemberk), ki je s svojim **Aronom** res izvrstno opravil preizkušnja po krvni sledi in je bil deležen še posebnih pohval.

Na tem mestu velja ponoviti, da *Etični kodeks slovenskih lovec* veleva, naj bo lovski pes vsakemu lovcu lovski tovariš in sodelavec. Zato mora biti deležen vzgoje in šolanja, da bo usposobljen za zahtevne naloge v lovišču ter za primerno obnašanje v domači družini in lovski družbi.

Slavko Legan z bavarskim barvarjem Aronom je dosegel I. nagradni razred.

Gospodar lovskega psa je odgovoren, da svojemu psu zagotavlja zdravstveno varstvo, zračno in snažno bivališče, zaščito pred mrazom in vročino. Gospodar in vodnik lovskega psa morata lovskemu psu zagotoviti gibanje v naravi, svežo vodo in primeren obrok hrane. V 27. členu Etičnega kodeksa je zapisana zahteva, da je za usposobljenost in vedenje lovskega psa na lovu odgovoren njegov vodnik, zato je za napake lahko kaznovan praviloma le gospodar ali vodnik in seveda ne pes! Kadar se na lovu pri sledenju divjadi ter pri iskanju obstreljene divjadi ravnanje psa ne sklada z mnenjem njegovega gospodarja ali vodnika, je treba vedno upoštevati vedenje in odločitve lovskega psa. Po uspešnem lovu, zlasti pa, ko lovski pes krvosledec najde obstreljeno ali ranjeno divjad, ga je treba vedno izdatno pohvaliti in nagraditi. Pregled nastrela s krvosledcem je obvezen po vsakem strelu na veliko divjad; če je treba obvezno iskati (zasledovati) obstreljeno divjad.

Matija Avbar

Predvidena legla lovskih psov

Posavski goniči (SLRGp):

O: 4/I, m: 5/I, 3. 9.,
Dušan Simčič,
Hum 38, 5211 Kojsko.

Slovaški kopov (SLRSK):

O: 5/I, m: 4/I, 12. 9.,
Oskar Jahn,
Žebnik 48, 1433 Radeče.

Beagli (SLRBig):

O: 5/I, m: 5/I, 11. 9.,
Andrej Puželj,
Lipovšica 14, 1317 Sodražica.

Brak-jazbečarji (SLRBj):

črna z ožigi
O: 4/I, m: 5/I, 15. 10.,
Ivan Vidmar,
Predmeja 59, 5270 Ajdovščina.

Kdl. vaimarčani (SLRWpk):

O: tuj plemenjak, m: 5/PNZ-52 + 16, JZP-161, 10. 11.,
Primož Glavič,
Razgledna pot 17,
4270 Jesenice.

Kinološka zveza Slovenije

Mali oglasi

Orožje in lovška optika

Prodajam odlično ohranjeno **kombinirano puško** Zoli Luxus, kal. 7 x 65 R/20 Mag., s tovarniško izdelano Suhlovo montažo. Puška je dodatno gravirana, kopito pa opremljeno z ribjimi luskami in bavarsko lično. Dodam strelišivo. Cena po dogovoru. Tel.: 041/716-028.

Prodajam ostrorelno puško CZ 750 S1M1, kal. .308 Win. (7,62 x 51 NATO). Puška je odlično ohranjena, brez praske, zelo natančna, malo uporabljena, z možnostjo nastavitve naslona ličnice in ramenske kape, ima naprožilo, šino UIT, navoj na koncu cevi, narejen 'bedding' ... Pripadajoča oprema: weaver šina, rezervni nabojnik, kompenzator, distančniki, trak 'mirage', rez. vijaki, orodje, ... Cena: 2.100 €. Pričakujem klice samo resnih kupcev. Tel.: 040/277-071, Tine.

Prodajam nerabljen spektiv Tasco MS2040 v originalnem etuiju in s stolcem. Cena 50 €. Tel.: 040/770-433.

Prodajam dobro ohranjen starejši **dvogled** Leitz 7 x 42 Trinovid, primeren za uporabo na zalazu. Cena 290 €. Tel.: 040/983-919.Š

Prodajam repetirno risanico CZ, kal. 8 x 57 IS, s str. daljnogledom Meopta 6 x 42. Cena 550 €. Tel.: 031/672-960.

Prodajam ohranjeno kranjsko karabinko 7 x 64 z novim str. daljnogledom (Suhlova montaža). Cena 580 €. Tel.: 041/267-577.

Prodajam risanico, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom Kahles 4 x 32 (Suhlova montaža). Tel.: 031/348-288, Grapar.

Prodajam risanico Steyr-Mannlicher Gojzar Lux, stari model – še nerabljena, kal. .30-06 Spr., s strelnim daljnogledom Swarovski 3-10 x 42 in **repetirko** Mannlicher Schönaauer (1950), kal. 7 x 57, s str. daljnogledom 4 x 32 Kahles (dunajska montaža). Tel.: 031/611-267.

Prodajam dnevno (8 x 56) in **nočno optiko** (D 140) z montažnimi deli ali brez njih. Cena po dogovoru. Tel.: 040/462-569.

Prodajam češko kombinirko, mod. 502, kal. 12/7 x 65 R; **bok šibrenici**, kal. 12/12, **repetirno risanico**, kal. .308 Win. (s tekmovalno cevjo), ter **repetirne risanice**, kal. 6,5 x 57, .222 Rem. in .22 Win. Mag. Tel.: 030/692-159, popolodne.

Prodajam (v kompletu) **rusko šibrenico**, kal. 16/16, **šibrene naboje** in **tok** za puško. Prodajam tudi odlično ohranjen **lovski krog** Mura, št. 54. Tel.: 051/321-607.

Zelo ugodno prodajam brezhibno in natančno **kombinirano puško** Bettinsoli Tarcisio, kal. 20 Mag./6,5 x 57 R, s str. daljnogledom Swarovski 1,5-6 x 42 (Suhlova montaža). Tel.: 041/871-703.

Prodajam risanico Sauer, mod. 202, kal. 8 x 57 IS, z montažo. Tel.: 041/680-138.

Prodajam repetirno risanico Crvena Zastava, kal. .30-06 Spr., s str. daljnogledom 2,2 – 9 x 42 (Suhlova montaža) in **šibrenico – petelinko** kal. 12 – 12 (letnik 1913). Tel.: 041/657-191.

Lovski psi

Prodajam nemškega prepeličarja – serca, starega štiri mesece, odličnih staršev: O: 5/I, m: 5/I. Pes že glasno goni divjad. Tel.: 051/693-545.

Ugodno prodajam psičko pasme **nemški lovski terier**, staro tri mesece. Psička je zelo lepa, živahna in vredna ogleda. Tel.: 031/412-644.

Za paritev ponujam nemškega prepeličarja – serca. Ima odlično telesno oceno, 2 x CAC, BOB, opravljen PNZ, KS, odličen na lovu na malo divjad in divje prašiče in uspešen pri delu po KS. Tel.: 040/892-472.

Ugodno prodajam dva mladička (samčka) pasme **resasti jazbečar**, stara tri mesece. Oče in mati imata opravljeno VUP in sta izredno delovna, uporabna za delo v rovu ali na planem. Tel.: 040/228-567, Viktor.

Prodajam pet mesecev stare **demške ptičarje – žimavce** (čokoladni rjavi serci), ki so cepljeni, čipirani in s prikrajšanimi repi. Ivan Sepec, tel.: 041/378-261.

Na nov dom čaka nemška prepeličarka – serka, potomka delovnih staršev, stara štiri mesece, o: 5/I, m: 4/II; z vso potrebno dokumentacijo. Tel.: 051/683-898.

Prodajam mladiče z rodovnikom, **pasme angleški springer španjel**, odličnih staršev. So črno in rjavo bele barve, cepljeni in čipirani. Tel.: 041/795-783.

Drugo

Prodajno novo, trenutno najboljšo in najbolj napredno **lovsko kamero** na trgu. Nevidna IR-bliškavica, MMS- in GPRS-funkcija, fotoaparati 12 MP, odporna proti vsem vremenskim vplivom; v maskirni barvi in majhnih mer. Takojšnje obvestilo s fotografijo na vaš mobilni telefon ali računalnik. Jamstvo in slovenska navodila! Tel.: 041/353-319.

Prodajno novo elektronsko ovratnico za šolanje psov. Domet tisoč metrov, popolnoma vodotesna, polnjenje na elektriko in z jamstvom. Ugodno. Tel.: 041/937-863.

Prodajno nov, še zapakiran nastavek za strelni daljnogled ATN PS22-21A, dnevno-nočni sistem (Nightvision) 2+GEN. Ugodno. Tel.: 041/937-863.

Kupim ali zamenjam lovsko literaturo od leta 1910 do 1946 in vse lovske knjige, ki so izšle od tega leta. Tel.: 051/611-267.

Prodajno okrasne izdelke umetne obrti iz roževine (broške, gumbe, razni gumbi, kravate. (80-letna tradicija, 60 let lastnih izkušenj in znanja). Franc Barbič, Verje 53, 1215 Medvode. Tel.: (01) 36-21-230; 031/770-675.

Izdelam vam pasti – lovke iz nerjavne kovine za odlov živih živali naslednjih mer: 30 x 30, 30 x 30, 35 x 35 cm; dolžine: 50, 60, 70, 80, 100, in 120 cm. V teh pasteh žival ostane nepoškodovana. WWW.RAJGELJ.SI Tel.: 041/642-184.

Izdelam vam pasti za lov polhov (več vrst), **vaiilnice za**

ptice duplarice, krmilnice za ptice (več vrst). Tel.: 041/255-878 ali (01) 895-15-96.

Prodajno muflone in muflonke ter navadnega jelena (6+). Cena po dogovoru. Tel.: 051/666-916.

Na voljo so odrasli fazani, race in jerebice. Tel.: 041/717-464.

Ugodno nudim odstrel navadnega jelena v obori z rogovjem okrog 175 CIC-točk. Občutek lova v naravi. Tel.: 031/304-346.

Prodajno revije Lovec od leta 1953 do 2013 (vse številke!). Tel.: 041/556-677.

Prodajno slavnostna lovsko kroja, št. 48 in 50; nova, nenošana. Cena po dogovoru. Tel.: 041/536-677.

Prodajno lovske trofeje (srnjačja rogovja na podložnih brinovih deščicah). Cena 10 €/trofejo. Tel.: 031/611-267.

Prodajno ustrojene lisičje kožuhe. Tel.: 031/611-267.

Prodajno damjaka, starega 4-5 let, za 450 € ali po dogovoru. Mogoča tudi menjava. Tel.: 041/357-974.

Prodajno kakovostno navadno jelenjad iz obore. Možnost dostave. Tel.: 051/652-682.

Prodajno za odstrel ali nadaljnjo rejo trofejne damjake, muflone in divje prašiče. Tel.: 041/825-148.

Prodajno damjake in navadno jelenjad iz obore (Zgornjesavska dolina). Tel.: 041/891-207.

NOVEMBER						
Datum	Luna	Sonce		zora/mrak (navt.)		
		vzide	zaide	vzide	zaide	začet.konec
1. Pe	4:09	15:35	6:42	16:48	5:36	17:54
2. So	5:19	16:08	6:44	16:46	5:38	17:53
3. Ne	6:30	16:46	6:45	16:45	5:39	17:52
4. Po	7:41	17:30	6:47	16:43	5:40	17:51
5. To	8:50	18:22	6:48	16:42	5:41	17:49
6. Sr	9:53	19:23	6:50	16:41	5:43	17:48
7. Če	10:49	20:29	6:51	16:39	5:44	17:47
8. Pe	11:37	21:40	6:52	16:38	5:45	17:46
9. So	12:17	22:51	6:54	16:37	5:46	17:45
10. Ne	12:52	-----	6:55	16:36	5:48	17:44
11. Po	13:24	0:02	6:57	16:34	5:49	17:43
12. To	13:53	1:12	6:58	16:33	5:50	17:42
13. Sr	14:21	2:21	7:00	16:32	5:51	17:41
14. Če	14:51	3:29	7:01	16:31	5:53	17:40
15. Pe	15:22	4:34	7:03	16:30	5:54	17:39
16. So	15:56	5:39	7:04	16:29	5:55	17:38
17. Ne	16:33	6:41	7:05	16:28	5:56	17:37
18. Po	17:15	7:40	7:07	16:27	5:57	17:37
19. To	18:02	8:33	7:08	16:26	5:59	17:36
20. Sr	18:52	9:22	7:10	16:25	6:00	17:35
21. Če	19:47	10:04	7:11	16:24	6:01	17:34
22. Pe	20:44	10:42	7:12	16:23	6:02	17:34
23. So	21:42	11:15	7:14	16:23	6:03	17:33
24. Ne	22:42	11:45	7:15	16:22	6:04	17:33
25. Po	23:43	12:12	7:16	16:21	6:06	17:32
26. To	-----	12:38	7:18	16:21	6:07	17:32
27. Sr	0:45	13:05	7:19	16:20	6:08	17:31
28. Če	1:49	13:33	7:20	16:19	6:09	17:31
29. Pe	2:56	14:03	7:21	16:19	6:10	17:30
30. So	4:05	14:37	7:23	16:18	6:11	17:30

Prodajno navadnega jelena, kronskega osemnajsteraka za odstrel ali izpust v oboro. Tel.: 041/583-618.

Prodajno kapitalne muflone za odstrel ali nadaljnjo rejo. Tel.: 041/390-538.

Prodajno neuporabljen lovski kraj št. 52. Tel.: 041/885-539.

Hubertus
club d.o.o.

Ljubljana
Ribji trg 3
Tel.: 01/421 41 90
Faks: 01/421 41 91
GSM: 041/618 610
E-mail: hubertus.club@siol.net

MADŽARSKA
JESENSKO-ZIMSKI LOVI
JESENSKO-ZIMSKI LOV NA JELENA
4 polpenzioni v luksuzni lovski koči, 3 dni organizacije lova z vodenjem poklicnega lovca in terensko pripravo trofej ter odstrelom jelena s rogovjem/trofejo
- do 5 kg 1.490 EUR
- do 6 kg 1.990 EUR
- do 7 kg 2.690 EUR
- do 8 kg 3.690 EUR

JESENSKO-ZIMSKI LOV NA MERJASCA
4 polpenzioni v luksuzni lovski koči, 3 dni organizacije lova z vodenjem poklicnega lovca in terensko pripravo trofej ter odstrelom merjasca s čekani (dolžina)
- 11,9 cm 690 EUR
- do 14,9 cm 930 EUR
- do 16,9 cm 1.220 EUR
- do 19,9 cm 1.420 EUR
- do 21,9 cm 1.600 EUR

JESENSKO-ZIMSKI LOV NA DAMJEKA
4 polpenzioni v luksuzni lovski koči, 3 dni organizacije lova z vodenjem poklicnega lovca in terensko pripravo trofej ter odstrelom damjaka z rogovjem/trofejo
do 2,50 kg 1.050 EUR
do 3,00 kg 1.420 EUR
do 3,50 kg 1.950 EUR
do 4,00 kg 2.870 EUR
do 4,50 kg 4.470 EUR

DRUŠTVO LJUBITELJEV PTIČARJEV organizira VZREJNI PREGLED PTIČARJEV

v soboto, 7. decembra 2013, pri lovskem domu LD Medvode. Začetek vzrejnega pregleda bo ob 9. uri. Prijavnico s fotokopijami obeh strani rodovnika, vseh ocenjevalnih listov s preizkušenj, telesnega ocenjevanja, potrdila o slikanju ocolkov in potrdila o plačilu prijavnine pošljite na naslov: Nataša Gederer, Gašperšičeva 21, 1000 Ljubljana, 041/285-939; natasa_gederer@t-2.net, kjer dobite tudi prijavnico in vse dodatne informacije. Originale dokumentov prinesite s seboj na vzrejni pregled. Obvezna je predhodna prijava najkasneje do 25. 11. 2013! Za vodnike ptičarjev, ki svojih psov še nimajo ocenjenih, bo organizirano tudi telesno ocenjevanje. Cena vzrejnega pregleda je 16,72 eur, telesne ocene pa 14,67 eur in se vplačata na račun DLP: 0201 0025 3852 458 (NLB). Udeležba psov, ki niso predhodno prijavljeni, ne bo mogoča!

VRHUNSKI SPOLNI STIMULANT

DOŠTAVA V 24 URAH

NAROČILO NA: 051 894 544

POŠTNA DOSTAVA ALI OSEBNI PREVZEM!

✓ MOČNEJŠA POTENCA IN ORGAZMI!
✓ BREZ STRANSKIH UČINKOV
✓ ZA MOŠKE IN ŽENSKE!

NOVO! NAJBLIŽI NARAVNI STIMULANTI! www.4play.si

NAPRODAJ NA VSEH VEČJIH PETROL SERVISIH! NA BLAGAJNI!
Za informacije glede lokacij pokličite 051 894 544.

AKCIJSKA PONUDBA! 20 KAPSUL SAMO 59 EUR, 10 KAPSUL STANE 32,40 EUR + poštni str.

4D d.o.o. DRAGA 4D, 3220 ŠTÖRE TEL. 03/ 78 10 200

NAJVEČJA IZBIRA OUTDOOR OPREME V SLOVENIJI

www.INFO4D.com

PIŠTOLJE IN STRELIVO

720 LUMI

LOVSKI NOŽI

KAMIFE

